

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Lib. 7

urn:nbn:de:bsz:31-103771

lib. 6. cap. 11. n. 40. & 1. 7. c. 1. n. 1. 3. 4. Comment. in Curtium.

autem ipse vitam sic distinguit à salute, ut totius vitæ cursum atque ordinem designare dicat, id vero non magnopere ad rem facit, nec à vita sufficienter distinguit salutem. nam si semel salutis fecisset naufragium, certe iam de eo vitæ tempore atque ordine superuacaneum erat quærere. Post hæc scripta, cum viderem iam in Edit. receptam esse Rubenii correctionem, ego quoque exprimendam putavi.

6, 11, 40. *PHILOTAS*) Hic vero dele vocem *Philotas*, quæ tam manifesta temerariæ glossæ, ut mirum sit haud etiam pridem deprehensam. Curtius quidem si addidisset, non eo quo nunc est loco, sed initio statim posuisset. Sed nec addidit, nec opus fuit, cum in medio non alium quam *Philotam* designari. *Acidalius*. Eademque erat *Bongarsii* sententia, vocem eam aut ex glossa esse, aut lineæ superiori proximæ intericiendam. Cui etiam supra n. 30. eliminandum id nomen videbatur, in his; nec ab ipso *Philota*.

7, 1, 1. *IN MISERICORDIAM*) Affine est illud *Liuii* 29, 22, 7. de *Plemio*: iam senescente inuidia, mollebat ira. Adde eundem de *M. Manlio*, 6, 20, 13. de *Philopœmene*, 39, 49, 11. & *Buchanan*. lib. XVIII. Hinc artificium eorum, qui *Iugurthæ* faucebant *Romæ*, id agentium, ut omnis inuidia, prolatandis consultatimibus dilaberetur. *Sallust.* *Iug.* 27, 2. Nam etiam plerumque innocentes recenti inuidia impares sunt. *Tacit.* 2, 7, 5. ea animorum affectio, tam crebris exemplis neminem latere potest.

VERTIT) Hanc lectionem merito præfert *Modius Nouant*. epist. 99. probante *Manutio* ad *Sallust.* *Catil.* cap. 6. manifestum enim est præterito tempore hæc concipi à *Curtio*: nam si præsens esset, haud scirem veris præferrem, an veritum; cum & hoc recte dicatur; & illud blandiente nouitate à multis, ut in eiusmodi loca inciderunt, intempestiue & nulla urgente causa intrudi soleat. quasi in hoc confisteret opera *Critici*, ut alia faceret quæ repererit, non ut meliora. sunt enim in quos egregie conuenit apophthegma *Spartani* regis, qui conspiciens arborum truncos in quadratas trabes dolari, ait; an si quadratæ arbores nascerentur, rotundas faceretis?

7, 1, 3. *PRIMVS*) *Philippi* patris *Alexandri* missu. *Diod. Siculus* 16, 92. Hoc anno *Philippus* rex summus belli dux à *Græcis* factus, bellum *Perficum* inchoauit, ac statim *Attalum* & *Parmenionem*, cum parte copiarum & mandatis, ut vrbes ibi *Græcas* liberarent, in *Asiam* præmisi. *Raderus*. Adde *Iustin.* 9, 5, 8. *Gemistum* lib. 2.

PHILIPPO) Quanti fecerit *Parmenionem* *Philippus*, docet in apophthegmatis *Plutarchus* cap. 29. *Philippus* *Atheniensium* laudabat fortunam, qui quotannis decem imperatorum diligendorum copiam haberens: se dicebat intra multos annos vnium modo ducem reperisse *Parmenionem*. *Raderus*.

NON ALIO) Quam *Parmenione*. Errat enim, qui putat *Philotam* hic signari. Cædem autem *Attali* non *Parmenioni*, sed *Hecatæo* adscribit *Diodor.* 17, 2. Videntur conciliari posse, ut *Hecatæi* opera magis, *Parmenionis* vero consilio, perpetratum sit facinus.

7, 1, 4. *OTII VITIA*) Contra militare otium multa collegit *Gruterus* discurs. ad *Tacit.* cap. 39. quem adi. Ceterum mirum est eadem hæc verba & apud *Senecam* legi epist. 56, 16. Nunquam vacat lascinare districtis: nihilque tam certum est, quam otii vitia negotio discuti. Sic infra 7, 3, 5. noister; nationem ne finitimis quidem satis notam, at *Seneca* epist. 59, 18. gentes ne finitimis quidem satis notas. Vter ab altero mutuatus est? an vterque potius ab alio? hoc credam. Renolutus ad otium militum, adscribam insignem locum *Caesar.* de bel. Ciu. 2, 30. à *Grutero* prætermisum: Erant sententia, quæ conandum omnibus modis, castraque *Varri* oppugnanda censerent; quod huiusmodi (seditiosis) militum consiliis, otium maxime contrarium esse arbitrantur. Vbi

VOX

vox consilii, ultimo casu accipienda. Sensus: Inter hæc militum consilia, nihil magis esse contrarium & noxium rationibus belli, quam otium. Adde Sigonium in Liuium pag. 55. f.

7, 1, 5. *LYNCESTES ALEX.*) Iustino II, 2, 2. est Alexander Lyncestarum frater. Vide Diod. 17, 32. Arrian. 1, 8, 2. in quo illa ἐν πρῶτοις τοῖς φίλοις τῶν Φιλίων παρ' αὐτῶν ex Curtio & Iustino, verti poterant; quod primus amicorum ad se venisset. à quo sensu longe abit illud interpretum: quod inter præcipuos amicos ad se ven, nam vocabulum πρῶτος ibi non ad dignitatem referendum, sed temporis ordinem. Ita Sam. 2, 19, 20. Semei: Agnosco enim seruis tuis peccatum meum: & idcirco hodie primus veni de omni domo Ioseph, descendique in occursum domini mei regis. Quo facto veniam à Dauide consequutus est: ut contra exempla sunt eorum, qui quod, sero gratulatum venerant principibus, offensam illorum incurrerunt. quod & de Cicrone legitur.

7, 1, 6. *SUPPLICIO MAGIS*) Sic apud Liuium 36, 35, 12. Epirotis responsum datum est, quo veniam impetrasse, non causam probasse videri possent. Sic apud Iustinum 32, 1, 4. Demetrius veniam patri, non iure defensionis, sed patrocinio pudoris obtinuit. quod ipsum decreto senatus significatum est, ut appareret, non tam absolutum regem, quam donatum filio patrem. Ex contrario Lucretia Liuiana 1, 58, 11. ego me, est peccato absoluto, supplicio non libero. Valde enim differunt probare, & ignoscere: quod merito notat in Planco Vellei. 2, 83, 3. qui clementiam victoris pro sua virtute interpretabatur; dicitur id probatum à Cesare, cui ille ignouerat.

7, 1, 7. *ANTI PATRI SOCERI*) Diodorus 17, 80. propter necessitudinem, quæ cum Antigono ipsi intercedebat. At nulla ei cum Antigono fuisse necessitudo memoratur: deinde credibilis est Antipatri precibus id datum, qui tum per Alexandri absentiam Macedoniae præpositus erat; quam Antigoni, viri quidem iam tum illustris, sed nondum eo prouecti, ut suspicari debeamus, id eum ab Alexandro petere ausum. Vide igitur num in Diodoro scribendum: διὰ τὴν πρὸς Ἀντίπατρον ἐκείνην. Confer Iustin. 12, 14, 1.

SOPORATUS) Satis elegans lectio, sed cui antehabeam illam B. 1. suppuratus dolor. Sane eadem translatione Seneca vitur, Epist. 80, 11. Horum, qui felices vocantur, hilaritas ficta est: aut grauis & suppurata tristitia. Erat aliquid ὑπέρβολον.

7, 1, 8. *TOTO TRIENNIO*) Computauit simul annum currentem, nec dum exactum: quod frequentissime fieri, præsertim in annis imperiorum recensendis, non vno loco ostendit Scaliger ad Eusebium. Sic & Diodor. 17, 80. τριετη μὲν ἐν χρόνῳ ἐν φυλακῇ τηρούμενον. At infra 8, 8, 6. per biennium dilatus dicitur nimirum non computatis mensibus qui excedebant. quamquam non dissimulo, ibi quoque liberos nonnullos habere triennium. eadem conciliat num. 6. huius capituli: tertium iam annum custodiebatur in vinculis. Collata hæc cum prima notarum mearum in Tacitum, ad explicationem mutuum inuicem sibi proderunt. Non dissimilis scena est in Liui. 38, 33, 9.

7, 1, 9. *LANCEIS*) In nostra quoque militia similis poena obseruatur: castrensique vocabulo Theotisce dicunt, durch die Spieße lauffen. Lindembrog. ad Marcel. 29, 26. vbi plura genera militarium mortium. Vide & Lipsii Milit. Rom. 5, 18.

7, 1, 10. *PROFUGERAT*) Quæ res suspicionem criminis & conscientie mouet. Ideo Senatusconsulti Syllaniani interpretibus placuit, ut qui ante confessionem habitam fugerint, si aperto testamento liberi scripti inueniantur, multo duriore conditione causam dicant, quam si non fugissent. l. 25. §. 1. ad SC. Syllan. Confiteatur enim de omnibus, quisquis se subterfugere iudicium dilationibus putat c. nullus de præsumpt. vbi late Felinus.

lib. 7. cap. 1. num. 11. 12. 13. 14. 15. 18. 19. **Comment. in Curtium.**

7, 1, 11. **AMICORVM**) Considera quomodo Alexander tractauerit Philotæ atque Parmenionis amicos atque familiares: atque Dionis amicos Dionysius, Plauti Neri, Sotani Tiberius corserint atque necauerint &c. Plutarch. cap. 10. de multitud. amicor. Docens non temere sapientem illigari debere potentium hominum amicitiiis.

7, 1, 12. **IGITUR**) Bongarsius putabat deesse in hac periodo inquebat, aut quid tale; & sane miror non infertum esse à correctoribus, qui tam liberales fuerunt in hoc auctore interpolando: deest enim aliquid sensui. At si vocem *igitur* tollas, habebis ni fallor ipsa illa verba quæ hoc loco Curtius scripsit. Alexandri enim oratio incipit ab illis, nec dubitabat, quod valet, dicebat, se non dubitare. Sic supra 5, 12, 7. haud dubitare Artabazus quin transiendum esset. h. e. Artabazus dicebat non esse dubitandum, quin transf. esset.

7, 1, 13. **FUGÆ**) Cuius fugæ? suæ ipsius: nec enim de alia hic agitur. at quid hoc est, aperuit fugæ suæ causam fugiendo? quis credat auctorem sic loqui? Sane nisi quid aprius comminiscantur alii, ego vocem illam *fugæ* remittam iis à quibus initio intrusa est: qua sublata recte se habebunt omnia. Prædic quam detegeretur Philotæ scelus, Amyntam in secreto fuisse: eius secreti causam, quidque ibi actum sit, aperuisse fratrem Amyntæ qui profugerit, eoque modo palam fecerit, se fratresque suos in eodem cum Philota consilio fuisse.

7, 1, 14. **AMOTIS**) Quidam editi, *amoris*. quæ lectio speciem veritatis habet, ipsam non habet.

7, 1, 15. **EQVIS**) De hoc more pauca interim diximus tumuluaris illis notis ad Tacit. 1, 67, 3.

RESPONDISSE) Ordo postulat, *respondisset*. nisi hoc argumento est, initio huius numeri inculcata esse duo verba spuria: *accedere, quod*.

7, 1, 18. **TVM AMYNTAS**) Sic feci, clare præcuntibus libris: *Indo captus* (alii, *captum*) *Amyntas*. leg. enim indicat. *Tum Am.* quæ particula hic necessaria est. Ita supra 6, 9, 35. 36. 10, 1. *Tum Philotas: Tum rex &c.*

IVSSIT) Modo præcessit hoc verbum, ut nihil opus fuerit hic repeti: sed nimirum nimium frequentia sunt in hoc auctore hominum insulforum *παρρησιασθησάντων*: quorum plura taciti prætergredimur, ob hoc ipsum quod non putamus fallere posse iam sæpius monitos.

7, 1, 19. **ARMIGERI**) Alii *armigero*, quam pro vera lectione habens Gronovius, iungit cum verbo sequente *iussit*: eoque firmat lectionem Curt. 5, 6, 8. ut eo loci meminimus. At hic malim *armigeri* legi, vocemque eam hæere præcedentibus; ut *habitus quoque redderetur armigeri, lanceam dari iussit*. Quæ leuissima distinctiuncula, duarum rerum scitu non indignarum nos admonet: ut suspicemur armigerum fuisse hunc Amyntam: deinde armigerorum insigne, vel, ut hic vocat, habitum, fuisse lanceam. Prius exinde conijcere licet, quod utique constat honoratioris militiæ virum fuisse hunc Amyntam. Honoratissimos autem omnium fuisse corporis custodes, supra notauimus. inter illos non fuisse hunc Amyntam ex Arriano, qui custodum nomina prodit, apparere potest. Fuit ergo, ut omnia credere iubent, inter armigeros: quos proximo honore post custodes fuisse vel ex hoc constat, quod sæpe iunguntur corporis custodibus. quæ loca nosser Index exhibet. Ergo Perdiccas, & Leonnatus, viri egregii, ex armigeris erant tum temporis, ut ex Curtio 6, 8, 17. didicimus. Lanceam autem habitum horum, haud dubie autem & corporis custodum, fuisse ex aliquot huius auctoris locis claret. Ita supra 6, 11, 31. amici regis Philotæ *os oculo quoque hastis enervabant*; quod de his lanceis intelligo, quæ perpetuo ipsis ad manum. modo 7, 1, 9. Alexandrum Lyncestem qui proxime adstiterant, lanceis confoderunt. quos autem putamus

Comment. in Curtium. lib. 7. cap. 1. n. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 29.

tamus proximos adficiisse, nisi hos, qui haud dubie produxerunt eum in concionem, ut supra 6, 8, 24. Philotam. reliqui enim milites phalangitæ lanceas non habebant, sed sarissas. Sic apud Persas fuisse ex Herodoto 3, 128. constat: *Darius vex interdicit vobis, ne apud Oraxem fungamini satellitum officio. Hoc illi audito lanceas deposuerunt.* Fuerunt enim nihil aliud quam Persarum Doryphori, siue satellites. Inde & aliis ducibus, ut Parmenioni infra 7, 2, 28. tribuuntur *armigeri*. Clarissimum autem testimonium subministrat Curt. infra 8, 1, 45. vbi de nece Cliti: *Alexander rapta lancea ex manibus armigeri, &c.* hic est igitur habitus, quo Alexandrum comitari solebat, ut mox dicit. Sic enim, & non in quo, legendum esse, ex dictis certum est. Sed qui de veste acceperunt habitum, particulam istam interposuerunt. Sed enim *habitus* hic est modus, seu forma, ut in illis Marcellini 17, 29. quem *habuum caput porci simplicitas militaris appellat.*

7, 1, 21. *DICEREM*) Egregie hæc, & quicquid ex hac oratione pertinet ad impetrandam temerarie vocis veniam, illustratur discursu 56. Gruteri in Tacitum.

7, 1, 22. *ACCEPTA*) Etsi nec scripti nec cusi libri aliter, legendum tamen *excepta*. Acidalius. Nondum plane assentior.

7, 1, 23. *DNIS HONORAMVR*) Stevvechius in Arnobium lib. 4. corrigi *oneramur*. quod non placet, ob mox sequentem vocem *omni*. Berneggerus.

7, 1, 24. *MODO*) Sic distinximus, admoniti ipsa sensus huius structura, quam & Acidalius animaduertit.

7, 1, 25. *IN HOSTIVM CAPITA*) Sic Germanicus post seditionem militarem precatur deos suos; *eluant hanc maculam, irasque civiles in exitium hostibus vertant.* Tacitus 1, 43, 3.

7, 1, 26. *REVERTAR*) Recte hoc contra Acidalium tuetur Raderus. nam ille hic, & supra 6, 10, 11. *praveriar* legit. *Reverti* autem utrobique rectum esse, nos Index declarabit.

AMICITIAM) Tota hæc Amyntæ oratio, ut & caussa, similima est illi Terentii apud Tacit. 6, 8. Et membra sane aliquot sunt, quæ Lipsio videntur hinc translata.

7, 1, 29. *IN TVA VERBA*) Multis millibus hæc melior lectio præ ista quorundam librorum: *an non propemodum tuo verberatu*: è qua ineptissima tamen affirmare pæne ausim in hac meliore etiamnum reliquam vocem *propemodum*, quæ delenda sit & abolenda, nisi mutanda verius, ut *pridem* rescribatur. Ego deleri malim, cui persuasum alienam atque inde natam. Cum primum non intellectum illud esset *in tua verba*, & corruptum in *tuo verberatu*, nimium id alicui & indignum visum, verberibus adactos ad iuramentum, eoque ut mitigaret, eam vocem addidit: qua nunc reparata vera lectione nihil opus. Acidalius.

IVRAMVVS) Eundem morem Lacedæmonii seruarunt in sacramentis militaribus exigendis, ut docet Alexander Neapolitanus 1, 20. De variis vero iurandi formulis, quas in militia Romani usurparant, docet idem eod. loco, & Lipsius dial. 6. de Mil. Rom. & Brisson. æque copiose in formulis suis libro 4. pag. 339. Vegetius 2, 5. Stevvechius ad eundem Vegetii locum. Raderus. Sacramenti militaris formula erat, *omnes se pro Imp. casus, quo ad vitam profuderint, perluros.* Huerespexit Arrian. 1, 14. Epiet. Deo quoque vos oportet sacramentum dicere, quale miles Casari. Illi autem ceptis stipendiis iurant, salute Casaris nihil antiquius sibi fore. Theodol. & Valent. Imp. Nou. constit. XIV. *Iuratur in militia sacramenta, ut necessitates publicæ procurentur.* Hieron. epist. 79. ad Heliodorum. *In sacramenti verba iurasti, pro nomine eius*

non se patri parciurum esse. Ita apud Curt. &c. Aliud exemplum apud Stobæum habetur Serm. XLI. nam quæ apud Liviū extant, Gellium, Vegetium, iam ab aliis notata sunt. Lindenbrogius in Marcellin. 21, 10. vbi iussi *universi in eius nomen iurare*. Adde Fabri Semeſtria sub fin. lib. 1. Henricum Sauilem de mil. Rom. & Dempster. ad Rosin. 10, 7. Illud utique dissimulare non possum, formulam eam *eosdem inimicos amicosque habituros esse*, non propriam fuisse sacramentis militaribus: quamquam sic quoque iurasse Lacedæmonios, scripserit Alex. ab Alex. 1, 20. quem non alium locum, quam hunc Curtii in animo habuisse putauerim. quo autem modo pro Macedonibus Lacedæmonios aut legerit; aut scripserit, nescio: id scio, duo illa nomina sæpius inuicem se pepulisse loco. Curtius autem, quia hic de amicitia sermo erat Amyntæ, paulo violentius ad militare sacramentum traxit verba cœcundis fœderibus solennia. Liviū 29, 23, 4. *societas inter populum Carthaginiensem regemque, data vtroque fide, eosdem amicos inimicosque habituros, iureiurando affirmatur.* & 38, 11, 3. *hostes eosdem habeto, quos populus Romanus.* vbi alterum membrum de iisdem amicis omisſum, intelligi potest ex superiori tractatione apud euad. Livi. 37, 1, 5. *nulle talentum darent, eosdemque amicos atque inimicos haberent.* Similis formula apud eundem 23, 35, 2. Lentulus in epist. fam. Ciceron. 12, 35. *iurauerant Rhodii, eosdem hostes se habituros, quos S. P. Q. R. Xenophon hist. Græc. l. 2. inter conditiones pacis Athen. cum Lacedæmoniis fuisse refert: τ' αὐτῶν ἐχθρῶν καὶ φίλων ποιεῖσθαι, Λακεδαιμονίων ἐπὶ τοῦ.* Adde Dionys. 6, 5. *fragmentum fœderis inter Inſcript. vett. Gruteri pag. DV. f. τ' αὐτῶν φίλων καὶ ἐχθρῶν ἕξω.* Sic Emanuel Imp. scripsit ad Imp. Fridericum, sibi Sultānum iurasse, *ut sit amicorum nostrorum* (inquit) *amicus, & hostis inimicorum.* Krantz. Sax. 6, 37.

AVERSARE MVR) Faber in Comment. de Magistrat. Rom. qui est in fine lib. 1. Semeſtr. ita legit: quod & aptius esse putem hoc loco, quamquam nec illud aliorum, *adversaremur*, sensu commodo careat. Sæpe autem inuicem commutantur hæc duo verba, & in vno Tacito non vnum exemplum reperies. Nos hic iudicium eruditissimi viri, confirmatum vno Ms. Bongarf. sequuti sumus.

7, 1, 30. ITA SI) Magnus Vir [ad Tac. 6, 8, 2.] tenuiter hic argutatur, & legendum ait: *sed eosdem quos volebant esse non poterant.* Ita. Sed si à conscius amicos. & id esse ex Amyntæ mente, quod facile visurum, qui ipse eam habeat. Ego non habuero igitur, qui non video. Et illam tamen habere video, & hoc certe video, contra profusus esse. Nihil inquam mutandum. Quid enim verbis sensuque clarius sit & elegantius? Vtriusque utrumque obscuraveris ac fœdaveris particula aduersantis insertionem, & illa solitaria nescio cuiusmodi affirmatione. Valet hic *ita*, ex eo consequitur, inde fit. Amicitia Philotæ si crimen est, pauci tuorum extra crimen, imo nemo. quippe idem in hac causâ, fuisse amicum eius & esse voluisse. Iam omnes idem esse eodem studio affectarunt. Ita si conscius habes, qui amici, & necesse est eosdem habeas, & qui non amici. Et re, & voluntate amici, iidem; si iidem & conscii, omnes ergo tui conscii. Acidalius.

7, 1, 31. SI VT) Æque bona lectio Mss. Grut. omnium, si sic distinguas: *nunc vero sicut omnibus diebus, illo quoque qui suspectus est fecimus, consuetudo diluet crimen.*

7, 1, 32. SUSPECTOS) Non sane quasi voluerint equis effugere supplicium, ut explanant; sed quod pro spe magnarum opum, quas occiso rege, ex amicitia Philotæ habituri essent; iam tum ferocissent. eam enim superbiam pro argumentis habebant plusquam ciuilia cogitantium. Ergo & cum Amyntas regerit crimen, non sane suspectum facere conatur Antiphānem, perinde quasi & ipse voluerit iudicium effugiendo declinare, quod sane quam perinepte fecisset: sed quod esset ipse, ut mox loquitur,

quitur, homo superbissimus, corae iniquissimus. Quamquam enim multa eiusmodi prudentes scientesque praeferimus, interdum non possumus, quin à Curtii nostri mente manifestam vim defendamus.

7, 1, 35. *MELIOR EST CAUSSA*) Ita leges iuris tradunt: *In pari causa, potior est conditio possidentis.* l. 95. de R. I. Raderus.

7, 1, 35. *ET ANTIPHANI*) Homini vili, nec cum rege solum meo, sed nec mecum vsquam comparando.

7, 1, 36. *INIMICIS*) Forte, *vi inim.* Bongarf.

7, 1, 37. *IVPENSES*) Diodor. 17, 49. *Alexander* *vet* ad *Gaxam* *executae*, *Amyntam* *X. nauim* *classe* *instructum* *in* *Macedoniam* *misit*, *cum* *mandato*, *vt* *qui* *inter* *iuuencs* *eximij* *haberentur*, *ad* *militiam* *deligeret*. Meminit & noster supra 4, 6, 30.

7, 1, 39. *QVIA PARVI*) Eiusdem argumenti defensio est apud Senecam Epit. Controu. 3, 9. *Ergo* *nihil* *intereft*, *venenum* *domino* *aliquis* *dederit*, *an* *negauerit?*

7, 1, 40. *SEX MILLIA*) De sexcentis equitibus supra ad 5, 1, 40. vide. Nihil tam opportunum corruptionibus, quam notæ numerorum. Quæ hoc loco mire fecerunt editionem Merulae, alioquin etiam satis mendosam. Nam ibi *πλ-σνια* transferunt in litteras, vt pro *PL. M. Macedonum* *pedum*, legatur *Vim Mac. ped.* non tam inepto sensu, quam falso. Idem casus & alios corripit auctores, & quod nunc reminiscor, Corn. Nepotem in Eumene extremo: *cum* *ab* *anno* *vicefimo* *(vt* *supra* *ostendimus)* *septem* *annos* *Philippo* *apparuisse*, *&* *tredecim* *apud* *Alexandrum* *eundem* *locum* *obtinuisse*, *in* *his* *vni* *equitum* *ala* *praesuisset*. Apparebit enim, simul dixerit, legendum, *in* *his* *(scilicet* *annis)* *VIII.* (nempe annos) *equitum* *ala* *praesuisset*. Sic Plin. 36, 15, 18. *Columna*, *vt* *diximus*, *inae*, *duodequadragenum* *pedum.* leg. *col.* *vt* *diximus* *CCCLX*, *duod.* *ped.* In Sallust. Incert. 1, 2. *decem* *stadium*, leg. *decem* *M. stad.* vt copiosius ostendo in Comment. Critic. ad Supplem. mea Liuiana.

7, 2, 1. *DIUM HÆC*) Longe aliter Arrianus, 3, 5, 23. Amyntam ipsum, iam absolutum, ad fratrem reducendum esse profectum, eodemque die reduxisse.

7, 2, 2. *SUSPECTVS SVM*) Ergo illi suspecti non debent esse, qui non fugerunt.

7, 2, 3. *SOLVM*) Ipsum crimen quod ei intendebatur, fuga nimirum, quæ vt in iuvene cui iustus fuisset metus, vt primo ira, sic deinceps per misericordiam accepta est.

7, 2, 4. *PVBESCENS*) Suffecerant illa, primo *etatis flore*: quorum *mox pubescens* explicatio est, aliunde addita, ea tamen ipsa stolidæ & falsæ. Omnia enim indicant eum non fuisse impuberem, vel pubescentem, sed *primo etatis flore iuuenem*, citra vicefimum forte etatis annum.

7, 2, 5. *OS CONVERBERARE*) Quod ita solitum in dolore notat Cresollus Vacat. Autumn. 2, 2. Sic infra 8, 2, 5. *Laniare* *deinde* *os* *vinguibus*. Apud Virg. aliquoties, vt 4, 673. & 12, 871.

Vinguibus ora *foror* *fadans* *&* *pectora* *pugnis.*

& 11, 85.

Pectora *nunc* *fadans* *pugnis*, *nunc* *vinguibus* *ora.*

7, 2, 6. *TVM, AIT*) Sic apud Liuium 30, 44, 4. Hannibal suos ciues castigat de intemptiuo fletu: *vestra* *ista* *absurda* *atque* *abhorrentes* *lacrima* *sunt.* *Tunc* *stere* *deciui*, *quum* *adempta* *nobis* *arma*, *incense* *naues*, *interdictum* *externis* *bellis.* *illo* *enim* *vulnere* *conciuium.* Simile quid habent illa in Senecæ Controu. Epit. 3, 7. *non* *perdidisti* *nunc* *filium*, *sed* *tunc* *extulisti.* Et hoc Syphacis apud Liuium 30, 13, 7. *Tunc* *se* *insanisse.* *quum* *hospitia* *prinata* *&* *publica* *foedera* *omnia* *ex* *animo* *eiecisset* *&c.* cum præcedentibus.

ACCUSATORIS) Melius forte *accusatoris*.

7, 2, 9. *SUSPECTA ESSE*) Modius *suspectari* ex Palmerii iudicio rescripsit, verbo prorsus à Curtii genio alieno. Melius vulgaris habuisset, *suspecta esse*, sed optime *suspecta haberi*, nisi quod in Constantiensi codice (vti Matthæus Klokus enotauit & ad me misit) legatur *suppurare*, quam Klokus scripturam omnibus anteposit: ita Senec. epist. 58. locutum, ita alios scriptores, quod equidem lubens agnosco: sed de Curtii calamo vehementer dubito. fateor interim non inepte poni hanc vocem, & in Constant. Ms. ita legi: sed minus ad Curtii gustum. Raderus. Sane Klokianæ lectioni fauent & nostra excerpta Mss. Cod. in quibus *superare*. Ceterum de ipsa re similis est locus Taciti H. 2, 29, 8. *ne dissimulans suspectior foret, paucos incusasset*. quod prudentissimum Valentis consilium ibi merito commendatur. De hac causa videtur loqui, sed aliter, Ioan. Saresber. de nugis Curial. 5, 12.

7, 2, 10. *MIHI RECONCILIATI*) Demiror vero quid Iustino & Orosio fuerit in mentem, cum scripsere ille 12, 6, 14. hic 3, 18. Amyntam consobrinum interfectum, cum interim Alexandrum Lyncestem omittant, cui succidancam hostiam substituiunt Amyntam, cum Amyntas Curtio & Arriano testibus, fuerit absolutus, Plutarchus, & Diodorus nullam Amyntæ faciunt mentionem: sed huiusmodi labe Iustinus plures contraxit. Raderus. Cuius ego potius demiror *ἀβλεψία*; deinde inconstantiam, denique securitatem sui alienique iudicii. Amyntam hunc Andromenis confundit aliquoties cum aliis cognominibus: deinde iterum separat: interdum alium à se ipso facit. Quod tamen eram dissimulaturus, nisi ad falsa & toties obtrusa reuolutus, etiam suæ negligentiae dicam impingeret vetustis scriptoribus. Recte enim scripsisse Iustinum & Orosium, ex iis quæ ad Curt. 6, 9, 17. notata sunt, intellectu promptum est. Non enim de hoc Amynta loquebantur; sed de Amynta Perdicæ: ac ne de hac conspiratione quidem; sed ex rebus longe ante gestis crudelitatis eius argumenta conquirebant. vt per se apparebit lectori non vsquequaque stupido.

7, 2, 12. *ELUDERET*) Mira codicum varietas, & nullus prope consensus. Hadrianus Iunius edidit, *illuderetur*, & ante Iunium Erasmus. Constantiensis MS. præfert *eluderet*. Modius, aut *legendum*, inquit, *elueret*, aut certe, quibus *eluderet*. nam *vulgata illa eluderetur* & *illuderetur*, quicquid Glareanus cum Huieno suo delires, ferri non debent. Hoc enim *vult dicere Curcius*; magis ea agitasse animo Polydamanta, quibus suo dictis, suo factis regem aut lesisset, aut in læsæ maiestatis suspensionem venire potuisset, quam illa quibus hoc diuini & exorsari solent. Mihi nec Modianum *elueret* nec *eluderet*, nec Erasmanum *illuderetur*, nec Glareanum *eluderetur* satis placeat; sed Acidalianum *videret*, quod prorsus ad rem est, *sapius* inquit Curtius, *quæ nocere possent*, quam quibus *fideret*, *repusans*. *quæ nocere?* familiaritas Philotæ, dicta temere olim vel prolata, & ad regem delata, vel facta quedam, quæ in suspensionem cadere possent, quam bona conscientia, qua sola niteretur. & fortasse pro *illuderetur* legendum erat *niteretur*, quod nunc occurrit, & proinde ac rem facit ac *fideret*. Raderus. Sed Loccenius coniecerat *eluderet* vel *elaberetur*. Ex omnibus istis lectionibus apparet recte examinanti, scripsisse Curtium *elueret*, quod per incuriam transpositis, vt solet, litteris deinde *eluderet*, *eluderet*, *illuderet* & similia peperit. Similis huic loco Ciceronis sententia pro Quintio cap. 2. refertur à Loccenio: *Omnes quorum in alterius manu vita posita est, sapius illud cogitant, quid possit cuius in ditione ac potestate sunt, quam quid debeat facere*.

7, 2, 13. *PARMENIONIS*) Non inficiabor, quoties necessitas flagitat, licere principi, limen iuris ordinarium excedere, & de facto reum capi, & incognita iudicibus causa cum necari iubere, si modo viam ordinariam damnosam esse, vel indubitatum periculum afferre posse, cognouerit. Neque princeps fere vllus est, qui ad

Comment. in Curtium. 1.7. c.2. n.14.16.17.18.19.20.21.22.23.

ad hos nonnuquam modos confugere non cogatur. Sic Alexander à Parmenione fetutum praestitit. Sic Tiberius à Sciano. Sic à duce Ghisio Henricus III. Galliae rex, cum in similibus, & cum huiusmodi hominibus alia consilia capere, arduum sit. Quod reip. temporibus Scruilius magister equitum contra Sp. Melium pariter effecit. Amirat. dissert. polit. 12, 1. Sic Henricus Stuardus Dauidem Riziium occupauit. Buchanan. hist. Scot. lib. 17. Thuan. lib. 35.

AC TV) Qui vt mihi fidelissimus, me sublato, non minus periclitaberis. Solent enim fere in regum caedibus inuolui & illi, ex quibus coniurati periculum & vltionem metuunt. Deinde eam ob rationem tu maxime Parmenionis scelere appetitus, quod in communi omnium discrimine, quamquam par esset exitium, tua tamen fortuna grauior fuisset futura per amicitiae speciem decepti.

7, 2, 14. *OBSIDES*) Hoc quidem non satis apte subicitur tam propinquis illis: vide quantum fidei tuae credam.

7, 2, 16. *SIGNVM*) Eodem dolo vsus est Annibal annulo Marcelli positus, non tamen pari successu. Lium 27, 30, 4. vide. Felicius apud Diodor. 16, 53. annulo Hermae Mentor Rhodius.

7, 2, 17. *DEPOSITA VESTE*) Precium est conferre totum hoc negotium cum eo quod prius acciderat, Ariano 1, 8, 7. descriptum: vbi Alexandrum Lyncestem, qui tum in parte exercitus Parmenioni credita aberat, comprehendi rex curauit. *Amphoterum Alexandri quidem filium, Crateri autem fratrem, ad Parmenionem misit, Pergensibus aliqui, qui itinere duces essent, adiunctis. Amphoterus, patrio atque assueto illi regioni habitu assumpto, ne in itinere agnosceretur, clam ad Parmenionem peruenit: ac nihil quidem ab Alexandro literarum adfert (nihil enim hac de re literis committendum iudicarat) sed verbis mandata exponit, atque ita Alexander hic capitur, & custodia traditur.*

7, 2, 18. *VNDECIMA DIE*) Hos aiunt camelis cursoris (dromedarios appellant) XXX, XLue itineri, diebus undecim peracto, rem confecisse. Strabo lib. 15. in descript. Arianae. De dromedariorum velocitate vulgo notum.

7, 2, 19. *POLYDAMAS*) Abundare censeam nomen Polydamantis, quod addi nihil necesse, cum de alio nemine agatur. Venustior omnino scimo, si delectatur. Acidalius.

7, 2, 20. *NAMQVE*) Lestionem hanc ineptam iudicat Acidal. concinnam aliam: Nam ceteri quoque quibus literas regis attulerat, ad eum venturi erant, cum Parm. Mihi contra videtur. Nam hoc cum non recte sic cohæret, vt alia omitam. Vulgatam sic explico, constituerunt coire ad Parm. omnes simul, non modo Cleander & Polydamas, sed ceteri quoque Sitalces puta, Menidas, & alii, nam ad illos etiam habuerat literas Polydamas. Ergo dum eunt; nunciatur Parmenioni Polydamantis aduentus.

7, 2, 21. *DVM LÆTATVR*) An; tum lætatus?

7, 2, 22. *PRÆCIPVE*) Quid dubitamus legere præcipua?

7, 2, 23. *LITERAS LEGERE*) Ita alii periere. Vitalianus apud Iul. Capitolin. in tribus Gordianis cap. 10. dum signum literarum inspiceret, & nostra atate Henricus III. Rex Galliae; & Guilielmus Nassouius Mauriti pater, & Georgius Cardinalis, quem Natalis comes Georgium Monachum appellat, tutor Vngariae & Transilvaniae. Raderus. De Vitaliano vide & Herodian. 7, 14. Sic Domitianus interficitur apud Suetonium in vita 17, 2. Cassius Longinus apud Hirtium de bel. Alex. cap. 5. sic C. Caesar Augusti nepos vulneratur apud Florum 4, 12, 44. Iisdem insidiis petitus est Clodius Albinus apud Capitolin. cap. VIII. A Murate ad Mustapham Bassam literæ sic erant scriptæ, vt ipsi Mustapha, per occasionem hanc strangulando redderentur. Leunclau.

in supplem. Annal. Turc. in gestis anni 1579. Ita missus à Sultano Saracenus quidam sub prætextu ferendarum literarum, Iacobum Lusignanum Cypri regem vulneravit. Fulgos. 5, 6. In Græca temporum Epitome Olymp. 299. anno 3. Ætium Urb. Præf. Cyriacus quidam senex. Cæsaris Dictatoris cædes nota ex Sueton. 82, 2. A simili euen- tu profectus mos Turcorum deducendi legatos, & alios exteros, ad Sultatum suum per cu- bicularios, qui brachia eorum utrimque tenent; vt notat Leunclau. Pandect. cap. 47.

7, 2, 25. SOLVENS) Explicat hunc locum c. 4. Institut. epistolica Li- plius: & vberime Kirchmannus de annulis cap. 7. Vnde locum Plauti Pseud. 1, 1, 40.

Per ceram & lignum, literasque interpretes, contra Mureti coniectu- ram; per ceram & lignum, recte tuctur Rob. Titius Locor. Controu. 10, 14.

7, 2, 27. NOMINE) Manu non potuit, nisi imitatrice, quod factum arbitror. Raderus.

LÆTUS) An aliquid de arcanis, & ad consilia tecta ambigue de indu- Aria insertum, vt exploraretur affectus. Raderus.

TVM) Ne te in errorem inducat Iulianus 12, 5, 3. Parmenion quoque senex, dignitate regi proximus, cum Philota filio, de utroque prius questionibus habitus, interficitur. quasi Parmenionem eodem tempore locoque, quibus filium, ipsum quoque pariter tortum interiisse scribat: intellige mentem eius breuiter ista, & proinde obscure com- plexi hanc esse: Subidem ferme tempus occisum esse Parmenionem (quem ob digni- tatem prius nominavit) cum filio: postquam in vtriusque caput quaesitum fuisset: non vtroque tamen, sed vno Philota tormentis adhibito.

7, 2, 30. SCRIPTAS AD MILITES) Ergo pro difficultate ne- gotii, cum pluribus literis esset opus, omnia prudenter prouisa sunt. Non absurdum aut fructu vacuum fuerit cognoscere, quæ de Mustapha euerso, quam rem modo teti- gimus, scribit Leunclau. in supplem. annal. Turcic. in gestis anni 1579. caussa nostræ similima. Minuitur in castra denique iussu Muratis Capitularius Kihaias, qui ianitorum profectus est, cum aliis quindocim Capitulariis siue ianitoribus. Huic à Sultano Murate di- uerse data fuerant literæ siue mandata, quibus ad expedimendum negotium sibi commissum, prout ferret occasio, prudenter vteretur. Vna sic erant scriptæ, vt ipsi Mustaphæ, per occasio- nem hanc strangulando, redderentur. Altera Sultani mandatum continebant, ne qua mis- sis ab se hominibus hujce vis inferretur, quo minus id, quod ipsi ab se iniunctum esset, exse- querentur. Tertia diuersam ab vtriusque sententiam, vti paulopost apparebit, complecteban- tur &c. Quæ eadem est solertia, quam multo ante in iisdem fere regionibus exerci- tam narrat Herod. 3, 128. de Bagæo, qui ad tollendum Orætem sorte delectus, hac ra- tione usus est: Complures literas variis de rebus vbi scripsit, sigilloque Darij impressis, cum his profectus est Sarâs. Eas, posteaquam in conspectum Oræti venit, dedis separatim reci- tandas regio scriba (regio autem scribas cuncti præsidet habent.) Reddebat autem separatim Bagæus literas, explorandi gratia animos satellitum, nunquid annuerent ad rebellandum ab Orate. Quos animaduertens magnopere venerari literas, & ea quæ in illis dicerentur, et- iam vehementius, reddidit aliam epistolam in hæc verba: Persæ, Darius rex interdicat vobis, ne apud Oratem fungamini satellitum officio &c.

7, 2, 32. CAPVT MISSVM) Vide quæ notavi ad Florum 4, 9, 7. h. quibus adde Zosimum libro 2. de Maxentio, Elmacin. hist. Saracen. 3, 6. de Abunasio, & de Saliho, & passim de aliis multis, Appian. lib. 1. Ciuil. de Martio, Carrina, Carbo- ne &c. Sic apud Roderic. Toletanum hist. Arab. cap. 18. Marvane victo, capta ma- gnatum ad Abdallam dirigit, quasi xenia pretiosa, quem & capite 35. vide de capite Almahadi. Pausaniam lib. 2. de Ægypti filiis, Hieronym. aduersus Iovin. lib. 1. de Al- cibiade, Auctor. de Vir. Illustr. de Appuleio Saturnino, Plutarch. in Galba capite 34. de Galba & Pifone.

7, 2, 33. *HIC EXITVS*) Seneca Suasoria VI. Quoties magni alicuius mors ab historicis narrata est, toties fere totius consummatio vita, & quasi funebris laudatio redditur. hoc semel atque iterum à Thucydide factum, idem in paucissimis personis usurpatum à Sallustio, Livi benignius omnibus magnis viris praestitit. Sequentes historici multo id effusius fecerunt. Thucydides id fecisse videtur in Pericle 2, 12. & 7, 16. in Nicia. Sallustiana exempla periisse videntur cum historiis. Tacitum de Arminio, vide extremo Annali secundo. Nostri est infra etiam 10, 1, 38. simile huic narrationi epiphonema: *Hec finis Priami factorum &c.* Virgil. *Aen.* 2, 554. *Hunc finem clarissimus iuuenis vitae habuit*, de M. Druso. Vellei. 2, 14, 4. *Hinc exitum habuit vir, nisi in libera civitate natus esset, memorabilis*, de M. Manlio Liu. 6, 20, 13. *Hic fuit exitus clarissimi Persarum &c.* Ariani 3, 5, 27. *Atque hic quidem Dario vitae exitus fuit &c.* viro quod ad res bellicas atinet &c. Decessit Alexander mensem unum, annos ires & triginta natus: *vir supra humanam potentiam magnitudine animi praeditus.* Flori 4, 2, 95. de Caesare: *Sic ille qui terrarum orbem civili sanguine implenerat, tandem ipse sanguine suo curiam implevit.* De Annicare magno vide Diodorum 26, 2. de Attalo Rege Polyb. in Excerpt. Valef. pag. 101. & Liu. 33, 5. (aut in recentioribus edd. 21.) de Philippo Alexandri patre, Curt. Supplem. 1, 9, 26. Idem vltatissimum in excidiis urbium. Apud Florum 1, 12, 11. *Hoc uno videntes fuere: nunc fuisse quis meminit.* Sic noster supra 5, 8, 8. *Hinc exitum habuit regia totius Orientis.* & 4, 4, 19. *Tyrus septimo mense quam oppugnari cepta erat, capta est: urbs, & vetustate originis, & crebra fortuna varietate ad memoriam insignis.* &c. Arrianus 1, 3, 18. de Thebarum excidio: *Porro clades ista Graecanica, cum magnitudine vrbis capta, tum celeritate rei, quodque adeo praeter opinionem tam eorum qui ea affecti essent, quam qui affreissent, accidisset, non minus alios Graecos, quam eos qui eius seditionis participes fuerant, percussos tenuit.* &c.

SINE REGE) Elegans formula. Corippus 1, 144. ad Iustinum

- - - nihil ille peregit Te sine - - - Sidonius carm. 255.

- - - omnia tecum, Te sine multa facit - M. Tull. pro Muræ

na cap. 9. *hic multas res & magnas sine Imperatore gesserat, nullam sine hoc Imperator.* Simili formula Corn. Nepos in Thrafsybulo: *primum Peloponnesis bello multa hic sine Alcibiade gessit, ille nullam rem sine hoc.* Sidon. iterum Carm. 7, 237.

Nil sine te gessit cum plurima tu sine illo.

Hæc Sauaro ad Sidonium.

VENIS) Talis describitur Pompeius apud Plutarch. cap. 105. *Sicis iuuenis exercitationes obibat. Magnum enim erat ad animos excitandos momentum, Pompeium Magnum videre annos duodeviginti natum in armis certantem peditem, inde in equo.* &c.

EXPLEVIT) Sic olim legendum conieceram: idem & Bongarsio in mentem venisse variae eius lectiones me docent: *Merula iam olim sic quoque edidit cum ergo sequuti, insuper habuimus aliorum exemplarium auctoritatem, qui obtundunt nobis, explicuit.*

7, 2, 36. *INGRATA*) Defendenda mihi hæc lectio à sententia Viri eruditi, qui putat falsum hoc esse *plerisque non ingratis fuisse militiam*: idque ostendere tot seditiosas voces totius exercitus, quæ & tandem mundum enauigaturum Regem retraxerint. Dico enim illa tempora non esse confundenda cum his, de quibus in presenti sermo est. Ergo nihil hic acutius vt ille ait, latet: nec sentit Curtius plerisque temporis diuturnitate militiæ amorem euanescere coepisse. multo minus, nihil verius quam legendum, *plerisque non iam grata militia.* Nam receptam lectionem certissime affirmant illa quæ sequuntur: *agentium gratias litteræ exceptæ, qui enim egissent,*

sent, nisi quibus non ingrata militia? plerisque autem hos fuisse, aduerso alterius partibus exemplo constat, quos in singularem cohortem contribuit, ignominiaque affecit, nec facturus, nec ausurus, si adeo fuissent multi.

EXCEPTÆ) Idem præter Iustin. 12, 5, 7. & Diodor. 17, 81. Polyæn. 4, 3, 19. qui & modum tradit: *Cum tabellarij tres stathmos abessent, reuocatis iis litteras resignauit &c.* Simili commento vsus est Gaos (sic enim pro *Glor*, legendum ex Diod. 15, 3. & 18. ostendit Casaub.) Perfa, apud eundem Polyæn. 7, 20. *Glor* tamen Caris est nomen apud Athenæum 6, 16. Item alterius cuiusdam apud Xenophont. lib. I. *ἀναβύς*.

7, 2, 37. *ET QUI FORTE*) Non inducerem animum credere Viris doctis hæc verba: *Et qui forte rædium laboris per litteras erant quesiti*, expungenda esse: si perspicerem, qua ratione sensu non turbato ferri possint.

SEORSIM) Sic apud Frontin. 4, 1, 17. 18. & 20. idem fecisse leges Ap. Claudium, Otacilium Crassum, & Corbulonem Romanos. De quo postremo & Tacit. 13, 36, 4. Comparari cum hoc facto potest Cæsaris consilium apud Dion. lib. 42. cum legionarios quos exauctorauerat, suppliciter id petentes iterum reciperet: *ferociores enim & malis facinoribus edendis idoneos, ex Italia secum, ne quid ibi tumultuum concitare possim, abduxit, eosque in Africa aliis aliis occasionibus haud iniquo animo passus est perire. nam & hostibus per eos cladem inferebat, & malis ipse hominibus leuabatur.* Alexander suos in Bactrianis & Sogdianis in colonias distribuit. Iustin. 12, 5, 13. qui forte idem fuerunt, quos cum Bicone reuerfos in patriam scribit noster 9, 7, 11.

7, 2, 38. *IGNOMINIÆ DEMENDÆ*) Nam ignominiam plus horret fortis, quam necem. Nobile huius paradigma est apud Agathiam lib. 1. de Fulcare: *Cum vero ei etiam sic adhuc integrum esset quam facillime fugam capessere, sui que ut ita faceret, horrentur; & quo pacto, inquit, Narseis linguam sustinuerim, temeritatis me infimulantem? Raderus.* Sic & apud Flor. 4, 2, 34. Curiohi victo patebat fuga, sed pudor suasi, ut amissum sua temeritate exercituum moris sequeretur. Sic fere de Philopœmene Liu. 39, 49, 2. Ceterum etiam Cannenses legiones, item captiui à Pyrho redditi, alique sic ignominiosi, præ ceteris forti fidelique opera remp. deinceps ad eluendam probri sui anaculam, inuenerunt. ut à scriptoribus hist. Rom. passim traditur. Eamque animi affectionem puerilibus etiam ingenius insitam ostendit Quintil. 1, 2, 18. *dolor victum ad depellendam ignominiam concitabat.*

7, 3, 1. *ARIANORUM*) Quos his Arianos vocat, supra 6, 6, 20. & infra 7, 3, 2. Arios appellat., quibus Satibarzanem prætorem seu Satrapen dederat, qui à Bello ad Alexandrum defecerat, & rursus ab Alexandro ad Bessum, de quo mox infra 7, 3, 2. copiosius. Plinius 6, 23. etiam Arianam regionem nominat, & describit. Ne quid tamen dissimulem, Plinius diuersos facit Arianos ab Ariis, quos eosdem facere videtur Curtius. *Parthia*, inquit Plinius 6, 25, 5. *habet ab oriu Arios, à meridiæ Carmaniam & Arianos.* Strabo lib. 15. *Eorum quæ propter Indum sunt, partem habent Indi, cum prius essent Persarum: ea Alexander Arianis ademit, & peculiaria oppida constituit.* Idem distinguit Arios ab Ariis. Arianam fuscè describit. Certe Ariani si diuersi fuere, non procul tamen ab Ariis coluere, Asiaticæ gentes & Indis proximæ. Mela Ariam & Arienem vocat c. 1. *Inde proxima est Arienem, deinde Aria, & Gedrosia & Persis ad sinum Persicum.* Solinus etiam cap. 55. Arios & Arianos vicinos facit, vbi de Parthia loquitur. Raderus. Qui etiam pro *Arianorum* in Curtio legendum putat, *Ariorum*: cui non adfentior. De Ariis & Arianis plura & exquisitiora Cl. Salmasius ad Solin. cap. 55.

SATRAPE) Arface, ut Arrianus 3, 5, 17. auctor est, quem Alexander infra 8, 3, 17. Curtio teste, prætorem in Mediam misit, Oxidati successurum. Raderus.

AGRIA

AGRIASPAS) Immo puto *Agriaspas* vocatos, non *Agricarpas* ut & apud Curtium, & Arrian. 3, 5, 24. *Ariaspas* ab vrbe Ariaspas, quam in Drangiana locat Ptolemæus. Drangiana autem Arachosia ad orientem vicina. Vrbs autem *Ariaspas* sita in confinio Drangiana & Arachosia. Hi sunt Ariaspæ, quorum oppidum *Prophthasiam* esse tradit Plinius, quam in Drangiana ponit Ptolemæus. *Prophthasiam* oppidum *Ariaspasum*, *Dranga*, *Argeta*. Ita legendum, non *Zaraspasum*. Alii *Zariaspæ* populi in Bactriana à Ptolemæo ponuntur. Salsmaf. in Solin. pag. 1175. Georgius Alexandrinus apud Aldum legebat *Arimaspas*, videlicet ex Diod. Siculo 17, 81. vel Cedreno. Quomodo & Iustinus scripsit 12, 5, 9. Si tam vera est Socer: mei coniectura, quam profecto est similis veræ. Nam quod ibi legitur: *Drancas*, *Euergetas*, *Parymas*, *Parapamemos* &c. sic reformabat: *Drancas*, *Euergetas*, *Arimaspos*, *Parapam.* &c.

EVERGETAS) Interpretato nomine Persico sic vocabant Græci, non enim populares, ne fallare non magis hercle quam *Mesopotamiam* ita vocauerint incolæ: aut Africæ illi populi se ipsos *Nomades* aut *Nymidas* apud Sallust. Iugurth. 18, 4. Persis igitur *Orolangæ* erant illi benefici, ut ex Herod. 8, 85. tradunt Briff. lib. 1. de regno Pers. & Desid. Herald. aduersar. 1, 9. vbi multa de regum Persicorum grato animo in bene meritos. Euergetarum & Cyri, præter Alexandrinæ hist. scriptores, etiam Strabo lib. 15. meminit. Vide Indicera.

7, 3, 2. **CARANVM**) Pro Carano Diod. 17, 81. suggerit *Seasanora*, qui certe notior: est enim cui hi ipsi Arci vicinique Drangæ post mortem regis obuenerunt. Idque vel eo videtur factum, quod ante iis locis res gessisset, incolisque notus esset, vicissimque notos haberet. Iustinus tamen 13, 4, 22. *Stasanorem* vocat: Sed *Stasanorem* Diodor. etiam 18, 3. & Strabo sine lib. 14. vbi & patria eius proditur. fuit enim Solius ex Cypro. Curtium tamen tuetur Arrianus 3, 5, 27. qui & ipse Caranum Erigyio coniunxit. Artabazum & Andronicum Alexander antea ad Græcos milites, qui post Darii cædem se dedebant, miserat, ut tradit Arrian. 3, 5, 7. Ergo horum etiam hic coniunctim mentionem fecit Curtius.

SEQVEBANTVR) Vbi igitur verbum *miserat*, aut aliud simile, ex quo tota ista narratio pendeat?

7, 3, 4. **QVI IIS PRÆSESSET**) Immo *liberos dimisit*, secundum Arrian. 3, 5, 25.

SCRIBA) Principe fere loco apud Persarum regem hoc genus scribarum erat, regemque etiam in castra sequebantur. De quibus Briffonius lib. 1. pag. 139. quem consule. Raderus. Sic infra 8, 11, 5. est Alexandri scriba Mullinus. Eumenes quoque scriba Alexandri fuit, in quo notat Corn. Nepos: id officium *apud Græcos honorificentius esse, quam apud Romanos. nam apud nos, inquit, reuera, sicut sunt, mercenarij scribae existimantur. at apud illos è contrario, nemo ad id officium admittitur, nisi honesto loco, & fide, & industria cognita, quod necesse est omnium consiliorum eum esse participem.* Vbi Lambinum vide. Hos ergo scribas inter amicos regum fuisse etiam ex Arriano 3, 1, 18. constat: Scribam, ait, præterea exteris adiunxit, *Eugrostum Xenophanti filium, ex amicis.* De scriba Porfenæ, facinore Mucii nobilitato, diximus ad Florum 1, 10, 5. k.

AD PONTICVM) Verius ad Indicum, quamquam ne sic quidem vere: Nam Gedrosi in medio. Nisi potius ipsius auctoris error est, quem ex hoc loco, & alio, hoc cap. n. 21. Glareanus, & Ortelius in *Arachosia* dubitant Ponticum pro Hyrcano accipere, quod mihi vix credibile videtur tantopere aberrasse auctorem, harum rerum, quod satis constat, non vsque adeo imperitum. Quin & illo loco Indicum pro Pontico, scripsisse potuit, quod cum Hyrcano cum coniunxisse, nihil mirum est, quando supra 6, 4, 19. videtur cum aliis credere, mare quod Hyrcaniam alluit, non

Caspium esse, sed ex India in Hyrcaniam cadere. Et hæc mea quidem coniectura est: quam tamen non antehabeo Salmasianæ, Curtium fortassis in Græco auctore legisse πόντος ποντικός regionem Arachotorum, qui de mari Indico intelligebat. Ille πόντος speciali appellatione pro mari Pontico acceperit. Arrianus sæpe πόντος vocat Indicum mare. Hæc scripsit ad Solini cap. 54. pag. 1176. Infra tamen 7, 4, 27. denuo inculcat suum mare Ponticum, vt ea constantia incertam faciat non meam modo coniecturam, sed quicquid de eius mente dici aut cogitari posse videatur.

DFCENTIS) Alii libri Sexcentis, quod est probabilius.

*7, 3, 5. ΜΕΝΟΝ) Μίναρα vocat Arrian. 3, 5, 26. Atque ita etiam in Curtio scribendum arbitratus sum, antequam Var. Lect. inspicerem, quas postea deprehendi nullum dubitationi locum relinquere. Nomen id fuit duci Græco in expeditione minoris Cyri apud Xenophontem. Sic & in Strabonis MSS. Μίναρα legi, quo loco nunc Μίναρα edunt, notat Casaub. in lib. 11. ibi: *Sunt & auri metalla in Hyspitiade apud Cambala, ad quæ Memnonem cum milibus misit Alexander.* quod de hoc Menone intelligo, quod vocabulum solita correctorum temeritate facile in notius illud Memnonis abiit. Est igitur, si recte coniectio, ille ipse Menon Cardimas, quem Syriæ, quam Cœlen vocant, præfectum ab Alex. fuisse, supra ad 4, 1, 4. contra Curtium defendimus, ex Arriano 2, 3, 12. At vero Memnon, cui Alexandrum parcendum iudicasse Themistius orat. IX. refert, non est alius, quam ille celeberrimus Rhodius.*

NE FINITIMIS) Eadem fere verba in Sen. epist. 59, 18. legi, supra ad 7, 1, 4. notauimus.

*VOLENTEM MUTUOS VSUS) Locutionem hanc quis damnet? ac nescio tamen, si volentem scripsit Curtius, an non omisurus illa fuit, *mutuos vsus.* Sallustius, Tacitus, alique maluisse scio, apud quos crebrum, *volentem esse alicui rei.* Nec absurda coniectura, si delenda quis ista suspicetur. Mihi tamen id nemo persuadeat, nec ego vlli velim. Illud credo potius, ac credent facile mecum omnes, pro *volentem, colentem* reponendum. Acidalius. Modius vero Nou-antiq. 8, 7. persuadet sibi Curtium scripsisse *nullo commercio volentem*, omisis illis, *mutuos vsus.* idque multis defendere conatur Palmerius ad Sallust. Iug. 73, 2. *volentia de ambobus acceperant.* Sed ne vnum quidem exemplum affert hoc positu *volens commercio est;* sed omnia isto longe diuerso, *volentis est commercium.* v. g. *volentibus militibus est labor.* Sallust. Iug. 100, 4. Vt ita violentæ eius coniecturæ longe præferam Acidalianam, quamvis hic quoque ipse sentiat, vulgatam lectionem damnari non oportere.*

*7, 3, 6. ΠΑΡΑΠΑΜΙΣΑΔÆ) Apud Gemistum Plethonem duplici M. scribuntur Παπαμισαδαί. Fera gens Gemisti etiam ætate voluit vindictam exigere à Peloponnesiis tanquam Græcis, ob illatum sibi à Macedonibus olim bellum. Gemistus Pletho in poster. orat. ad Theodorum principem. Loccenius. *Parapanitas* vocat Cedrenus: alii aliter.*

*INTER BARBAROS) Videtur dicere, ipsis etiam barbaris fuisse pro barbaris, vt de Mysis Flor. 4, 12, 13. *Mysi quam feri, quam truces fuerint, quam ipsorum etiam barbari barbarorum, horribile dictu est.**

*LOCORVM ASPERITAS) Tales sunt hominum mores, qualis est locorum situs vbi degunt, vt præter ipsam experientiam, multis auctorum testimoniis ostendit Gruterus toto discursu 45. ad illa Taciti Agric. 11, 4. *Positio calis corporibus habitum dedit.* Pulchre etiam id exsequitur Cresollius Vacat. Autumn. 1, 3. quem vtile pariter & iucundum sit inspicere. Eodem modo intelligenda verba Flori 4, 12, 10. *Dalmate plerumque sub silicis agunt: inde in laurocinia promptissimi.* Egit hoc etiam proluxe Alexander Neapolitanus Genialium dier. 4, 13. Atque id in delectu militum attendendum,*

ex vero docet Lipsius Polit. 5, 12. Ceterum in vnoquoque ipsius potius natura dotefque, quam patriæ, spectanda sunt. Nam, vt supra ad 4, 1, 30. est dictum, in eiusmodi iudiciis, sæpius cum magna arrogantia iuncta non minor imperitia, offensiones non iniquas pronocat, quas caute simul & grauius declinat Merula Cosinogr. 2, 1, 7. vbi agit de moribus Europæorum.

7, 3, 8. *TVGVRIA*) Totum hunc locum, vt passim alios, desumpfit Curtius ex Diodoro 17, 82.

LATERE PRIMO) Laterarias ac domos constituerunt primi Euryalus & Hyperbius fratres Athenis: antea specus erant pro domibus, si fides Plinio 7, 56, 4. Illud autem primo non bene concoquo. an fuit ab imo? hoc est, ex ipso fundamento ad summum vsque culmen, vt deinde adiicit.

ETIAM MONTIS) Et hoc parum liquide. Vnde Bongarf. legend. dubitabat etiam montium. Vulcan. ad illa Arriani 3, 6, 2. *Eius (Caucasi) ab ea parte uenit temporis vt plurimum nudum dorsum erat:* in margine notat Curtium ita concipere: *in nudo eius montis dorso.* Sed cum nullum adhuc montem nominauerit, non habet istud pronomem quo referatur. Possit etiam vulgata lectio sic exponi, vt ostendat totam eam regionem caruisse arboribus, non iacencia solum, sed etiam ipsos montes, in quibus tamen fere lætius proueniunt siluæ.

7, 3, 9. *CARKINÆ*) Nec aliter pleraque in Germania tecta, quam in carinæ, aut sepulchri aggesti formam fiunt & clauduntur, latera tamen æquali spacio vsque ad tecta surgunt; tecta ipsa carinam inuersam imitantur. Raderus. Vnde autem forma ista ædificiorum Numidis familiaris fuerit, docet Sallust. Iugurth. 18, 2. *Ex eo numero (Herculis exercitu) Medi, Persæ, & Armenii nauibus in Africam transuecti, proximos mari nostro locos occupauerunt. Sed Persæ intra Oceanum magis: iugue alucos nauium inuersos pro tuguriis habuere: quia neque materia in agris, neque ab Hispanis emendati, aut mutandi copia erat. mare magnum, & ignara lingua commercia prohibebat. hi pauillatim per conuicia Getulos secum miscuere: & quia sæpe tentantes agros, alia deinde atque alia loca petuerant, semetipsi Numidas appellauerunt. Ceterum adhuc ædificia Numidarum agrarium, quæ mapalia illi vocant, oblonga, incuruis lateribus tecta quasi nauium carina sunt. Vt illi nauium alucis, ita Scythæ apud Iustin. 2, 2, 3. plaustris, coruis, imbrinium hyemisque causa tecta, pro domibus utuntur. Antiquissimis hominibus specus erant pro domibus, vt putat Plinius 7, 56, 4. & Ouid. Metam. 1, 121.*

AD MEDIVM) Hic locus, de quo Modius quid statuendum sibi sit, se nescire candide fatetur, distinctiuncula saltem emendatur, & sic legendus est: *foramine relicto superne, lumen accipiunt ad medium. Vites &c. Diodor. 17, 82. κτλ ἢ μὲν τὸ ἐξ ἑρῶν ἐπὶ τὰς ἀεμίνας διαωρέουσιν. in medio foramen luci excipiunda est relicta. vt hodieque in locis quibusdam septentrionalibus videre est. Mox addit Curtius: Vites & arbores, si quæ in t. i. f. d. poterunt, obruunt. Penitus hyeme defossæ latent. vel sic: obruunt penitus. hyeme d. l. Itaque non ad medium obruunt vites, sed totas, vt hyeme plane conspici nequeant, sed penitus defossæ lateant. Diodor. Vites & arbores aggesta tellure operiunt &c. Loccenius. Cuius iudicium sequimur. insuper & pro terra frigore, scripsisse Curtium putamus, terre rigore.*

7, 3, 10. *VITES*) Quod etiam fit in toto Mœni tractu & Nicri. Minus autem in Alsatia, vt notat Colerus ad Alex. dies genial. 4, 7. vbi rem miram, sed tamen, vt illi videtur, certam recenset, ideo referendam hic quoque: *In ceteriori Germania intra Danubium loca esse, in quibus, nisi contra frigora & gelu ac feram sanamque hyemem, vites maxima parte anni sub niuib' humo coniecta iaceant, quoniam nulla his contra immodica frigora tempestateque firmitas sit, vt pote in tractu gelidissimo, prorsus algore inter-*

eant. Eas denique liquatis niuibus, astate anni ingruente, & calore cali, mirifice germinare, & frondes geniculatas emitte, sed vini parum effundere. Interque eas nonnullas, ne scio qua cali temperie, seu occulta & aeca origine vites existere peculiari miraculo, & admirationis precipue: quae clanculos & plerumque candicantia folia ex puro auro germinent, & simul coalescant, illosque vidisse (amicum, qui retulerit Alexandro) & manibus atrocitatis se &c. Etiam vites aiant in Bosporo sub hyemem desidi, multa ingesta terra. Strabo lib. VII.

7, 3, 12. *TAMEN*) Malim tuum, quas particulas saepe vicissim permu-
tari video.

7, 3, 13. *PLURIMORVM*) Sic puto concepta elegantiora sint: multos
exan. r. i. niuis: adussit pedes plurimorum: oculis &c.

OCYLLIS) Xenoph. *αυσθας*. lib. 4. Relicti de nostris multi sunt, qui oculos
ex perpetuo niuium aspectu amiserunt. Multi item quibus gelu pedum digiti obstupuerant.
Hic niuium erat oculis praesidium, si quid ante eam nigri praetendissent: peccibus, si corpus
assidue mouerent. Loccenius.

QUIPPE) Acidal. volebat fatigarique in ipso gelu &c. Sed istud qui-
pe ostendit quomodo acciderit, quod modo praefatus fuerat.

7, 3, 14. *INGREDI*) Idem apud Xenoph. d. loc.

7, 3, 15. *PYMVS*) In Bactrianis id accidisse refert Aelian. hist. var. 12, 37:
vbi milites ipsos vicos ceperunt, ex fumo inhabitari conicientes, & minem a furibus aufe-
rentes.

7, 3, 17. *AGMEN CIRCVMBAT*) Hoc est, quod praecipit Leo
Imp. capite 9. Tactica sectione 12. Sin admodum lubrica difficultaque loca fuerint, ut
ipsum oportet primum eo transire, deinde ibi consistere & commorari, donec omnes sine of-
fensione transferint. Similia leguntur de Iuliano, Iphicrate, Corbulone, quae refert Gru-
ter. discurs. cap. 15. ad Tacit. 14, 24, 1. *Sola Ducis patientia mitigabantur, eodem plura
quam gregario milite tolerante. Eximium est praecipuum, quod Cambysem Cyro tradi-
disse fingit Xenoph. *αυδ*. lib. 1. In rebus agendis, si per astatem gerende sint, solem Impe-
rator in omnium oculis perpeti supra ceteros debet: per hyemem, frigus: quam laborandum
est, labores. moxque subiecit: labores eosdem similibus corporibus Imperatoris ac gregarij
militis, aequae graues non esse, quod ipse homines leuios faciat Imperatori; & quid intelligat
in oculis hominum esse, quidquid ipse faciat. Quem locum impense placuisse Africano Sci-
pioni ait Cicero Tuscul. quaest. 2, 26. Vide supra ad 4, 14, 6.*

IN MEDIVM) Potius alicui sit, in medio. nam cur non eodem flexu
addat in vltimum? Mihi vt obscurum, cur hoc noluerit, ita clarum, illud maluisse. Sic
&c 3, 11, 4. Itaque ipsi in medium Persarum raique circumfusi egregie se tuebantur. Et
delectatur alias ea forma 6, 5, 26. vt primum rex in conspectum fuit. Iterum 3, 5, 10. in Ci-
ticiam fore. Quae nec Cicero infrequens, ad Attic. 15, 4. quo die in Tusculanum essent
futurus. Acidalio. Vide Indicem, in.

LOCA) Poterat abesse, sed cum libri scripti editique teneant, quid nos
possumus?

POTPERANT) Ita scribendum Acidalio monenti, ob ipsius rei eui-
dentiam partiuimus.

7, 3, 19. *CAUCASVM*) Omnes opinor terrarum descriptores Cau-
sum cum Tauro iungunt, & confundunt, Strabo lib. 11. Plinius 5, 27, 14. Ptolemaeus.
Diodorus. Philostratus Apollon. 3, 1. Solinus cap. 38. Curtius. Aristobulus & ex illo
Arrianus 3, 6, 2. Mela 1, 15. Eustathius ad Periegetem. Sed nemo accuratius & pla-
narius super eo disputat, atque Goropius in Indo-scythicis pag. 474. qui & ex Plinio ra-
tionem nominis & diferimen duorum montium Tauri & Caucaei aperte ostendit, &
omnia

omnia discrete exponit, cuius hoc loco pro interpretatione Curtii verba apponerem, nisi
 pluscula essent, huc tute leges. Raderus. Ceterum negant peritissimi auctores Cau-
 casum Alexandro visum, sed aliis montibus id inditum nomen ad adulatores, ob
 causam, quam audiemus ex Eustathio. Sic enim ille in Dionys. vers. 1159. *Sciendum
 autem est, quibusdam illa Liberi Herculisque gesta incredibilia & fabulosa videri, & per
 adulationem conficta. Quum enim omnes, aiunt, ea quae de vincito Prometheo narrantur,
 in septentrionali Caucaso facta credant; Macedones Alexandro adulantes, transulerunt ser-
 monibus suis Caucatum ad mare Orientale: eo nomine appellantes montes quosdam Indicos.
 Illi ipsi autem assensatores specum quandam sacram in Paropamisidis ostendentes Alexandro,
 locum esse dixerunt in quo Prometheus vincitus olim fuerit eoque Herculem ad liberandum
 eum venisse: in argumentum eius rei trahentes vaccas, quae ibi conspiciantur signo clauae
 iniusto, quod esset Herculis insigne. Et hac ratione ad utrosque orbis terminos peruenit Her-
 culus: ideo etiam Alexandrum, secundum adulatores istos, neque illi, neque adeo Baccho ab-
 similem esse, cum & ipse eodem quo illi penetraverit &c. Idem autem adulatores, ut tra-
 dunt veteres, Caucasi nomen indiderunt tam Paropamiso, quam Emodo, & Imao (seu po-
 tius Imao) Inuicis montibus. Quae magnam partem hausisse videtur ex Arriano 5, 1, 12.
 Certe quae hoc capite, alisque seqq. scripsit Curtius, dubitare non sinunt, quin per
 hunc Caucatum, ad quem iam agmen peruenit, intelligendus sit Paropamisus. Idque
 discrete tradit Arrian. 5, 1, 21. Taurus &c. Paropamiso monti committitur, quem Macedo-
 nes Alexandro militantes Caucatum appellabant, studio (ut ferunt) Alexandri res gestas am-
 plificandi, quasi Caucatum continuata victoria Alexander superasset. Fieri autem potest ut
 hic ipse mons cum alio Scytharum Caucaso coeat, quemadmodum Taurus cum hoc, atque ega
 quidem idcirco superius (3, 6, 1.) hunc montem Caucatum vocauit, & deinceps hoc nomine ap-
 pellabo. Quae postrema ad euitandam confusionem probe notanda sunt tam Arrianum
 legenti, quam alios auctores; nam & alios hoc consilio vsos, & forte hunc ipsum Cur-
 tium, licet animaduertere. Sane videtur Arrianus postquam superiora scripsisset, do-
 mum errorem hunc deprehendisse, eamque excusationem hoc loco protulisse, ut po-
 tius nonnulla ratione, quam per imperitiam Caucafi nomen Indicis montibus tribuif-
 se videretur. Idque ex eodem Indic. 1, 20. certius apparet, quia ibi expressè negat Cau-
 casum fuisse vocandum in his partibus montem: quod tamen superioribus locis in me-
 dio reliquerat. Ceterum hoc modo non tam auxisse eos gloriam Alexandri, quam
 minuisse docet maximus auctor Strabo lib. 11. qui dignus est laudari: *Quae autem augen-
 da gloriae vulgatae sunt (Sic enim verto τὰ πρὸς τὸ ἰνδοζὸν ἑρῶν ἄγεται) est in iis con-
 sentiant omnes, tamen qui confinxere, adulandi quam veritatis fuerunt studiosiores. Quale
 est, quod Caucatum in montes Indicos eiusque vicinum mare orientale transulerunt, à monti-
 bus qui supra Colchidem & Euxinum mare sita sunt, quos Graeci Caucatum nominant, am-
 plius XXX. stadiorum millibus ab India distantes: ibique Prometheum vincitum fabulose
 tradunt, cum nihil verius verius ortum Solis cognouissent. Bacchi enim & Herculis in In-
 dos expeditio posterioris tempore commentum pra se ferunt: quippe cum Hercules Prometheum
 mille post annis dicatur soluisse. Fuit sane gloriosus, Alexandrum usque ad Indicos montes,
 quam usque ad inimum Euxini sinum & Caucatum subegisse Asiam: sed gloria montis,
 nomenque, & quod Iason eam suis longissimam creditus est expeditionem fecisse progressus
 usque ad Caucaso vicina loca, quodque traditum fuit, Prometheum in extremis terrae fini-
 bus ad Caucatum fuisse alligatum: haec inquam fecerunt, ut gratiam regis se iniuros puta-
 rent, si nomen Caucafi in Indiam transportassent. Atque eadem fere repetit lib. 5. Ce-
 terum ista nomen confusio tam Curtium hoc loco, quam & Ptolemaeum, in graues
 errores induxit: illum ut vni monti adscriberet simul, quae separatim ad alterutrum
 pertinet; hunc ut Ἀλιζάνδρος ἑτάλας ultra septentrionalem Caucatum poneret: quas**

vltra hunc Indicum fuisse ponendas Salmasius ille ad Solini cap. 38. pag. 789. docet. idque etiam ostendunt illa Dionysii versu 1162. *Emodos montes adij, quorum sub radice Voluitur orientalis ingens vnda Oceani. Vbi duabus colicinnis positus in finibus terra, Exultans ad fluentium rediit Isoni.* Ex eodem fonte illum quoque Curtii errorem manare, quod ex hoc suo Caucafo orta flumina in Ponticum mare scribit, mox demonstrabimus. Multa etiam de vtroque hoc Caucafo disputat in periplus Arriani Stuckius.

7, 3, 21. *ET PONTICVM*) Supra ad 7, 3, 4. Curtium defendi posse diximus, si emendes & Indicum: sed verius est ipsius esse hallucinationem, ex confusione ea ortum, quam fecit communicatum Indicis montibus Caucafi vocabulum. Hoc vt manifestius fiat, consideremus quod modo monuimus, quot res diuersis montibus adscribendas vni tribuerit. Primo dicit Alexandrum venisse ad Caucafum montem, Indicum intelligens: mox, cuius dorsum Asiam perpetuo iugo diuidit; quod de Indico est falsissimum: de Pontico dubium. ea enim res ab Arriano Ind. 1, 4. & aliis Tauro tribuitur. Idco in pace Antiochi iubetur rex, *Asia omni qua cis Taurum est decedere.* apud Liu. 37, 45, 9. idem iudicium est de sequentibus: mox; sic inter se tot inga. id de Caucafo Pontico & Tauro verum est sic connecti; sed de Indico hoc Caucafo vel Parapamiso, docendum fuerat. Ergo cum de fluminibus ex his montibus exortis verba facit, toto animo ab Indico Caucafo auersus, Ponticum magis videtur cogitasse. Quent iterum in sequentibus amandat, Indicumque recipit, cum eo ipso tempore 17. dierum spatio superatum scribit. Et statim tamen ad verum Caucafum redit. quando de Promethei fabula subijcit. Denique cum *Alexandriam* ibi conditam ait, iterum de Indico monte intelligendus est. Ergo & quod de Pontico mari scribit id excipere flumina ex his montibus nascentia, sic capiendum est, vt intelligantur ea, quae ex Caucafo proprie ita dicto, continentibusque iugis orta in mare Ponticum influunt.

7, 3, 22. *PROMETHEA*) Quid Prometheus commiserit, vt in cruce ageretur, docent omnes veterum fabulae. Aeschylus tragicus primo dramate *Prometheus* inscripto. Hesiodus in *εργα & θεογονία*. Lucian. duob. dialogis *Prometheus seu Caucafus*, & *Promethei ac Iouis*. Claudianus in 4. panegyrico consulatus Honorii Augusti. Hyginus Fabulis, Phurnutus prolixo, Fulgentius in Mythologico, Petron. Arbit. in Hendecasyllabo, Seruius ad sextam Virg. Eclogam, Apollon. lib. 3. Ouid. Metam. 1, 82. Horat. Carm. 1, 3, 25. Propert. 2, 1. Iulianus Epigrammatographus, Menander, Pausanias in Atticis, Orpheus in hymnis, Natal. Comes Mytholog. 4, 6. Gyraldus in Vulcano Syntagm. 13. Ioan. Tzetzes Chil. 6, 82. Sed praeter hos omnes Gorop. nouo more, ratione, ingenio, sensu ab omnibus diuerso, fabulam doctissime in Indoseyth. explanat omniaque ad Noam arca fabricatorem refert. Hoc igitur cum ageret inquit, (arcam moliretur, & impios ad mores corrigendos adhortaretur) atque forte, vt sit, impij videndi causa aliquando accederent, viderentque eum, vt vanum & delirum, qui illa, quae tanto post essent futura se scire crederet, hortarenturque vt solido proposito & iniano opere superederet, atque a montibus & agrestibus dura vita ad molliorem se transferret, tandem nihil audiens, sed contra increpans, occasionem dedit, vt fabulam eum facerent, dicerentque Prometheum Caucafo alligatum, cuius viscera vultur depasceret à Ioue immisissus, quod ignem surripuisset. Quo nomine id sua tum lingua fecerint, nihil ad nos, quando commentarijs nullis id proditum videmus: hoc certe video, reliquias quasdam obscuras huius memoriae occasionem dedisse vetustissimis Graecorum de Prometheo fabulandi. Sed quia vera historiae erant ignari, longe recesserunt à veritate. Nam Prometheum Iapeti facioni filium, cum hic illius fuerit: deinde Deucalionem Promethei monitu Larnacem compegisse aduersus Iouis consilium, quo vniuersas mortales perdere statuisset. Ego rem ita opinor ad posterum venisse, Lys. narrante: Patrem suum apud homines dictum fuisse Prometheum, per derisionem,

nem, reuera tamen Prometheum fuisse, non sua, sed diuina scientia, id est, consilium hominibus delisse, quo ira Dei extingueretur: sed frustra Epimetheo, id est, populo Gigantum nibili pendente admonitionem futurorum. Quia vero post tot annos omnes interituros dicebat, nisi vitam emendassent, canillabantur, eum vulturem in visceribus alere, qui cadauera tanto intervallo temporum & locorum presentiret: atque hunc illi tortorem datum esse, atque carnificem à Ioue, propierea quod diceret totum orbem vndis obruendum; quasi omnia igni elementi vis esset Ioui surripienda. Huius igitur furti ipsum panas pendere, non quod il commississet, rerum quod cogitasset. Nem qui alioqui aqua omnia superaturus fuisset, nisi quis Ioui igneum elementum surripere proposuisset? Quis vero proposuisse indicari potius poterat, quam is qui se conscium dicebat, aqueum elementum superaturum. Lam dicebant, à Ioue Caucaaso alligatum, eo quod illinc nunquam fere discederet, sed operi tanquam metallicus quispiam vinculus semper assideret. Hec igitur omnia, & id genus alia in eum conuicia torquebantur: quæ Ianus cum liberis suis narraisset, in causa fuit, vt multæ cæcæ fabulæ hinc confingerentur. Scio Promethei nomen Deo tribuendum, sicut & Saturni, & Iouis, & Mercurij, & id genus alia, quibus diuersæ in Deo potestates indicantur: sed hæc, vt queque vis diuina maxime in aliquo eluxit, ita ei tributa fuisse. Sic Noam Saturnum nominatum, à vi feminis: Prometheum, à consilio & prouidentia. Græci certe Prometheum bene diluuium euitanda proposuerunt, sed male à Deucalione separarunt. Idem enim fuit, sed diuersis temporibus: Prometheus ante diluuium, Deucalion in diluuium. Hæc intellecta, cum fabulis lucem adferunt, & ab eis falsæ signimenta tollunt; tum docent ad Caucaasi radices arcam factam fuisse, quod mihi toto hoc primæ hominum habitationis & diuisionis discursu, propositum fuit probare. Atque hæc de Prometheo fati, de quo etiam noster Sallianus Anno Mundi 1557. num. 24. Raderus. Porro fabulam Promethei non ad hunc Caucaasum pertinere, iam in superioribus notis explicatum est. Nectamen nocet addere, verum locum eius visum ab Arriano, vt ipse testatur in periplo Ponti Euxini 1, 34. Item à Pompeio, cum res iis locis gereret, Appianus in Mithrid. & Apollonio apud Philostratum in vita 2, 2.

7, 3, 23. SENIORUM) Vnus MS. seruorum, quod verum puto: nam cur idem bis diceret. Seniores & ij quorum opera vti desisset, nonne iidem sunt. Scribam: Septem millibus seruorum, & Macedonum præterea inutilibus, quorum &c. Confer Notam ad 10, 2, 8. infra. Etiam in Ditmari Chronico pag. III. m. simile mendum deprehendi. Sic omnino fuit: Duo genera hominum in ea oppida imposuit, seruos, & milites inuites. infra 7, 6, 27. Incola nouæ vrbi dati captiui, quos reddito precio dominis liberasti. De inutilibus militibus, tam Cambysi ante Alexandrum quam ipsi sæpius ita visum est. Sic enim colonia fuit Cambisii (Cambysis) inter Nelos & Marchadas, deductis eo agris exercitus. Plin. 6, 29, 2. apud eund. 6, 27, 21. Charax oppidum conditum est primum ab Alexandro Magno: qui colonis ex vrbe regia Dirine (quæ tum interuit) deductis, militumque inutilibus ibi relictis, Alexandriam appellari iusserat. Hanc ipsam urbem denuo sic auxit colonis, vt tradit Arrian. 4, 4, 12. Peruenit Alexandriam, quæ apud Parapanisadas condita fuerat, quum primam expeditionem in Bactra faceret: præfidentemque illius loci amouit (de quo dixerat supra 3, 6, 1.) quod non bene officio suo functus fuisse videretur: pluribusque colonis in Alexandriam, ex finitimis & Macedonibus qui inuites bello erant, deductis &c. Idem fecit in Alexandria ad Tanaim: Urbem, quam condere statuerat, viginti dierum spatio muro circumplexus, eam Græcis mercenariis habitandam dat, & finitimis barbaris, quibus sua sponte eo commigrandi voluntas fuit, nonnullis etiam Macedonibus, qui inepti bello erant. Arrian. 4, 1, 17. Idem obseruauit in vrbe Arabica quam condidit. nam coloniam eo deduxit ex Græcis mercenariis, voluntariis, & qui aut senectute, aut casu aliquo inepti bello facti erant. Arrian. 7, 4, 21. Supra quoque idem nobis

nobis notatum ad 5, 2, 16. Sic Augustus finito bello Hispano condidit Augustam in Lusitania cognomento Emeritam; quod ibi τὰς ἀφελικιστέρας τῶν στρατιῶν (Seniores militum) collocarat. Dio lib. LIII.

ALEXANDRIAM) Quam deinceps propter errorem supra notatum ex Indicis finibus transfulerunt ad Septentrionalem Caucasum, ut Sanutus in secretis fidel. cruc. 3, 13, 5. ex Haythono. *Alexandri oppidum* appellat Plinius 6, 17, 23. ex Bione & Diogneto. additque *hanc urbem sub ipso Caucaso esse positam*. quod de Indico Caucaso, siue Paropamisio capiendum. ut patet ex dictis, & Arriano 3, 6, 1. & 4, 4, 12. de ea sentit Strabo lib. 15. *Exacta ibi (in Paropamisadis) hyeme, & vrbe condita, habens Indiam superne ad dextram, per summa montium transitus Bactrianam.*

7, 4, 1. **MOS EST**) Quem ex aliis quoque auctoribus puto Herodoto 3, 133. Athenæo 4, 10, 6, 4. & 5. Scholiaste Aristoph. in Equites ad verba "Ὀνὲ γὰρ ἐν γοῖς. Suida in verbo. "Ὀνὲ πῖνν. Maximo Tyrio Orat. XII. Ammiano 18, 10, f. Curtio hoc loco, & Strabo lib. 15. docet Brisson. de regno Pers. lib. 2. pag. 219. Idem maioribus nostris tribuit Tacit. Germ. cap. 22. vbi Lipsius. Illud notandum, quod apud Athenæum 10, 10. Ctesias & Darris scribunt: *Ex omnibus festis diebus eo solo quo Perse Mithra sacra faciunt regem inebriari.* Eum ergo morem etiam Curtium hoc loco in animo habuisse puto: eoque præmississe de sacrificio diis facto, ut ita Bellus, qui pro rege se tum gerebat, nihil tum præter legem Persarum fecisse videatur. Noli ad consuetudinem populi Rom. transferre, quod Æmil. Paulus apud L. in. 44, 22, 6. queritur: *in omnibus circulis, atque etiam, si diis placet, in conuiuio esse, qui exercitus in Macedoniam ducant &c.* nec enim de iis loquitur, quibus de ratione belli serio deliberandum erat; sed conditionem ducum miseratur, quorum consilia gesta que ab otiosis, & ut fere solet, imperitis inter pocula & mensas reprehendi examinari que consueuissent.

7, 4, 3. **FAMAM**) Non muto: sed quid si *fortunam*? Acidalius.

7, 4, 5. **PRO MYRO**) Sic Persæ apud Xenophont. ὁραβάρ. 2. verebantur, ne Græci pontem transirent, ac in insula manerent, in qua ex parte una Tigri fluuio, ex altero aliuo (tossa) pro munimento viderentur.

7, 4, 8. **COBARES**) An leg. *Oebares*? hoc enim Persicum nomen. potest tamen & illud fuisse. Diodorus Siculus 47, 83. *Bagadarum* appellat, qui rem copiosius exponit.

MAGICÆ ARTIS) Multa super magis & magia supra ex Brissonii regno Persico allata & disputata, quæ tu apud eundem videbis lib. 2. pag. 179. Hic Curtius videtur de Magia superstitiosi, præstigiatrice, & dæmoniaca loqui. Omnis magia, naturalis, artificialis, & præstigiatrix formas describit doctissimus noster Delcius disquis. mag. lib. 1. cap. 2. quem consules. Curtius de artificiali videtur loqui, cum *artem* appellat. Raderus. Qui intercedentibus paucissimis lineis, aliter atque aliter de mente Curtii pronunciat. quem de magica arte, qualis apud Persas fuerat, sentire, hoc est mixta ex naturali & præstigiatrice, facile quibus intelligat. Nam quod propter vocabulum *artis*, de artificiali sentire putat, nimis leue argumentum est: cum & aliæ species, vel ab vno Plinio compluribus locis *artis* nomine appellentur. Vide Acidal. ad Curt. 7, 9. & Beroaldi præfationem in Asinum Apuleianum.

VANISSIMI) Idem de ea arte iudicium est Plinii, in finitis prope locis: vnum ex posterioribus adscribam. Sic ergo librum 30. orditur: *Magicæ vanitates sæpius quidem antecedentis operis parte, vrbicunq; causa locusque poscebant, coarguimus, detegimusque etiamnum: in paucis tamen digna res est, de qua plura dicantur. vel eo ipso, quod fraudulentissima artium plurimum ipsi toto terrarum orbe, plurimisque sæculis valuit &c.* Ipsosque adeo Magos atque circulatores vulgari appellatione *vagos* appellatos, ex ver-

bis

bis Capitolini in M. Antonino cap. 13. *Plano cuidam, qui diripiendo urbis occasionem eum conficiis requirere &c.* putat Heraldus ad ista Arnobii lib. 1. *Magicarum arrium Iudi.* Sed in Capitolini loco aliam lectionem: *Plano cuidam, ex libris vett. & ratione, præferunt eruditissimi commentatores.* Ceterum artis magicæ ludibrium etiam agnoscit Propertius illo versu Eleg. 1, 1, 19.

At vos deductæ quibus est fallacia Lunæ.

Vbi fallaciam dicit Lunæ deductæ; recte sentiens Magorum carminibus non ipsam Lunam sede sua detrahi, sed mortalium oculos vana specie deludi, vt id fieri arbitrentur.

7. 4. 9. *SERVO*) Eadem fere sententia in istis Plauti Mil. Glor. 2, 9, 69.

SC. quid propius fuit,

Quam vt perirem si locutus fuissim hero! P. A. ergo si sapias, Mustitabis. Plus oportet scire seruum, quam loqui.

PROPRIVM PERICVLVM) Quæ res efficit, vt dum illud timendo prudentes silent, resp. maximis damnis afficiatur. Eleganter id ostendit Lycurgus Orator in princ. contra Leocratam, querens: *τῆ ἰδίᾳ κινδυνεύοντα, καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθονομένοι, & φιλοπολίῳ αἰδέεσθαι φιλοπελάστια δὲ κένειν εἰσῶν.* eum qui suo periculo rem gerat, & pro communi bono inimicitias suscipiat, non civitatis, sed negotiorum amantem videri. Hinc Capitolin. in Maximo & Balbino cap. II. *Habes sententiam P. C. mihi fortasse periculosiorem quam vobis.* Quam vulgi opinio & iniquam, & publice noxiam esse, latius prosequitur.

POCVLVM) Bessus Cobari tradidit poculum, vt colligitur ex sequentibus: Forte ipsum etiam nomen eius inferendum: *Bessus poculum ei &c.* est enim in nonnullis lib. magna hic lacuna. Nescio autem an non interpretandum hoc sit de more, qui & apud Græcos fuit, vt in symposiis audiretur ille, qui haberet calicem. Vnde acutissimus ille iocus in Demosthenem apud Plutarch. cap. 35. Cum enim ille calice insignis cæaturæ, aliisque donis ab Harpalo acceptis, male audiret, seq. purgare volentem non audiret populus, *exurgens quidam satis ait: Non audietis Athenienses istum, qui calicem habet?* Vbi inter varias lectiones à Stephano subnexas egregium est scholium *εὐ τῶν τοῦς συμποσίου τῶν κούλικῶν ἔχοντες ἴδον τὰ λεγόμενα σκολία.* Nam in compositionibus qui calicem habebant, canebant scolia, quæ appellantur. Vt nimirum eo quasi insigni totum sodalitiū agnosceret, cuius esset cautilena, adque eum se obuertere, quem morem in nonnullis Galliæ locis exacte observari vidi. Sunt autem *σκολία, μέλη περὶ οἴνου,* siue cantiunculæ potatoræ, interdum & amatoræ, quales inter vinum cani solent, cuius generis sunt pleraque, si non omnia, Anacreontica. Vide eruditissimas Animaduers. Casaub. in Athenæum 15, 14. Pertinet eodem & Platonis locus in Conuiuio, vbi Eryximachus: *πῶς ἔν, ὃ Ἀλκιβιάδῃ, ποιῶμεν; ἢ τὸς ἔτι πὲρ λέγομεν ἐπὶ τῆ κούλικῃ, ἢ τὴν πᾶν ἀδοῦμεν;* *Ecquid agimus Alcibiades?* ita neque dicimus quicquam super calicem, neque canimus? Et mox: *tu autem quicquam neque dixeris, & tamen satis biberis, debes optimo iure dicere.* Hi sermones *ἐπικυλικίους λόγους* sunt Athenæo in princ. operis. An igitur & apud Persas talis consuetudo fuerit, an, vtsæpe fieri solet, ab vna gente ad aliam transfulerit Curtius, doctorum esto iudicium.

7. 4. 10. *DVCI*) Antoninus histor. part. 1. tit. 3. cap. 2. §. 14. verba hæc recensens scribit dici, quod fieri possit: Illud non perinde, Cobari ea tribui tamquam ad Alexandrum Babylonem contra magorum placitum ingredientem prolata. Illam autem lectionem dici, etiam probare videtur Cuneus, qui sic expressit ista Curtiana in Sardis venalibus, à Mirandula pronunciari faciens.

IN SVO NEGOTIO) Idcoque recte Sirachides 32, 24. monet: *Fili, sicut*

Bbb

sicut

sine consilio nihil facias, & post factum non poenitebis. & magnus ille Salomon Proverb. 3. 7. & 12. 15. *Ne sis sapiens apud teipsum.* Nempe, quod à Sophocle scriptum est,

*Rebus in arduis sapienti
Quid consilij capiat, sepe est
Difficile*

Chokier aphorism. polit. 2. 23. Vide

Lipsii Notas ad sua Polit. 3. 8. 9. Nam & Medici præstantissimi suo in morbo alios consulunt, ut Ciceroni inculcat Philiscus apud Dion. lib. XXXVIII. *οἱ τοῖς ἰατροῦς ἔχουσιν ἄρτες πλείους μᾶλλον ἢ τὰ σφίγγα γινώσκουσιν*, Qui sunt in imperio constituti omnia potius quam sua ipsorum cognoscunt, ut ait idem auctor lib. LV.

7. 4. 11. *TYRIDA*) Quod hic sequebatur vocabulum *ficta*, cum

Bong. Cod. & Raderi dispunxi.

OBSTAT METUS) Affine est quod notat Tacitus 3. 67. 2. in Silano reo: *proprio in metu, qui exercitum quoque eloquentiam debilitat.* Et ex apologia Demetrii locus prolixior apud Liviū 40. 15. 10. unde pauca hæc exscribam: *astronitus repentino atque inopinato malo, vix quid obiceretur, intelligere potui: necdum satis sciam quomodo me tuar.* Omni autem vocem *aliis*, quæ hic præcedebat in quibusdam edd. elegantius enim sic dixit: *obstat metus, aliis cupiditas* quam si dixisset: *aliis metus, aliis cupiditas*, quales formæ loquendi Taciti dictionem valde commendant peritis & adfueris.

CUPIDITAS) Cupidinem atque iram pessimos consultores vocat Salust. Jug. 64. 4. & in fine capituli: *animo cupienti nihil satis festinatur.* Quomodo & Claudian. de raptu Proserp. 3. 137.

— nulla rueni

Mobilitas, tardos queritur non ire iugales &c.

& Liu. 29. 35. 9. *desiderio indigentium auxilii tardius cuncta mouebantur:* Ita cupidō festinationem parit, quo nihil rectis consiliis cogitari possit iniquius. Id sapientissime ex Fabii persona Liviū 22. 39. f. expressit: *Omnia non properanti clara certaque erant: festinatio impronida est & cæca.*

QUÆ COGITAVERIS) Quæ ipse inueneris: hoc est proprii consilii. Quo ingenio Laconem describit Tacit. H. 1. 26. 4. *consilii quamvis egregy, quod non ipse afferret, inimicus; & aduersus peritos pernicious.* Inter apophth. Henrici IV. Galliarum regis, ut erat ingenii prompti, hoc quoque fertur, cum conspecto duce quodam ex vicinis mediocri cantherio vectum dixisset ad proximos: *Ecce equum insignite fortē: illisque mirantibus, quasi causam reddentem subiiecisse: Il portē le duc, & tant son conseil. Ducem, inquit, vna cum toto suo consilio vnus vehit.*

7. 4. 12. *MAGNUM ONUS*) Vide Gruteri discurs. ad Tacit. cap. 5. Summam totius rei complectitur illa ex intima sapientiæ medulla educta sententia Socratica in lib. 1. Platonis, de rep. *si ex bonis viris constaret ciuitas, in ea ita certatim cœcines incumberent ne imperarent, veluti hodie pugnā, ut imperent.*

NON IMPETV) Vellei 2. 31. 6. *Dissuadebant optimates; sed consilia impetu victa sunt.* Raderus.

7. 4. 13. *CANEM TIMIDVM*) Thrasonum est, turgidis minis dira moliri: at Chremes (Terentianus) ad rem gerendam promptior. Sic & Athenienses [de quibus Liu. 31. 44. 10.] ad bene dicendum, quam ad gnauiter agendum accommodatiores fuisse leguntur. Nec Aiaci promptum fuit dicere, nec Vlyssi bellare. Et Lacedæmonii verbis parcissimi, virtute longe præcelluerunt. Et apud Homerum Il. 3. 8. Græci taciti pugnam incunt, sed vim spirantes, cum barbari immāni clamore accurrerent. Denique mulieres lingua melius quam viri belligerantur. Erasmus Adag. 3. 7. 300. *Nobile cuius dicti Curtiani documentum infra est 9. 131. Nobiles ad venandum*

causæ

Comment. in Curtium. lib. 7. cap. 4. num. 14. 18. 21. 22. 23.

cores in ea regione sunt, latratus abstinere dicuntur &c. Raderus. Pertinet eo nota, quam communi Græcorum genti inurit Liuius 8, 22, 9. Græci, gens lingua magis strenua, quam factis. Et hæc de iactantia ante prælium potius accipienda: eorum videlicet, quorum omnis vis virtusque in lingua sita est. ut ait Sallust. de Rep. ord. Orat. 2, 10. Nam in ipso prælio clamorem haud parui momenti sæpe fuisse, supra ad 3, 10, 1. annotatum est.

FLVMINA) Hoc multo rotundius exprimit vernaculum proverbium; **Stille Wasser gründen tieff:** peculiari linguæ Germanicæ ad adagia tum grauitate, tum etiam elegantia, quibus rebus politissimis reliquarum ybique fere parcm esse contendo, sæpe & superiorem.

7, 4, 14. **SUSPENDERAT EXPECTAT**) Acidalius vere emendauit: *In his audiens* (quod est, *audiens*) *suspenderat expectatione sui*, cui suffragatur ipse Curtius 9, 7, 20, eodem modo locutus: *Ea ipsa res omnium animos expectatione suspenderat*. Raderus. Offendor tamen adhuc illo principio; *In his*, forte fuit: *Et his audiens susp.* exp. sui; tum *conf. aperit*. Aliter enim ne quidem probe cohæreant. Vel *Mentis* (pro *mentes*) *audiensium suspenderat*.

QUAM TV MENSAM) Ἰπεροδοξῆς hoc. *Dictum factum*, parçmia est de re dicto citius perfecta &c. Erasmi adag. 2, 9, 82. & 3, 6, 85. consule. Raderus.

STRENVVM METVM) Inde illud vulgo notum *pedibus timor addit alas*, ex Virg. *Æneid.* 8, 224. Respexit Euripid. in supp. φῶβος μὲν ἄνωγει.

7, 4, 18. **VMBRA QVOQVE VIRGÆ**) De equorum docilitate &c. Liplius, supra ad 6, 6, 18. De la Cerda ad *Æn.* 4, 41.

Et Nyotide infirmi cingunt
Et nos ad Martial. epigr. 9, 23.

Et Massicum virga gubernet equum.
Miror tamen nec ab illis, nec à nobis hunc nobilissimum Curtii locum animaduersum & notatum, quem Gruterus contulit in suas gnomas:

Equum generosum etiam umbra virgæ rexeris.
Scriptis & Simon homo Græcus, quem Xenophon laudat, librum de equestri re; & Xenophon ipse: in quo de equo umbra virgæ regendo nihil. Raderus. Hunc Curtii locum cum aliis à Raderus citatis aduertit Dausqueius ad illa Siliii 1, 217.

Quadrupedem flectit non cadens virga lupatis.
7, 4, 21. **CLIENTVM**) Hi erant, qui propius magnatibus deuincti, magna beneficia fere perpetua fide pensabant, ne in extremis quidem patronos suos deferentes. Ergo olim ante re Rom. ut quisque opibus, domo, paratu speciosus, per nomen & clientelas illustrior habebatur. Tacit. 3, 55, 2. proin apud eundem 13, 37, 1. maxima Tiridatis erat vis in propriis clientelis. Et Pompeii filio grauiter inculcat clientelas à patre relictas, Cato apud Hirtium de bell. Afr. cap. 22. Nihil ergo mirum, si vicissim propriis omnem lapidem mouebant patres illustri Cæsaris exemplo quem ita de se dixisse ex Agellio 5, 13. comperimus: *neque clientes sine summa infamia deserui possunt, quibus etiam à propinquis nostris opem ferre instituiimus.*

7, 4, 22. **AD FAMEM**) Malo legere *prope famem*, ut apud Tacit. H. 3, 21, 1. *prope seditionem ventum*. Berneggerus.

7, 4, 23. **SESAMA**) Sesana & Sesamum Latinis. Plinius 18, 10. *Sesana ab Indis venit*. Columella 11, 7. Petronius post princ. Plautus Pænulo 1, 2, 113. [vbi Taubmannus.] alii in neutro dixerunt *Sesamum*. Græcis Σάραμα apud Theophrastum 8, 5. & Dioscoridem 2, 121. Homerum *Bucçax*. v. 36. *σάραμα*: Arabibus *Semsem* aut *Sersera*, Italis *Sesama*, Hispanis *Iorgilium* & *Alegria*, Gallis *Iugoline*, Germanis spuria

voce *Leindotter* aut *Flachsdotter* quam tamen vocem docti rejiciunt, nec formam penicillo vel caelo expressam & subiectam probat Matthiolus ad Dioscor. 2, 92. quos leges. Galenum quoque lib. 8. de simplic. medicamentis. Videntur, ut est in notis ad illa Petronii: *mellius verborum globulos, & omnia dicta factaque quasi papauere & sesamo sparsa*, antiqui dulcariis operibus, palati gratia, sesamum aspersisse. Mucedones tamen ab usu Sesami abstinaere, sed liquore inde expresso, velut oleo artus inungere. Raderus. Videatur Atlas Maior pag. 346. m. Cretica Indica cap. XI.

(*PERVNGEBANT*) Ad mitigandum frigus quod vincta membra commodius ferunt, tum quia oleum habet calorem quem corpori communicat: tum etiam quod eo obliti pori facilius excludunt externum frigus. Ea ratione Annibal ad Trebiam vicisse Romanos legitur apud Florum 2, 6, 12. *Hofes frigidum & nivalem nocti diem, quem se ignibus prius oleoque fouissent &c. nostra nos hieme vicerunt*. De creberrimo apud veteres olei usu etiam vulgo notissimum.

(*AMPHORÆ*) Veniebat ergo amphora vna 24. Philippicis numis: ita ut Philippicus 20. victoriatius seu 40. sestertius numis aestimetur, hoc est argenteo qui 80. cruciferis seu 20. baziis, ut vulgo appellantur, constabat. Amphora vulgaris continebat 48. sextarios, qui efficiunt hodie 24. mensuras nostrates. Denarius 8. staurophoris seu cruciferis permutatur: qui 10. olim assibus respondebat, unde & nomen denarii à 10. assibus accepit. Qua de re copiose disputavi in commentar. ad Martial. vt & de amphora. Raderus.

(*7, 4, 24. SIROS*) Fuerunt serobes subterraneæ vel speluncae, vel cryptæ, vel putei, in quibus triticum etiam ad 50. annos poterat incorruptum seruari. De Siro Varro de re rust. 1, 57. *Quidam granaria habent sub terris vti speluncas, quas vocant serobes, ut in Cappadocia ac Thracia*. Vitruvius 6, 8. *Qui autem fructibus rusticis seruant, in eorum vestibulis stabula, tabernæ; in ædibus crypte, horrea, apotheca, ceteraque quæ ad fructus seruandos*. Columella 1, 6. *Possum etiam defossa frumenta seruari, sicut transmarinis quibusdam prouinciis, ubi puteorum in modum, quos appellant Syros, exhausta humus, educta à se fructus recipit*. Plinius 18, 30. *Seruantur in serobibus, quos Syros vocant, ut in Cappadocia & Thracia &c. Varro autor est, sic conditum triticum durare annis quinquaginta, nullum vero centum*. Obserua interim apud scriptores nunc Latina vocali scribi Syros, nunc Græca Syros: Suida Σύρος duplici & Σύρο, *Sirosus fossa in qua semina conduntur*. Etymologus vocem *σύρος* à τὸς σίτος μέγαν deducit, quasi vox sit composita pro σιτομέγαν, à conseruandis frumentis facta & dicta. Raderus. *Conditoria frugum occulta sunt* Marcellino 31, 18. vbi de Thracia loquitur. Quod magis etiam firmet sententiam Casauboni in Athen. 4, 3. in verba *Ἄναξαρτος ἰταλὸς βολβὸς σιροῦ δὲ δὲ ἰταλῶν*, vbi ait: *Σίρος est fossa in usum granarij vel apotheca cauata*. Hesych. etiam *σιροῦ* interpretatur: quia in dolijs præter vinum etiam alia seruabant. Syros vocant auctores rei rustice Varro & Columella. Varro hoc amplius, *sirosorum in Thracia plurimum fuisse* vnum scribit, cur igitur hic (in Athenæo) *μισημῶν* vbi de rege Thracia sermo est? In Vngaria autem vina frumenta que sic recondi vltimatissimum esse, ex indigenis regionis comperio.

(*7, 4, 25. CARNE*) Vide supra ad 5, 6, 17. De hoc itiacre Strabo lib. 15. *Fit erat nuda arborum, nisi quod rari aderant trebinthi frustices, summa alimenti inopia, ut iumentorum carnibus vescerentur, atque his crudis propter lignorum penuriam: sed ad hanc crudelitatem concoquendam silphij copia præsens auxilio erat*. Quod idem ex Æliano supradicto loco notauimus. Silphium autem Latinis *laserpitium* vocari ex Plinio 19, 3. notum est. & ex eodem 12, 17. longe aliud esse *massichem*. Ergo non recte confundit Siluius in hist. de Asia cap. 79. vbi dicit quosdam putare *Silphium id est massichen* alibi non nasci quam in Chio insula.

Comment. in Curtium. lib. 7. cap. 4. num. 27. 28. 29. 30. 31. 32.

7, 4, 27. *VENTI*) Sic fere Plutarch. Alex. cap. 46. Arrianus 3, 1, 11. describit Ammonitidem: Quotiescunque *Auster* ea in regione spirat, magna vi arena viam obruit, ita vi omnia viarum vestigia obducantur, & perinde vi in pelago, qua eundem sic cerni pra arena non possit. Neque enim signa vlla sine nota ad viam extant, non collis, non arbor, non ceri tumuli, ex quibus viatores itinervis rationem colligere vt nauta ex astris, possint. Et de his regionibus 6, 5, 31. Duces delectis a vento via vestigiis, via sese oblitos esse dicebant. Neque enim in arena qua densa aquaque omni ex parte viam obduxerat, eam cognosci posse, quod neque arbores iuxta viam posita essent, neque firmus aliquis certusque collis extaret: neque ex astris noctu, aut ex sole interdum itinervis rationem observarent &c. Vide & seq. notam.

7, 4, 28. *SIDERA OBSERVANT*) Vide qua notauimus ad ista Flori 3, 5, 28. de Pompeio: In Septentrionem Scythicum, iter, tanquam in mari stellis secutus. Totum hunc Curtii locum eleganter componit cum Silio 3, 655. Dauiqueius: vbi de Ammone. De locis Arriani proxime adductis dubius sum, an rectius sit huc trahere, vt idem dicat, quod & ratio suadet, & alii auctores probant: nullis aliis viae signis extantibus, homines ea per loca facientes iter, vt nautas, astris pro ducibus vsos. Silius 3, 664.

Errantem campo, & semper media arua videntem:
Sidonius Cynosura regis fulissima nautis.

Lucan. 9, 495.

- - - nec sunt discrimina terrae
Vlla, nisi etherae, medio velut equore, flammæ,
Sideribus nouere vias - - - Plinius 4, 5, 6. de Syrte minoris:

E terra autem siderum obseruatione ad eam per deserta harenis, perque serpentes iter est. Vbi illa terra autem non concoquo. nec tamen cogitandi iam habeo tempus. nisi quod appareat omnia se rectius habitura, si particula prior abiiciatur. Si teneas, legam; Aeterna. Aeterna siderum obseruatione, hoc est, longa, perpetua, sicut in nostro 4, 1, 22. aeterna sordet. Sed ad alia properamus. Alian. de histor. an. 7, 48, 2. relictis verbis (in Africa) quarum sum ex astris forte (quod aiunt) coniciebat &c. Sic ergo hi loquuntur, vt Arrianus: nulla esse signa, quibus itinervis rationem colligere, vt nautae ex astris, possint. Non ergo tandem habebant eadem astra, qua nautae: aut nautae alio doctore quam necessitate incepterunt astra obseruare, cum nullum aliud viae haberent indicium? Quid ergo si teneamus in priori Arriani loco rescribere: *ἀστὲρ καὶ οἱ ὀδῶναι ἀκμαίονται τῶν πορείων, καὶ ἴστανται οἱ ναυταί, τοῖς ἀστροῖς* & in altero: *ἀστὲρ καὶ οἱ ὀδῶναι ἀστὲρ καὶ οἱ ναυταί ἢ μὲν ἡμῶν αὐτῶν ἢ ἕλιον μεμλετῶν ὀφείλουσι τοῖς πορείαις.*

7, 4, 29. *INTERDUM*) Namque dies confundit iter. Silius 3, 663.

7, 4, 30. *IN QVAE*) Haec omnia vsque ad illa, Ipsa Baetra, temerariam glossam esse iudico. forte delumpta ex 3, 2, 4. in quis eques triginta millia implebat. quia ibi statim *Bactanorum* nomen sequitur, pro quo multa edit. retinebant *Bactrianorum*: Cumque nihil omnino sensum iuuat, immo contaminet tantum & illepidum glossemate interpellet: aliud etiam argumentum Sebilius suppeditauit: nimirum tantulum numerum non facere ad demonstrandam populosissimae gentis multitudinem, quam supra 5, 10, 3. adeo praedicauerat, vt diceret multitudinem iuniorum, exercitus quos amiserat Darius, equasse. Idque iam post proelium ad Arbela.

7, 4, 31. *CAPUT*) Propert. 3, 10, 26. de Semiramide:

Iussit & imperio surgere Baetra caput. Loccenius.

7, 4, 32. *NONDUM*) His verbis se ipsum explicat Curtius, non de noua defectione se loqui, sed de bello Spartano, quod supra initio libri sexti descripserat. Eius autem euentum nondum sciebat Alexander, sed tantum qui principia motus eius:

nunciarent, per tanta terrarum spatia demum ad eum peruenerunt. Valde igitur falluntur, qui defectionis eius causam vel ad Philotæ supplicium, vel ad edictum quo rex iubeat exules Græcorum à suis recipi, putant referendum. nam vtrumque hoc gestum Antipatri de Lacedæmonis victoria posterius fuit. Nec sane bis cum Laconibus pugnauit Antipater: vt ex hoc loco male intellecto volunt exculpere.

ERIGYIUS) Breuiter id tangit Arrianus 3, 5, 27. quem ab interpretum leui errato libero: *Artabazem Persam, & Erigyium Caranumque vnum ex sociis.* Non hæc est mens Arriano, sed hoc vult: *Art. Persam, & Erig. Caranumque ex amicis.* De eo quod socios interpretantur, vbi amicos debebant, iam ad 3, 11, 27. *Art. & 6, 9, 21.* semel atque iterum dictum est. nunc accedit illa verba τῶν ἰταίων, non ad vnum Caranum pertinere, sed haud minus ad Erigyium. certum hoc, si aliunde non esset, ex ipsius verbis apud Curtium mox n. 34. *quales amicos & milites Alexander habeat, ostendam.*

7.4.34. GRAVIS ÆTATE) Ista Curtii verba mihi in mentem reuocant paræmiam: *Dares Entellum prouocat.* Explicauit verbum hoc Erasmius Adag. 3, 1, 69. *Memento, inquit Hieronymus (in epist. ad Augustinum) Dares & Entelli. Conuenies vii, si quando quispiam iuuenili temeritate lacesserit aliquem, non perinde promptum ad suscipiendum certamen, verum intolerandum, si semel inierit: Quis senium ferme mos vii libenter suffragiant negotia, suscepta pertinaciter gerant. Sumptum est ex Æneid. 5, 369. vbi Dares quispiam viribus fretus & ferax iuuenta, retro profiliens in medium, quemuis ad certamen prouocat &c. Raderus.*

GALEA DEMPTE) Nescio cur hoc referant ad morem alloquendi regem, de qua infra 9, 3, 4. Non enim hac causâ caput nudauit Erigyus, sed accepta barbari conditione, qui sic obtulerat certamen, ostentandæ virtutis causâ. quomodo Paul. Warnefrid. de gest. Langobard. 1, 20. *Herulos omnino nudos pugnasse scribit, operientes solummodo corporis verecunda.* Sed de capite intecto, vilitatis. ita spectatus & Sacronir pugnam pro Romanis ciuis, ostentandæ, vt ferebat, virtutis. apud Tacit. 3, 41, 4. Ita minor Cyrus nudo capite pugnam expectans constitit. *Aliunt ceteros etiam Persæ capiti nudis aleam prælii subire.* Xenophon lib. 1. ἀναβαίνω. Vt ita hic quoque Satibaxanes eam obseruaret consuetudinem, hostique prouocanti morem gesserit Erigyus, ne deterior virtute vel periculi metuentior videretur.

7.4.35. IMPERATVM) Nam certe aliter difficile est ab vtraque acie id obtinere: quod egregie representauit Barchi. Argen. lib. 4. apud quem in duello Radiobanis & Poliarchi *agere tandem, nec antea quam sapius iussus, recessit à medio militis, Regibusque arenam restituit.*

DFORVM) Non displicet. Vide tamen num fuerit, *duorum?*

7.4.38. NECESSITATE) Sic apud Liuium 45, 26, 6. *Passarone nemo aduersus potentiores viros hiscere audebat. & 29, 3, 2. culpam in auctores belli Indibilem, ceterisque principes &c. conferentibus &c. à quibus videlicet coacti essent.* Ammian. 21, 23. de Aquileiensibus: *Residui omnes abierunt innoxii, quos in certaminum rabiem necessitas egerat, non voluntas.* Sic apud Plutarch. Pompeio cap. 17. *Sthenes proficitur se amicis persuasisse, inimicos vi adegisse ad factionem Marianam.*

ARMA TRADUNT) Quod deditionis non signum modo, sed pignus. Idem aliquoties reperias apud Liuium, vt 29, 3, 2. *tradentibusque arma & dedentibus sese.* 40, 41, 3. *in deditionem venerunt, armaque tradiderunt.* 40, 16, 7. *per deditionem Ligures recipi, & receptis arma adimi.* Thucyd. 4, 7, 20. *ἐπὶ δὲ ἑλπίσιν τοῖς ὀπίσθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα ὄψιν αὐτῶν Ἀθηναίων.* Apud Iustinum 24, 5, 3. *Prolemæus Macedonia Rex Gallis se pacem daturum negat, nisi Principes suos obsides dederint, & arma tradiderint.*

non enim fidem se, nisi inermibus habiturum. Adde Xenophont. *anab.* lib. VII. vbi de Aegyptiis.

7. 4. 39. *COGNOVISSENT*) Hoc ita dicentem Curtius facit Alexandrum, non quod reuera sic esset, nec enim principio motus sui Lacones cognoscere poterant, vbi futurus esset Alexander, cum eius rei nuncius ad eum perveniret: sed quia tum primum de defectione durante facta audit; tanquam de re noua, & quae modo accidisset ex communi hominum more pronunciat.

7. 5. 1. *SOGLIANORVM*) Certissimam Glareani emendationem quidni recipiam? Qui enim illi *Systiani*, quos hic legebamus? De Sogdianis autem sermonem esse, euidentissima nota ostendit num. 19. huius cap. quae in *Systianis actis* erant cognoscit. ea autem in Sogdianis acta fuisse, extra dubitationem est.

7. 5. 5. *NOCTURNVM ITER*) Sic postea in Gadrosis plurimum itineris noctu confecit. *Arrian.* 6, 4, 15. & 22. quem cum hoc loco comparare possis.

MATVINO FRIGORE) Causam, cur matutino tempore maior sit frigus, quam nocte, cum tamen sol sit mane propinquior, triplicem adfert noster P. Laurentius Forer in problematis selectis viridarii sui philosophici problem. 17. p. 21. edit. Dillinganae. quod quia breue est, subiiciam. 1. Causa. *An quia tunc maior est tempus absentiae solis, unde magis refrigerata est terra? Cum enim sol sui praesentia terram calefaciat & aerem, absentia certe longiore solis, maior frigus exoritur, diuinus autem absens a nobis sol mane, quam media nocte. Licet ergo in aurora rursus sol accedat, tamen calorem suum iam cito non potest aeri communicare.* 2. Causa. *An quia die appetente ros & pruina cadit? haec autem natura frigida sunt, & aerem frigidiorum reddunt.* 3. Causa. *An quia tunc acrius nobis videtur frigus, quod concocti iam sint cibi & stomachus mane vacuus? quo autem insaniores sumus, eo magis percipimus frigus ambiens.* *Aristot. sect. 8. problem. 17.* Haec Forerus. Raderus.

7. 5. 7. *QVIVIV VINI OLEIQVE*) Parum hoc est. Hoc mirum, quod Cretenses, dum a Metello oblidentur, sua iumentorumque suorum vina suam torquent, insulas dixerim, quam sustentarunt. *Valer. Maximus* 7, 6, 1. ext. Raderus.

HOMINIBVS) Venustius absit: nec est forte nisi è glossa. Acidalius.

AQVA) Hic quidem non dubium, quin additamentum sit aqua. Non enim iam aquam, sed vinum & oleum ingurgitarant. Dele, & mox *infusum* etiam scribe, vt humorem vtrouique capias. Ad finem fors fiat, *an regere* scriptum auctori Acidalius. Cuius coniectura de aqua potior videtur explicatione Raderi, cui ibi ea vox pro quouis humore putatur posita. in seq. fortean fuit, *sine modo infusa vom. cog. regere.* vt sic verbo neutro, omnia quae prius dixerat, complecteretur.

7. 5. 12. *NEC SOLVS BIB. SVSTINEO*) In toleranda siti primus omnium, quod equidem meminere, prauiit exemplo fortissimus Hebraeorum rex David 2. Reg. cap. 2. [imo illa Davidis non sitis, sed libido fuit.] Cato proximus huic, si verus *Lucanus* 9, 497. quem historicum potius quam poetam egisse veteres (*Martial.* 14, 194.) censuerunt: qui in ficcis Nalamonum arenis sitibundus oblata aqua,

Excussit galeam, suffecitque omnibus unda.

quam nemo post respicientem ducem sitiuit, adeoq; omnibus suffecit. vt & in Alexandri alio simili facto *Plutarch.* cap. 76. notauit. Ab eodem facto laudatur *Theodosius minor*, de quo ita *Sozomeni* interpres praefat. in lib. 1. hist. Ecclesiast. *Pasillo ante sane, cum Heracleam Ponti ciuitatem videre, & vetustate collapsam erigere satageret, per Bithyniam mensis tempore iter faciebat. Cum vero se satellitum quispiam à sole vehementer virentem*

in ipso meridie multo sudore ac pulvere confersum cerneret, tanquam gratificaturus, phialam tibi admodum splendide solaribus radiis relucentem obtulit, ac suauem quandam potionem illi, aqua frigida mixtum, infudit. At tu potentissime, accepta hac phiala, virum munificentia remunerasti. Cum vero milites vniuersi phialam illam suspicerent, felicemque illum, qui ex ea bibiturus esset, indicarent, poculum viro illi, o generose, reddidisti, & quomodo ipsi placeret, usurpare iussisti. Videris itaque mihi haud immerito Alexandrum Philippi virtutibus tuis superare; cui miles quidam sedulus & officiosus, ab illis qui eum celebrant, cum per loca arenosa exercitum Macedonum duceret, aquam inuentam hausisse & obtulisse; ille vero non bibisse potum illum, sed effudisse dicitur. Sed erat Sozomenus, qui effusam ab Alexandro aquam affirmat. Nec Soi, siue Soebidae virtus tacenda, quam Plutarch. in Lycurgi vita cap. 3. & apophth. Lacon. c. 108. laudat: Cum esset in loco aspero & arido Sabidas, & circumfideretur à Clitorius, dicitur pactus cum hostibus, ut ipsi terram bello partam cederet, si milites una cum ipso à vicino fonte bibissent: nam eum fontem hostes obsederant. Eto soderet, congregatis ad se omnibus pollicens est se daturum eius regionis imperium ei, qui non bibisset. Porro cum nemo sibi temperaret, sed bibissent omnes, ipse post omnes descendit in fontem: & aqua confersus hostibus etiamnum presentibus abiit, ac regionem occupauit, ut qui solus non bibisset. Eodem stratagemate & exercitum à litis periculo liberauit, & hostem elusit, & regnum sibi vindicauit tolerantia. Non erat obstrictus inimicis ex foedere, quia non omnes cum ipso biberant: nec milites fecellit, quia nemo praeter ipsum à potu abstinuit. Quod si hostes voluissent ad arma currere, iam nactus locum pugnae commodiorem, ac fonte potitus, facile poterat illis esse par. Austriacorum quoque supremus apex & conditor imperii Rudolfus I. dum contra Othocarum Imperii aemulum bello decertaret, ipseque cum exercitu siti aestuaret, gnathones illius agresti colono zythi hydriam per vim abstulere, & imperatori detulere: sed ille, re cognita; reddite, inquit, homini vasculum suum: nam ego exercitui, non mihi sitiebam. [Æn. Syluius lib. 3. Com. in Panormit.] Nos ad Alexandri sitim non simplicem redeamus: sapius ille hanc domuit, vicit, & pro illa gloriam hausit. Alibi mentio illius facta ex Plutarcho cap. 76. Dum coniectatur Darium iunere laborioso & prolixo (nam diebus undecim 3300. stadia confecti) plerique lassitudine sunt confecti, & praesertim aqua penuria. Ibi occurrerunt ei Macedones quidam, qui aquam in veribus à flumine mulis portabant, conspicientesque Alexandrum medio iam die sui maceratum, implerunt confectum galeam, eique obtulere. Requirente eo quibusnam aquam afferrent, Liberis nostris, respondere &c. Ex Radero. Ceterum suspicor Plutarchum de eadem re loqui, nec sapius idem quam semel accidisse. Licet in aliqua circumstantia variet, sed hoc solenne est. Sic enim & in ea variatur quod alii redditam iis qui attulerant aquam, scribunt; alii effusam, ut Sozomenus immerito reprehensus paulo supra, Polyæn. strat. 4. 3. 25. & Frontin. strat. 1. 7. 7. qui idem id accidisse scribit per deserta Aphrica iunera, scilicet cum Hammonem peteret: alii apud Parapamisadas, alii apud Gadosos, Arrian. 6. 4. 30. vide; alii alibi. Non eadem tolerantia fuit Lyfimachus, sed apud Getas siti eo redactus, ut se cum toto exercitu in potestatem hostium dederet, postea cum frigidam bibisset, dicitur boni inquit, quam ob breuem voluptatem, summam amisit felicitatem! Plutarch. Apophth. cap. 49. & cap. 16. de sanit. tuenda. Catonis exemplum supra ex Luciano citatum, historica fide firmat idem Plut. in Cat. cap. 12. Inter ceteras virtutes etiam à sitis tolerantia laudat Annibalem suum Silius 1. 261.

Exercetque sitim, & spectato fonte recedit.

7, 5, 13. EOS ABESSE) Rectius se abesse. Interdum tamen has particulas confundi, Index ostendit.

7, 5, 15. INTERCLYSO SPIRITU) Cassam huius, naturalis sapientia;

pientiae studiosi reddunt à *υπερθεσται* caloris interioris, qui primum aestu diffusus, repente per frigidum humorem & aquam copiosius haustam opprimitur & extinguitur, non secus ac si ignem infusa largius vnda suffoces. Galenus de tremore &c. cap. 15. Considera mihi sane flammam externam, quae aliquando inopia materiae, vnde accendebatur, corrumpitur: aliquando in sole splendido marcescit: & rursus ab aqua multa extinguitur, aut copia lignorum super ipsam congestorum suffocatur. Plura ex Galeno adderem, si res exigeret. Raderus. Perierunt autem eodem modo ex viris illustrioribus *Τυρσητας*, apud Pausan. in Bœoticis, *Henricus VI. Imp.* apud Munster. in Cosmog. *Franciscus Delphinus*, *Francisci I. Gallorum regis filius*, apud Iouium. *Haydinus Smyrnetus* pirata, apud eundem lib. 34. histor. *Scodrensum* multi, apud Sabellic. En. 10. lib. 7. referente *Zvingero* volum. 2. lib. 7. pag. 500. Sic postea in *Gadrosis Alexandri militum multiti*, ardore sui que pressi, aquarum copiam nacti, immodico potu interierunt. *Arrian.* 6, 4, 27. Idem etiam euenit *M. Antonio* copias è Media reducente in Armeniam, vbi post diuturnam inopiam auide inhiantes cibo potuique milites, supra duodecim millia morbo perierunt. *Plur. Anton.* c. 66. Hoc igitur casu edoctus *Alexander deinceps nequaquam castra prope flumina locauit, sed viginti minimum stadiis remota*, vt *Arrian.* 6, 4, 28. obseruat. Et aliud etiam elegans eius factum narrat *Polyæn. strat.* 4, 3, 28. quo à bibendo milites absterruit, per præconem iussu proclamari, annem præter quem tum ducebat, mortiferam aquam habere. Idem periculum est etiam à multa fame se replentibus, vt factum *Lugduni An. MDLXXIV.* notat *Meursius Athen. Batau.* 1, 22.

7, 5, 17. *CIRCVM*) Sic plures libri probante *Acidalio*, nam alii *circum* quaque, quod vix construas cum voce sequenti, *annem*. Mox mallet, *materiae*.

7, 5, 18. *VTRES*) Vnde acceptos ex pellibus & papilionibus, sub quibus miles in tentoriis degebat, inquit *Arrianus* 3, 6, 8. *Raderus*. Habuerunt etiam sine dubio iam confectos plurimos vtres, quibus aquam, aliaque portauerant, vt in *Africano* itinere, supra 4, 7, 12. Porro de ea ratione trajiciendorum fluminum multa congestere *Stevvech. ad Veget.* 3, 7. *Casaub.* in *Sueton. Caes.* 57, 4. & *Lipsius Poliorcet.* 2, 5. Quibus non habeo quod addam, præter locum *Gregoræ* 2, 8. de barbaris nationibus *Scytharum* potentia pulsus: *διηγεσάμην ἄνευ ἡδύτων ἡγεσθῆς πρὸς ἡγεμῶνας τῶν Ἰσθμῶν διβρυχῶν*. vbi *ἡγεσθῆς* quo vocab. & *Arrianus* 5, 2, 16. in eadem re vtiur, nostro *stramenta* sunt, significantissimo vocabulo, vt testatur *Vulcanius* in præfat. in *Arrianum*, quam etiam vocem inepte in *sarmentis* mutari à quibusdam *Casaubonus* citato loco iudicat.

7, 5, 19. *SOGDIANIS*) Alii *Susitanis*. cur mutauerim, initio huius capitis ostensum est. Eodem loci putem intercidisse vocem *acta*, quae in *Sogd. acta* erant, cognoscit.

7, 5, 20. *PERFIDIA*) Complures perfidiae naturam describere; tam aculeate, [acute] & tam breuiter nullus, atque hic *Curtius Occultum*, inquit *Val. Max.* 9, 6. pr. & *insidiosum malum perfidiae, cuius efficacissima vires sunt, mentiri ac fallere: frictus in admissio scelere consistit, tum certus, cum credulitatem nefariis vinculis circumdedit: tantum incommodi humano generi affert, quantum salutis bona fides praestat. Inde dubitatum est de Hannibale maiore an peior vir haberi deberet.* *Raderus*.

ODERANT) Malim oderat cum *Acidalio*: maxime ob id quod statim sequitur; Nam vt cognoscat.

7, 5, 21. *ADEVNT*) Forte *adstant*. *Sebivius*.

7, 5, 24. *REGNI*) An, regio insigni.

7, 5, 25. *CONFESSVS*) Sic & *Rodolphus* amissa dextra, de quo supra

ad 5, 6,

7, 5, 27. *ELECTIS DCCCC.*) Modius ita recte. nam & Arrianus 3, 6, 9. ἐπιλέξας τῶν Μακεδόνων τὰς πρεσβυτέρους, eligens seniores Macedonum. Loccenius. Sic & eod. nonnulla, quas secuti sumus.

7, 5, 28. *TVM BESSVS PERDVCTVR.*) Bessus ad regem perducitur infra 7, 5, 36. cum iam agmen peruenisset ad Tanaim amnem. nulla igitur causa est, cur per hanc glossam interueniat rebus Branchidarum. Qui autem *Thm* in *Em* mutant; mentem auctoris in alienum sensum transferunt.

BRANCHIDÆ.) Strabo lib. II. testis: Circa hæc loca eum etiam Branchidarum urbem excidisse, quos eo Xerxes collocarat, vltro eum à patria secutor, quod pecuniam Dei in Didymis & donaria prodidissent: at Alexandrum sacrilegia eorum & proditiorem abominatum, urbem deleuisse. Callisthenes apud Strab. lib. 17. cum Apollo Branchidarum oraculum deseruisset, ab eo tempore quo templum à Branchidis Xerxem sequentibus spoliatum fuit, & fons defecisset. Idem Strabo lib. 14. Post Posidonium seu Neptunium Milestorum deinceps est oraculum Didymei Apollinis in Branchidis sursum versus octodecim stadia. Inuentum est à Xerxe et alia omnia templa præter Ephesium. Branchida cum fugienti Perse thesaurus dei tradidissent, vna abierunt ne penas cogereant dare sacrilegij & proditiionis. Postea temporis Milestij templum maximum maximum construxerunt, quod ob magnitudinem sine culmine mansit: nam ambitus delubri pagi amplitudinem equat: estque inus & extra locus preciosus: alia delubra oraculum & sacra continent. Ibi fabule Branchum fuisse dicunt, & amorem Apollinis. Ornatum est templum donariis antiquarum gentium sumptuosissime. Raderus. Fuerunt autem hi Branchidæ non populus aliquis, aut ciuitas, sed familia Milefia, cui creditum erat templi illius sacerdotium: vt Paphii Cinyradibus, apud Tacit. H. 2, 3, 3. ita dicta à Brancho generis auctore. Strab. lib. 9. vbi de Delphis, & cæde Pyrrhi: Huius Macharæ de stirpe postea natum ferunt Branchum, qui templo apud Didyma presuit. Inde templum hoc Stautius Theb. 8, 198. vocat

inonsi penetralia Branchi.

& Theb. 3, 478. - - - patrioque equalis honori Branchus.

Plura de eo Cæsar. Rhodig. A. L. 4, 23. His ergo, & vt facile colligitur, clientibus & seruitiis eorum sedem vltra Oxum attribuit Xerxes, quorum postea deinceps aucti, in paruuli oppidi frequentiam excreuerunt.

ISSV XERXIS.) Qui idem etiam ceteris Græcis mandauit, vt patria tradita, meliores terras præbiturum sequerentur. Herodotum vide. Item ex Bœotia traduxit nonnullos, de quibus Diodor. 17, 110. Eiusmodi translationes gentium plures leguntur. Sic enim Philippum Iustinus 7, 5, 7. ait: populos & vrbes, vt illi vel replenda, vel deuelinquenda quoque loca videbantur, ad libidinem suam transfuisse. quo loco plura eius generis exempla notauit Amantiff. Soer. quibus adde Eusebium de Ocho, qui Iudæos ita transfulerit: sicut prius eorundem partem Theglat-phalasar 4. Reg. 15, 29. & Herodotum 5, 15. & Pæonas, & 6, 119. de Dario, qui Erythræos.

DIDYMEON.) Rescribe Didymæon, quamuis apud Strabonem lib. 14. etiam Ἀπιδῶν & Διδυμῆος legatur ab recto Ἀπιδῶν Διδυμῆος, Apollo Didymæus. Beccanus Goropius rursus exoticam adfert Didymæi vocis originem, quam Noacho attribuit, multisque paginis de Didymæo, & Brancho, & Philetio disputat in Francicis, & alijs. Cæterum, cur Apollo, Didymæus sit appellatus, docet Macrobius Saturnal. 1, 17. Ἀπιδῶν Διδυμῆος vocant, quod geminam speciem sui numinis præfert ipse, illuminando formandoque lunam. Etenim ex vno fonte lucis, gemino sidere spatia dei & noctis illustrat. Vide & Romani solem sub nomine & specie Iani, Didymæi Apollinis appellatione reuerantur. Est mentio huius Apollinis apud Sozomenum hist. Eccles. 1, 7. & 17. Arnobium post pr. lib. VI. Apulei lib. 5. Lactantium Firmian. de vera sapientia. 4, 13. vbi ex-

tat de Christo oraculum, quis fuerit. Est & apud Orpheum in Apollinis suffumato
 manna, mentio Didymos :

Βάκχῃ, καὶ Διδυμῶν ἱερῶν, λαζία ἀρνί.

Idem & Branchum & Miltum laudat in Argonauticis paulo post principium. Rade-
 nus. Nos *Didymos* scripsimus *Διδυμῶν*, qua terminatione finire solent ædificiorum
 vocabula, à propriis nominibus appellationem habentia. Vt ab *Ἀρχαῖος Ἀρχαῖος*,
 apud Plin. 5, 12. & alia multa, quæ refero in Ind. sic à *Διδυμῶν*, quomodo præter alios
 & Origeni sine lib. 1. contra Celsum vocatur, *Διδυμῶν*. Ergo sic scribitur in Appiani
 Syriaca: vbi de oraculo Nicatori Seleuco reddito, apud Sueton. Calig. 21, 4. *Destinaue-
 rat &c. Miletum Didymum peragere*. Miletum dixit, non quod in vrbe esset, sed in ditione
 eius, & territorio, cū τῆ Μιλήσι, vt loqueretur Herod. Sic igitur & Plutarch. intelli-
 ge in cap. 27. de his qui sero puniuntur à numine. Vnius enim fere diei itinere ab vr-
 be collocat Plin. 5, 29, 14. In Ionia primus sinus *Basilicus*, *Posideum promontorium* &
oppidum, oraculum *Branchidarum* appellatum, nunc *Didymæ Apollinis*, à liore *stadiorum*
viginti. Et inde centum octoginta *Mileus*. Vbi simul explicantur illa Strabonis supra re-
 lata sursum versus circiter *XIX. stadia*. Strabo scripsit: ἀναβάντι, *ascendenti*, id Plinio
 est à liore. notum enim τὰ ἄνω Græcis esse quæ recedunt à mari introrsus terram, vt
 contra τὰ ἄνω, quæ vergunt ad mare. Porro nescio quam ob causam, cum hunc
 Curtii locum in suas Enneades conijceret Sabellicus, *Didymæon templum* scripsit, quasi
Didymæon Dei nomen esset. Scimus quidem quid sint *Didymæones*; sed huic perti-
 nere non arbitramur. Id ergo templum, vt vidimus, non vao nomine innotuit. Pli-
 nius & ex eo Mela 1, 17. *Branchidarum* appellationem vetustiore fuisse scribunt; *Didy-
 mæi Apollinis* recentem. *Didymæa limina* vocat Statius Theb. 8, 199. Lucianus de eo
 loquens, contentus est *Branchidas* appellare, post pr. *Pseudomantis*, quomodo & He-
 rodoeus 1, 46. & 157. quem valde miror de isto sacrilegio, & transiectis *Branchidis* ta-
 cuisse. A Persis tantummodo vastatum scribit 6, 19. Videtur autem locus vbi *Branchi-
 dæ* templumque fuerunt, quamquam à sacerdotibus vulgo nominaretur, vero no-
 mine *Didymæ* fuisse dictus. Ita certe Stephanus. Sed & Herodotus, ἰσθμὸν τὸν ἐν Διδυ-
 μῶσι vocat: & Strabo l. 9. templo apud *Didymæ*, & alibi etiam *Didymæ*, vt loci eius
 nomen profert. Imo Pausanias lib. 2. diserte τὸν ἐν Διδυμῶσι τοῖς Μιλήσιον Ἀπόλλωνος
 à Canacho Sicyonio fabricatum refert: & lib. 5. iterum in *Didymis Milesiorum* aram
 sanguine victimarum ab Hercule exstructam. Sed & Froben. hoc loco sic edidit: *Di-
 dymæ*. Ab iis igitur *Didymis* videtur appellatus fuisse deaster ille *Didymæus*, siue *Di-
 dymæus*, vt vulgo solebant à loco vocari, vbi colebantur. Magnam autem eius digna-
 tionem postea quoque fuisse constat ex Plinio 6, 16. f. vbi *Demonax Herculis, Liberi,*
 & *Alexandri terminis superatis, aras Apollini Didymæo statuit*: vnde forte conijci pos-
 sit *Demonactis patria*. Deinde ex Vlpiano tit. XX. vbi scribit *Apollinem Didymæum*,
 cum paucis aliis diis, quibus *SCtis* aut *Principum* constituit, id beneficii concessum erat,
 heredem posse scribi. Quamquam oraculum illud, cum multis aliis, quæ ibi nomi-
 nantur, aduentu Christi conticuerit, vt refert Nazianzenus in Carn. ad Nemesium sub
 finem.

7, 5, 29. *MILITARENT*) Sic rectius quam *militabant*, loquitur enim
 tanquam ex verbis regis, conuocate Milesios qui militant mihi: quæ referens aliter
 vix recte narret, quam: *instit, vt qui militarent &c.*

7, 5, 30. *MILESII GEREBANT*) Ita sine dubio legendum esset,
 etiamsi non addiceret B. I. ex MS. codicibus. Sequitur ergo statim. *His siue &c. mal-
 tent, vt sentias sermonem esse de pluribus.*

INIURIAE, SIVE ORIGINIS) Quorum illud ad poenam vale-
 bat

bat, hoc ad veniam. Similiter apud Tacit. 1, 58, 6. Segetes: *Tuum eris consultare, virum praeualeat, quod ex Arminio concepit, an quod ex me genita est.*

7, 5, 31. OCCURRENTIBVS) Militibus Alexandri Milefis ad audientiam regis sententiam. Raderus.

7, 5, 33. VT DEICERENT) Hoc pro glossemate habent Acidalius & Raderus; me non offendit: sic enim construo. Tandem, vt desicerent fundamenta murorum, ab imo (ea scilicet) moliantur. Vt ne fund. quidem vrbis superessent, adeoque tota solo aquaretur, ea fund. ab imo moliantur. plano, ni fallor, sensu.

7, 5, 34. NEMORA LYCOSQVE) Sic emendauit Acidalius. agnoui Curtium, & restitui.

7, 5, 35. IVSTA VLTIO) Incurat ergo hoc Alexandri factum. Nec sane & qui maxime Alexandrium admirantur & amant, ex quorum numero nos quoque sumus, laudare solent, ait Timo apud Plutarch. cap. 27. de his qui sero à numine puniuntur. ipse tamen velut excusare videtur, quod æquum sit vt bonorum posteris bene esse, sic malorum, male. Sed vt pœna in malorum posteros iusta esset (& certe esse diuinis literis approbatur) non ideo statim quibus eam iuste exigeret. haud magis quam eodem loco Agathocles, qui sublamans Corcyraeos quærentes cur ipsorum insulam popularetur, respondit: *Quia mehercle maiores vestri Vlysem hospitio exceperunt. & Ithacensibus iidem expositantibus quod milites ipsius eorum oues auferrent, At vester, inquit, rex eum ad nos venisset, præterea etiam excecavit pastorem.* Ita supra ex Gemisto de Parapamisdas audiimus, eos post tot sæcula iniurias ab Alexandro illatas, in Peloponnesiis vlcisci voluisse. Sic etiam vltatissimum est, & in omnibus fere Curtianis concionibus obseruatum, instigari exercitus in mutuam perniciem, commemorandis maiorum iniuriis. at si quæ interim beneficia interuenere, altum de his silentium est, ne forte remittat furor, & vindictæ cupido. Similis vltionis specimen idem Alexander edidit in cœnta Persarum regia. de quo factò quidam alii, quid ipse postea senserit, supra ad 5, 6, 1. notauimus. Sic idem Tyrios adfixit cruci, propter maiorum scelus, si fides Iustino 18, 3, 18. Vide Gentil. de Jure Belli pag. 195. Apud Sallust. H. 1, 2, 5. vituperatur Sulla, qui solus omnium, post memoriam hominum supplicia in postfuturos composuit. De qua re vide insignem locum Dionysii Halicarn. 8, 92.

7, 5, 36. TANAIM) Plinius 6, 16, 8. Finis omnium eorum ductus ab illa parte terrarum, includente flumine Tauris, quod Scythæ Silyn vocant: Alexander militosque eius Tanaim putauere esse. atque idem fere Strabo lib. 11. & Arrianus 3, 6, 15. vbi hunc Alexandri Tanaim alio nomine Orxanem à finitimis barbaris appellari Aristobulus dicit, eumque è Caucaso oriri: vbi itidem Alexandrinum Caucasum, hoc est, Paropamisum montem, intelliges. Orxanem appellat Plutarchus Alex. cap. 80. quem pro Tanai Macedones habuerint. Quidam apud Stephanum in Tauris, Taurisem, alii longius, opinor, à vero discedentes Acsinem. Esse vero eundem quem hodie Rha vocant, inter alios & Volaterranus affirmat lib. 13. Anthropologiae, vbi de Alexandro agit: & Bonfin. à pr. Hist. Vngar.

OMNI VELAMENTO SPOLIATVS) Hoc ad summam Beffi ignominiam & contumeliam factum. Persis enim tanta verecundia est, vt hominem nudum videre capitale sit. Alex. Neapol. 2, 25. Et mirum sane omnibus gentibus tum Christianis tum paganis institum à natura pudorem. Moschi nec Christum in cruce, quamuis natura velata, nudum spectare sustinent, quod Posseninus tradidit. Milesie virgines cum nescio qua phrenesi aut furore correptæ certatim sibi gulam laqueo strangere, nec vllis suppliciis, aut custodiis ab ea mente deduci possent, tandem decreto edito, vt post suspendium eodem laqueo nudæ per publicas ciuitatis vias ad spectaculum

lum traherentur, pudore deterrita deinceps ab infami morte abstinerunt, Agell. 15, 10. Tanta cura verecundiæ est, vt à morte etiam summa eius ratio habeatur, quod in Lucretia, Iulio Cæsare, aliisque [vt Olympiadè apud Iustin 14, 6, 12. vbi Soceri mei nota.] est memoriæ proditum. Et Nicolaus Trigautius in triumphis Martyrium Iaponensium obseruauit nobiles & honestas matronas cum nullis suppliciis à Christi cultu possent deterreri, tandem imminente verecundiæ periculo, ne publice deuestitæ petulantibus plebeculæ ludibrio exponerentur, ita percussas fuisse, vt adito magistratu grauissimis verbis iudices monerent; viderent, quousque progredierentur, vilitatis & humanis suppliciis essent contenti, cauerentque ne sinitibus verecundiæ perruptis, patientiam Christianorum in furore rabiemque verterent, totamque rem. pessundarent. Quibus vocibus deterriti magistratus intra modum genti vsurpatum constiterent. Christus tamen omnis auctor patientiæ nudus omnino in cruce pependit, quod maiorem ignominiam Hebræi, nec Hebræis puniendis reis excogitare possent. Raderus.

7. 5. 38. *PERSOLVISTI IBI*) Nihil proliuius fuerat emendare: *persoluisi tibi. Ille facinus &c.* Ipse inuaso regno & nomine regis assumpto mercedem sibi eam patricidii persoluerat. Acidalius.

VSURPARE) Bongarsius malebat *vsurpassè*: idque præsentis Bessi conditioni videatur aptius.

7. 5. 40. *APRIBVS*) De aurium mutilatione supra ad 5, 5, 6. dictum de qua est & Langlæi cap. 2. libri decimi Semestrium. Non autem est dubium in hoc tam vario tamque exquisito Bessi supplicio respexisse Alexandrum id, quod apud Iustinum 11, 15, 12. monuisse scribitur deficiens iam Darius: *Quod ad vltionem perueniat, iam non suam, sed exempli, communemque omnium regum esse causam, quam negligere, illi & indecorum & periculosum esse: quippe cum in altero iustitiæ eius, in altero etiam vtilitatis causa veretur.* Vbi Berneggerus. Mutilationem autem membrorum etiam in Besso non probat Arrian. 4, 2, 2. barbari nimium moris eam esse iudicans.

SAGITTIS CONFIGERENT) Diodor. 17, 83. refert, cum in Bessum Oxyatres Darii frater & consanguineus eius omnia contumeliarum & cruciatuum genera exercuissent, minutatim etiam corpus eius concidisse, & membrorum frustra fundis in partes varias proiecisse. Arrianus 4, 2, 2. Bessum prius auribus naribusque mutilatum, deinde capitali supplicio affectum: Plutarchus c. 78. narrat Bessum reclinatis duabus arboribus, Alexandri iussu alligatum, vt ad naturalem statum valido cum impetu redeunte vtraque, ille in diuersa auelleretur. Popma. Hoc supplicii genere lacerabant noxios Derbices. nec multum ab hoc diuersum genus mortis Metii Suffetii quadrigis illigati, & in diuersa actis lacerati. Raderus. Diodorum sequitur *Ὀλυμπιάδων ἀναρχία* subiuuncta Eusebio: Plutarchum Sabellicus Exempl. 8, 4. f. vbi notat *Διψηδονέμην* Græci vocari id genus supplicii, à duplici fundæ excussione. & Fulgos. 6, 5. De Metii supplicio & aliis similibus, dictum ad Florum 1, 3, 8. h. Eadem poena qua Metius, affectus est suban. 1589. Burgoinus Dominicanus Iacobi Clementis prior, qui cum eo consilia de occidendo Henrico III. miscuerat. Morisot. in Henrico Magno cap. 19. quam anno Christi 1536. quidam Sebastianus Montecuculus, insimulatus Franciscum Delphinum, Francisci I. filium veneno interceptisse, apud Iouium; & ante mille fere annos, in eadem Gallia Brunehildis pertulerat, vt in Adonis Chronico sub ann. Christi 583. traditur: nam Gaguinus pr. lib. 3. histor. Franc. rem paulo aliter narrat. Sic Henricus VII. Imp. Theobaldum Brussatum Brixianum rebellem puniuit teste Cuspiniano. Sic Battorius Sigismundus insidiatorem suum apud Zyvinger. in theatro pag. 3465. f. Bessi supplicium imitatus est Aurelianus in milite qui cum hospitis uxore adulterium commiserat. Vopiscus in vita cap. 7. Sic etiam sanctos Christi marty-

lib. 7. c. 5. n. 41. 42. 43. & cap. 6. n. 3. **Comment. in Curtium.**

res in Thebaido à seuis & sacrilegis hominibus fuisse peremptos tradit Euseb. Histor. Eccles. 8, 9. & ex eo Nicophorus Hist. Eccl. 7, 8.

7, 5, 41. **CERTO ICTV)** A peritia sagittandi laudatur & Domitianus apud Sueton. 19, 2. Theodoricus apud Sidon. epist. 1, 2. Commodus apud Herodian. Philoctetes apud Homer. Iliad. β. v. 718. vbi Eustath. & Dictym Cretens. princ. lib. 3. Gratianus apud Auson. in panegyrico. Victorem, & Paul. Diaconum. Honorius apud Claudian. in IV. Consul. eius, vers. 528. Mopsus Saguntinus apud Silium, Hormisda apud Zonaram tom. 3. Aliique plurimi quos producit Zvingerus theatri volum. 2. lib. 5. p. 393.

AVES) Intellige volantes, quomodo Harpyias intercepisse Hercules fingitur. Ita Eurytion

Plaudentem nigra figis sub nube columbam
apud Virgil. *Æn.* 5, 516. quod expressum ex Homero Iliad. 23, 874.

7, 5, 42. **CELEBRI VSV)** Apud Persas enim publice instituta erant iaculandi sagittandi que certamina. Xenoph. lib. 1. *Æn.* & Herod. 1, 136. Liberos suos à quinto anno incipientes usque ad vicesimum, tribus tantum institunt, equitare, arcu sagittas exercere, vera loqui. Quod sagittandi studium, ut pleraque alia ex Persarum institutis, hausere Parthi, de quibus Iustin. 41, 2, 5.

7, 5, 43. **EO LOCO)** Amabant enim homines iniuriam passo ita exhibere solatium. eoque respiciebat Sophocles sub fin. *Electræ*, vbi introducit Ægisthū atque Orestem ita verbigerantes:

ÆG. *Quid attinet in domum me duci? nam si honestum est*

Quod agitis, cur tenebris opus est? quin statim interficis?

OR. *Ne impera, sed vade ad eum locum vbi interfecisti*

Patrem meum, ut ibidem & tu cadas.

Hæc ex Grutero ad ista Sueton. Galba 20, 9. caput Galbæ, eo loco vbi iussu Galbæ anim. aduersum in patronum fuerat, abiicit. Pharnuches excussus ab equo, iussit abducto in locum vbi dominum strauerat, crura cum genibus abscondi. Herodot. 7, 88. Sic etiam famulos latrones in his locis, vbi grassati sunt, furca figendos, compluribus placuit: ut & conspectu deterreantur alij ab iisdem facinoribus, & solatio sit cognatis & adfinibus interemptorum eodem loco pana reddita, in quo latrones homicidia fecissent. l. 28. §. pen. de pœnis. Idem etiam diuinam iustitiam aliquoties obseruasse, non ethnica modo exempla sunt, falsis tamen numinibus tributa; sed & fida certa que alia. Ita Turullium in Co insula, vbi in luco Æsculapii arbores sacras ceciderat interfectum Dio lib. 31. notat. Valer. Maxim. 1, 1, 19. etiam in ipso luco interemptum scribit. Appio Claudio consule, Pop. Rom. non ab hostibus, sed à diis ipsis superatus est, quorum auspicia contempserat: ibi statim classe demersa, vbi ille precipitari pullos iusserat, quod pugnare ab his vetaretur. Florus 2, 2, 29. ad quem similia quædam notauimus. Quod cæci gentiles adscriperunt diis suis: cum potius forte factum videatur. At non forte, sed ex decreto DEI viui, iam ante per Prophetam suum enunciato, *linxerunt canes sanguinem Achabi in loco hoc in quo linxerunt canes sanguinem Nabothi.* 3. Reg. 21, 19. & 22, 38. Sic & Iosephus 13, 19. notat, sanguinem Aristobuli effusum fuisse in loco, qui fraterno cruore rubebat. & Leunclau. *Annal. Turc.* Selimem Sultanum in itinere morbo correptum, cum nihilo fecius pergeret, eo ipso mortuum esse loco, in quo cum patre pugna congressus fuerat. die septimo mensis *Schabalis*, anno Christi 1520.

7, 6, 3. **VIGINTI)** Arrianus sub fin. lib. 3. trigiuta millia numerauit. **Raderus.**

SAGITTA ICTVS) Plutarch. de fort. Alex. 2, 21. hoc vulnus miris modis

modis auget. In Maracandis, inquit, sagitta crux vulneratus, ita ut à tibix ratio fractum
 si diffiiret. In Græco est pro Maracandis cō *Maddis* in *Mallis*, sed *Malli* & *Oxydra*
cx procul absunt à Maracandis. *Malli* apud Indos sunt. Maracanda regio est Sogdiano-
 rum. Interpres ergo verior, quam Plutarchus, sed verba auctoris erant ponenda: in
 ora vero notandus error, & Maracanda nominanda. In primo de Fortuna cap. 2. gen-
 tem *Maracadarias* appellat: *Apud Maracadarias*, inquit, *sagitta suræ osse diffisso defun-*
ctus sum. Raderus.

7, 6, 5. *LEGATOS*) Ab eiusmodi enim hominibus legatos admitti
 posse, hoc exemplo probat Paschal. de legat. cap. 12. additis etiam rationibus.

7, 6, 8. *LECTICIA*) De lecticis late Lipsius Elect. 1, 14. & Marcell. Do-
 nat. in Sueton. August. c. 78.

7, 6, 9. *SIBI DIFFICILEM*) Sic Tiberius apud Tacit. 2, 36, 2. *Gra-*
ue moderationi sue tot eligere, tot differre. & 6, 2, 4. *quos omitti posse? quos deligi?* Vide
 Tiraquell. de iure primogen. 17, 4, 13.

7, 6, 10. *MARACANDA*) Regiam Sogdianorum. Arrian. 3, 6, 19.
 Apud Strabon. lib. 11. mendose scriptum est *Παγαγνδα*: vetus enim codex *Μαργανδα*
 habet, quamvis nec ipse satis emendatus, cum *Μαργανδα*, non *Μαργανδα* legendum
 sit. Variat tamen etiam apud Arrianum calamus, qui modo *Paracada* [ut 4, 1, 15.]
 modo 4, 1, 25. *Maracanda* scripsit. Plutarchus constanter *Maracanda*. Raderus. In qui-
 busdam Codic. vrbs hæc *Marupeta* vocatur, quali vsum fuisse apparet Bonfinium,
 cum decad. 1. lib. 1. rer. Vngar. conscriberet, & Sabellicus Ennead. 4, 5. Vnde videtur
 in Plinii codicibus natus error, quem deinde & Soliniani receperint. Plinius 6, 16, 7. *Pl-*
ura Sogdiani, oppidum *Panda*. Vides enim oppidum præcipuum fuisse *Maracanda*,
 præsertim post dirutam *Cyropolim*. Hanc urbem sub annum Chr. 1400. maxime pe-
 re refluente scribit Perodinus in vita Tamerlanis cap. 25. *Maracandam dein, repose*
que ipsi patria fuit (ut hinc *Pij* secumuli & *Cambini* error ostendatur, eorumque refutetur
 opinio, qui falso arbitrati sient eam de integro à Tamerlane conditam: quum satis constet de
 ipsa abunde Q. Curtium mentionem fecisse) præ ceteris Orientis urbibus collocupletandam con-
 sult. &c. Locus *Pij* II. sive *Æneæ Sylvi*, est in eius hist. de Asia cap. 31. *Thamerlane*
Marchantem urbem condidit, quam varii generis captiuis repleuit, & hostium spoliis exorna-
uit. Vulgo *Samarbandam* dici ciuitatem eam, ex *Tarich* Reg. Persic. Schickardi, vbi de
Costoë, qui illis gentibus est *Nushir-ravvan*; Leunclau. supplem. Annal. Turc. ad
 ann. 1578. *Elmacino* hist. Sarac. 1, 8. & 13. *Chalcocondyla* lib. 3. aliisque constat. Vnde
 certum est veram in Curtio scripturam esse, *Maracanda*.

NYLLO MPRO) Contenta naturali loci munitione. Modius
 tamen pro nullo in suis lib. reperit *illine*, vnde *Acidalius* faciebat *illius*, approbante *Ra-*
dero.

7, 6, 11. *ABIORYM*) Hos cum *institissimos barbarorum* vocat Curtius,
 respexit ad *Homerum* Iliad. 13, 6. sic & *Arrianus* 4, 1, 1. *quos & Homerus institissimos mor-*
taliū appellans, in suo opere laudat. quem cum *Eustathio* videbis, multa enim hic de
Abiis. Obseruandum etiam quod recte *Casaubonus* ad *Strabon.* lib. 7. pag. 112. anim-
 aduertit, *Abios*, *Arriano*, *Curtio*, *Ammiano* nomen proprium videri, non epitheton,
 quemadmodum etiam *Azovus*, *Hesychio* teste. Proinde interpretem *Homeri* *Latini*,
Abios non recte vertisse arbitror *longanos*, quamvis etiam *Eustathius* in quibus-
 dam ita Græcis intellectam vocem moneat. Ceterum *Latini* hos *Scythas* nunc *Abios*
 nunc *Anios* appellant, propter vicinitatem *B.* & *V.* literarum. De his *Strabo* lib. 7. co-
 piose disputat: *Iustinus* 2, 2, 5. eosdem, quamvis communi *Scytharum* nomine com-
 prehensos paucis describit. Ex *Loccenio*, & *Radero*, *Clareanus* suspicabatur legen-
 dums

dum *Albanorum*, cum esset scriptum *Aulorum* (quomodo & Sabellicus legit) ut fit i. litera in l. transeunte, continuata cum puncto lineola. Aldus edidit *Albiorum*, vnde ingeniose Bongarsius *Olbiorum*. Ipsi tamen illi viri potius ad ulteriorem inquisitionem cogitationes suas annotauerant, quam ut penitus ita sentire crederentur.

7, 6, 12. *PENIDAM*) Legendum puto *Menidam*, quem Arrianus & Curtius vnum ex Alexandri amicis & ducibus fuisse tradunt, cuius & Curtius libro quarto saepe meminit. Popma. Ego posteriorem quoque vocem *quendam* deleo, est enim corrupta ex nomine eius praetoris; & pro varia lectione adpicta. quod prope certo constat ex Auentino lib. 1. qui Curtiana verba de suis nationibus interpretatus, ait Alexandrum *misisse ad Germanos finitimosque* quendam *ex amicis, qui denunciaret ne Tanaim atque Histrum amnes* (nam & hoc addit de suo) *iniussu Regis transirent &c.* Bonfin. lib. 1. Dec. 1. *Penindam* vocat. Sed hic idem cur infra 8, 1, 7. *Berdes* vocatur? Nec enim de alio ibi potest esse sermo. & omnia probe considerata non permittunt ut mox, pro *eidem mandatum*, legamus, *Berdi mandatum*. an potius ille locus huic emendandus?

NE TANAIM) Ferevbius amnes quoque cuiusque regionis termini. Tacitus 1, 9, 5. *Mari Oceano, aut amnibus longinquis septum imperium.* Fit id aut natura, vel mutuo consensu. Huius meminit Diodor. 12, 83. & 16, 83. Polyb. Excerpt. legat. 1, 4. prius. Tacit. 11, 10, 3. & 15, 17, 3. Alterius mentio, apud Herodot. 6, 108. Polyb. 15, 6. Iulianum apostatam in Caesaribus, ubi fatur Octavianus. Ex quibus intelligimus cur Alex. Magnus legatum miserit ad Scythas Europaeos, *qui denunciaret eis ne Tanaim &c.* Voluit enim, abstinere terris Macedonum. Hunc ad morem respexit Spartianus in Hadriano cap. 12. f. *In plurimis locis, in quibus barbari non fluminibus, sed limitibus diuiduntur, stipitibus magnis, in modum muralis sepi funditus iactis ac conuexis, barbaros separauit.* Alludit & istis Plutarch. in vita P. Aemilii c. 7. Huius temporis fratres & cognati, nisi regionibus, fluminibus, murorum distortis distinxerint communia, & multum inter se spatij inuicem, non cessant a mutuis contentionibus. Haec Gruterus ad ista Liuii 1, 3, 5. *Pax ita conuenerat, ut Etruscis Latinisque fluvius Albula, quem nunc Tiberim vocant, finis esset.* Quibus adde Tacit. pr. Germania, Senec. praefat. natur. quaest. Florum 4, 12, 61. Arrianum 6, 3, 6.

BOSPHORO INCOLUNT) Bona, & si vis amplius optima lectio: nec hilo deterior alia tamen: *qui super Bosphorum colunt.* Sic infra 8, 1, 7. *Scythas super Bosphorum colentes.* Acidalius.

7, 6, 13. *CONDENDAE VRBIS*) Lego: *Cond. vrbi sedem. s. ex sequenti voce ascitum.* Sic supra 7, 3, 23. *Condenda in radicibus montis vrbi sedes electa est.* Gronouius. Idem mihi fuerat visum. Sane saepissime accidit ut ex antecedentibus sequentibusve verbis aliqua affluantur, quod profectum credo ex more dictandi.

ELEGERAT) Ita recte: quamquam Impressi fere *eligeres*: patet hoc ex seq. *consilium distulit.* hoc est, vrbi condendae, quae demum etiam conditur infra 7, 6, 25. At exploratoris, siue ut ipse appellabat, legati mittendi consilium non fuisse dilatum cum ratio docet; tum etiam infra 8, 1, 37. euidenter probat.

ET IAM PERDOM.) Haecenus editi; *eiam perdom.* Ego sic legendum ex sensu vidi, quomodo & dudum Sebifium monuisse reperio, & diu ante Acidalius.

7, 6, 14. *COERC. QVI NOVAVERANT RES*) Non omisit Curtius voculam *res*, quae addita in vulgatis. infra 10, 8, 1. *Ne occupetur imposens animus, res nouaturum*: ipso ibi Modio sic emedante. Sed ita sumus quidam, quod placuit modo, displicet; quod displicuit, mox placet, utcunque se nouitatis aut raritatis aliquid

Comment. in Curtium. lib. 7. cap. 6. num. 16. 17. 19. 20. 21.

quid specie commendat. Sæpe phrasi hac vsus Curtius, nunquam aliter, nisi vt iuncta suo verbo ea ipsa vox legatur: Ceterum nec mouerant vsque adeo malum: quomodo idem tamen ait flagitiosissime scribi. Acidalius. Quem miror tulisse voculas *coercendo eos*, quæ ex seq. linea in hanc adscenderunt, nihilque iuuant sensum, sed potius magnopere inquinant.

7, 6, 16. *CYROPOLIM*) Caput regionis: Alio nomine *Cyreschata* dictam; vt contra Ptolemæum, qui duo nomina duas vrbes putauerat, ostendit Salmasius in Solinum pag. 1193. *Ælianus* hist. anim. 16, 3. sibi persuadet vrbem hanc ab Alexandro restitutam, ait enim in India nasci auem, quæ ab incolis Cyropolcos aliarumque vrbum, quibus ibi colonos Alexander dederit, Græco nomine vocetur *Kigxlar*. Quod autem India adscribit, vrbem Sogdianam, seu memoriæ lapsu facit, seu quod India nomen vsque ad eas regiones extendi repererat.

ALIAM VRBEM) *Arrianus* 4, 1, 6. Septem vrbes in Sogdianis ordine expugnatas ait ab Alexandro. *Raderus*.

CORONA) *Lipsii Poliorcet.* 1, 4. consule. Apud quem & descriptam in charta eius imaginem cognosces. Apud Græcos non dissimile est τὸ κράνηεν apud *Herodot.* lib. 6. & *Platonem* lib. 3. de legibus. *vrbem quasi sagena & indagine includere*, vt & *Herodianus* loquitur. *Raderus*.

PVERES INTERFICERENTVR) His & sequentibus admodum similia sunt ista *Sallustii* Jug. 91, 6. de Capsa: *oppidum incensum: Numida puberes interfecit, alij omnes venundati: præda militibus diuisa &c.* & hæc *Taciti* 13, 39, 7. de Volando castello: *capta esensu munimenta, omnesque puberes trucidati &c. & imbelles vulgus sub corona venundatum: reliqua præda victoribus cessit.* Adde *Polyæn.* strateg. 4, 3, 30. de Alexandro & *Calthæis* *Sallust.* Jug. 54, 4. & 91, 6.

7, 6, 17. *VT TERTIOREM*) Eadem ergo mens ipsis, quæ apud *Tacit.* H. 1, 33, 4. *T. Vinio: proinde inuita, que indecora.*

PRÆMISIT) Non vt legatos: sed vt præcursores. Sic fere supra 5, 13, 2.

7, 6, 19. *VT ANTE DICTVM EST*) Quis non videt merito viros doctos conqueri, dissentanciam & intricatam hanc totam *Curtii* narrationem esse? quam magis etiam turbat *Explanator*, dum conatur explicare. Mihi prope constat lacunam esse in superioribus, omnia quidem prona & procliuia erunt si sic expleas: *Itaque Meleagrum & Perdicam in obsidione eius relinquit: ipse cum reliquis profectus Crateri quoque copias suis iungit, Cyropolim (vt ante dictum est) obsidentes.* Similis fere res & oratio infra 8, 10, 21. & 22.

7, 6, 20. *HVNC REGEM*) Quem etiam primo statim loco nominat *Cœlius Rhodig.* A. L. 22, 20. quo loco præstantissimorum ex veteri memoria regum facta breuiter percurrit. Semiramis autem celebratissima quoque fama fuit. *Iustinum* 1, 1, 10. & ibi notatos consule. Hos igitur præcipue veneratus dicitur *Alexander*, alias quoque virtutis in hoste mirator. A quo eius ingenio multum abhorret fabula, quam ex *Tarich* Regum *Perficorum* recitat *Schickhardus*, *Homay* viduam *Longimani* mille pyramides exstruxisse, quas deinde *Alex. Macedo*, glorie eius inuidens, diruerit.

7, 6, 21. *DELECTOS MACEDONES*) Variant nonnihil libri scripti: *vrbem diripi iussit. Delecte Macedones haud iniuria infestus &c.* ex quibus *Acidalius* ingeniose: *dir. iussit. Delecta, Memacenis haud iniuria infestus, ad Meleag. &c. redit.* Si tamen pondus aliquod nostræ coniecturæ, qua supra ad num. 19. quæ ibi deerant suppleuimus, vulgata lectio extra vitium est. *Delectos Macedones diripere iussit Cyropolim, haud iniuria infestus*, siue ob exantlatos in obsidione labores & pericula, siue ob

scelus etiam Memacenorum: fieri enim solet, ut vnus oppidi, immo singulorum interdum hominum facinora toti nationi imputentur. rediit autem ipse ad obsidionem Memacenorum, quam urbem supra num. 19. corona circumdederat; ideoque ad *Meleagrum & Perdicam*, nempe quos ibi reliquerat.

7, 6, 22. *FORTIUS*) Desperatione scilicet veniæ, ob admissum facinus, quam ob causam inexpiabile bellum suscepturi, studebant illigare populares magno aliquo scelere, quod quasi vinculum illis foret mansuræ fidei. Vide quæ ad Florum 1, 9, 1. d. obseruauimus. Sic apud eundem auctorem 4, 12, 24. Germani viginti centurionibus incrematis, hoc velut sacramento sumpsissent bellum. *Hasdrubal omnes Rom. captiuos occidit, ut ciues desperata venia hosti alacrius resisterent.* Zonar. tom. 2. ex Appiani Punico. Agrippinensibus has condiciones ferunt Germani: *Romanos omnes, in sinibus vestris, trucidatis &c. Bona interfectorum, in medium cedant, ne quis occidere quidquam, aut segregare causam suam possit.* Tacit. H. 4, 64, 5. Sic Aristides Græcis delerere Spartanos, & Atheniensibus parere volentibus, respondet orationem ipsorum plenam esse necessitatis & equitatis, ceterum ad fidei pignus opus esse factu, quod perpetratum sententiam mutare non esset permissurum multitudini. Plutarch. in Aristide cap. 46.

CERVIX EIPS) Plutarchus de fortuna Alex. 2, 21. in Hyrcania factum dicit, ciuitatem nullam exprimit: *In Hyrcania, inquit, obleso lapide collo, quo icu tenebris ob oculos offusus, ad dies multos cæcitatem timuit.* Raderus.

7, 6, 23. *VRBEM DIRVI*) Par & sceleris & calamitatis exemplum est in Dionis lib. 40. *Zenodotia ciues accersitis Romanis aliquot militibus, quasi se in fidem eorum daturi, eos, quum intra muros accepissent, obruncauerunt: quæ ipsæ causâ ut vrbs reuerteretur, fuit.*

7, 6, 24. *SEQVI TAMEN*) Vide quæ notauimus supra: & imprimis Gruteri discurs. in Tacit. cap. 46.

7, 6, 25. *MURO CIRCVMDEDIT*) Adde Arrian. 4, 1, 3. & 17. Itin. 12, 5, 12. Orof. 3, 18. Plinius 6, 16, 7. *Vltra Sogdiani, oppidum Panda, (an Maracanda?) & in vltimis coron sinibus Alexandria, ab Alexandro magno conditum. Ara ibi fuit ab Hercule ac Libero patre constituta, item Cyro & Semiramide atque Alexandro.* De istis aris copiosissime simul & suo more eruditissime differentem vide Salmasium ad Solini cap. 38. vbi etiam notat hanc urbem videri eandem quam Stephanus decimotertio loco recitat. quem corrigit, ut legatur: *Τερονουδην εν Σαναονη, η εν παραπηλι ποταμω: Ταλαγην.* ut ita eadem esset cum illa quam ex Ptolemæi lib. 3. ad Tanais ripam conditam scripsit idem Stephanus, quem hic, & alibi ex vna vrbe duas facere obseruat. Scilicet erroris fons fuit geminata locorum appellatio, ut idem circa Tanain acciderit, quod supra de Caucaſo notauimus: ut videlicet quod alterutri proprium est, inuicem communicent. Bonfin. lib. 1. Decad. 1. Urbem Alexandriam eam esse reputat, quam *Exopolim* Ptolemæus appellat.

7, 6, 26. *MILITVM*) Nam milites, cum adhuc vigeret disciplina, his etiam operibus admouebant manus. Vide multa de ea re succincte tradentem Gruterum ad ista Liuii 1, 31, 6. *Salubriora militiâ quam domi corpora.* & Lipsii Mil. Rom. 5, 13. Statim pro qua monumenta, malim, quam mun.

NAM DIVISVM ERAT) Quod vtiliter obseruatum sapientius. *Æneas Syllu. cap. 7. de Europa, vbi de expugnatione Constantinopolcos: Sua cuique legioni meritorum pars, ac portarium attributa, ut discretus labor fortes atque ignauos distingueret, & ipsa contentione decoris militum virtus magis ac magis accenderetur: pari modo & nauales socii attributas partes inuadere iussi.* Quæ verba accepit à Tacito nostro H. 3, 27, 2. vbi Antonium ea arte vsum tradit, in oppugnanda Cremona. Ita fere apud eundem

dem H. 4, 23, 2. *Bataii, Transrhodanisque, quo discreta virtus manifestius spectaretur, sibi quaque gens consistunt.* Eodem respexit Gallus Auctor libelli qui inscribitur *Advis au Roy pour bien regner.* ubi suadet regi ut nobilium qui castra eius quandoque sequerentur nomina in scriptis seruantur, à fin, inquit, que la valeur & la lascheté, le travail & l'oisiveté, l'affection à vostre service & son contraire, ne soient iamais confondus (ruyne des Estats) ains soigneusement discernés. Sic etiam Aelius consul in obsidione Heracleæ munia partitus est in plures, inde horum magno certamine intra paucos dies turres arietesque, & alius omnis apparatus oppugnandarum urbium perficitur apud Lium 36, 22, 7. & 36, 25, 7. scribit, cum ab Romanis simul & Philippo bellum Ætolis esset illatum, enixe, velut proposito certamine Romanos Macedonesque diem ac noctem, aut in operibus aut in præliis fuisse. Vide eundem 10, 41, 10. & 19. Thuan. lib. LXXII. pag. 468.

7, 6, 27. *CAPTIVI*) Vide supra ad 7, 3, 23. Ita Syllius Æneas de Asia cap. 31. æstatur Tamerlanem urbem Marachantem h. e. Maracanda varij generis captiuus repleuisse.

7, 7, 1. *REX SCYTHARVM*) In hoc large falli puto virum alias exauditum & diligentissimum, qui in regno Scythico putat hunc Ateas, quo cum nimirum Philippus bellauit, fuisse filium. quasi vero tota Scytharum gens, quæ tam late patebat, vni regi paruisset. Curtius caute addidit: cuius non ultra Tanaim imperium erat. hoc est, ille ex regibus Scytharum, qui ibi locorum imperabat. Nam Ateas ille inuentum quantum ab hoc terrarum tractu remotum imperium tenuit.

AD DIRVENDAM EAM) Inde patet iuris esse gentium, ne quis inpositam suis cervicibus munitionem ferre teneatur: præsertim ubi pacta vel priuilegia (de quibus Gailius præf. obser. 2, 69.) intercedunt. nam si in priuatis seruitutibus id excipi potest, ne altius tollere ædes liceat, neue vicini luminibus officere; quanto magis in rebus tam arduis, vnde non modica damna, sed urbium ciuitatumque exitia metuuntur. Et tamen in alteram quoque partem (nihil enim humanarum rerum perpetuo verum aut certum est) haud leuia argumenta afferri possunt, quæ & nostra patrumque ætate, in Germania nostra semel atque iterum diligenter excussa, etiam vt temporis rationem habeam merito prætermitto. Interim Alberic. Gentil. de iure belli 3, 21. & quos ibi citat, introspecte.

7, 7, 2. *TANAIIS*) Imo Iaxartes, vt docet Strabo lib. 11. Asiam autem & Europam medius interfuit Tanais, verus nimirum ille & antiquitus ita vocatus, non hic Alexandrinus. Gemini erroris exempla, ex confusione harum appellationum orti, sæpe iam notauimus; ex quibus & hæc, & si quæ porro occurrent, facile diiudicari poterunt.

EVROPÆOS) Reperimus enim Scythiam duplicem, Asiaticam & Europæam. Legendi de hoc argumento Strabo lib. 2. & 11. Plinius 4, 12. & 17. Solinus cap. 19. Curtius, Iustinus 2, 2. Iornandes de rebus Getic. cap. 5. Descripsit etiam Europæam accurate Herodotus lib. 4. ubi quidem veteris ei cognomen apponit. Additur à Romanis scriptoribus, tertias Istrum &c. Reineccius tomo I. in regno Scythico Asiatico à pr. Item tomo II. in regno Scyth. Europæo.

7, 7, 3. *NON FINITIMA*) Leg. *Sarmatarumque non*, vt quidam credere, finitima. Talium transpositionum exempla multa habes in Indice, voce transpositio.

7, 7, 4. *RECTA DEINDE*) Omnia hic vitiosa sunt, at vnde petamus remedium? à libris nullum est, à coniectura anceps & inualidum. Sed tentemus, quod vnum possumus: *Recta deinde regione in aliam ultra Istrum iacensem coit: Ultima Asia qua Bactra sunt, stringit, quæ septentrioni proxima sunt. Profunda inde sit*

na &c. Hoc dicit, *recta regione* (qua phrasi & alias vt infra 7, 10, 1. vtitur) hoc est perpetuo, & in longum porrecto tractu, coit in aliam gentem, seu cum alia regione, siue in vnum continuatur cum illa Scythia quæ vltra Istrum est. cuius in superiori nota obiter iniecta est mentio. Prætexitur autem ei parti Asiæ qua Bactra sunt (sic enim, non quæ Bactra sunt, legendum recte vidit Acidalius) quæ, videlicet Bactra, ex omnibus Asiæ partibus proxime accedunt ad septentrionem. inde, id est penitus, & remotius à Bactris siluæ sunt & paludes: contra quæ Tanaim, siue Iaxartem, & Bactra spectant, coluntur, serunturque. Alium sensum effecerunt editores variorum codicum, in quibus est: *habitant quæ septentrioni proxima sunt. Profunde inde siluæ &c.* quem non puto esse similem vero, quippe constat ex contrario, ea maxime loca quæ ad septentrionem vergunt, aspera & cultus expertia deprehendi. Tubingenensis editio, quæ sequitur Merulam, *Alaunoi* hic interfert: *Recta deinde regione alaunum &c.* quod non omnino spernendum puto. Nam Alauni Scytharum pars fuerunt, vt notum est.

QVÆ AD) Al. quæ &c. vtrumque omittendum putem, scribendumque; quæ Tanaim &c.

7, 7, 5. *PRIMVS)* Haud immerito dubitauit de hoc loco Raderus. Cui *cin* super hac re cogitanti, nec variam scripturam vllam ex codicibus inter se coniuuantibus reperienti, tandem coniectura succurrit, non improbabilis: Primus, inquit, Alexand. non prouisum ante bellum Scythis fecit, quod in antea non prouiderat, nec statuerat, sicut contra Darium, Bessum &c. Sed cum ad Tanaim seu Iaxartem, urbem condere statuisset, & Scythæ obniterentur, coactus est ex improviso mouere in Scythas. alij vero reges seu Egypti, seu Syriæ, seu Medorum & Persarum ex instituto, nec laceffi quidem, Scythis ingentes exercitus infudere. Hactenus Raderus. haud absurde. Mihi olim in mentem fuit, legendum esse primum aduerbialiter, vnde hic resultat sensus: Alexander cum noua gente, nec iniuria nec beneficio cognita, tum primum bellum, idque ex improviso oblatum, gesturus, amicos conuocat. Nec magnopere terreor, quod vbiq; libri primus tenent. Profectum enim id antiquitus à quodam sciolo, qui nouerat substantiuum & adiectiuum eodem casu iungi, nec ferebat ita dici *Primum Alexander*, sed *Primus Al.* Eadem causa corrumendo fuit Liuius 36, 25, 4. de Damocrito: *maius victoribus gaudium traditum fuit.* Scripsit enim Liu. *traditum fuit:* vt iam ad Flor. 4, 2, 81. l. defendimus. Eadem forma noster supra 7, 5, 36. *Spiramenes eum tenebat &c.* *gratum spectaculum.*

7, 7, 6. *DOCERE)* Hoc est præcipere quid in quoque casu faciendum esset. quod non poterat commode fieri, si ipse non interesset agmini. quandoque enim subitum consilium res poscebat: vt in illo Panico tumultu supra 4, 12, 16. Non igitur audiam, si quis hic rescribat *ducere.*

7, 7, 8. *RURSUS AD SUPERSTIT.)* Idem vitium in eo deinceps penitus inualuit, teste Plutarcho cap. 127. postquam eius animus semel religione obstrictus fuit, etiam leuissima quæque & à communi consuetudine utcumque aliena, in prodigium traxit. itaque sacrificantium, expiantium, ratiocinantium, plena esse regia. Sic apud Liuium 1, 31, 7. Hostilius qui nihil ante ratus esset minus regiam, quam sacris dedere animam [longinquo morbo implicatus] repente omnibus magnis paruisque superstitionibus obnoxius degit, religionibusque etiam populum implet. Idem in seie virbane excusauit Cleomenes. Nam diuturno vexatus raorbo, cum animum lustratoribus nonnullis atque ariolis, de quibus ante diuersum senserat, aduerneret, miranti factum: *Quid, ait, miraris? non sum idem qui ante, mutatus itaque & sententiam mutavi.* Plutarch. Lacon. apophth. cap. 75. Ceterum etiam lectionem Curtiani loci turbant. Sunt enim libri, in quibus pro mensuram reperias gentium. forsan vtrumque spurium est, legendumque: *ad superstitionum rancarum indubria tenuimus.*

SINE

SINE REGE) Videntur & Romani sine Imperatore. Inde enim frequens phrasis exta nunciare, vt apud Sueton. Cæs. 77. 4. *Haruspice tristitia & sine corde exta sacro quodam nunciante.* Ita nec auspiciis intererant, claro pullarii exemplo apud Liuium 10, 40, 4. qui auspiciis mentiri ausus tripudium solisimum consuli nunciavit. Reperias tamen vbi ipsi interfuerint, imo & præfuerint. Nam & Pertinax, vt scribit Capitolin. cap. 11. cum omen leuium vellet procurare, caput extorum non deprehendit. Sic & apud Vientes ipsum regem exta profecuisse colligo ex Liuius 5, 21, 6. Sic apud Tacitum H. 4, 53, 4. Heluidius; H. 1, 27, 1. Galba; apud Liuium 29, 27, 4. Scipio; apud Sueton. Aug. 1, 3. Octavius interfuerunt extispicio.

7, 7, 10. *NECESSITAS ANTE RATIONEM EST*) Tempori parendum Fl. Theodosius Iunior vsurpare est solitus, quod eius symbolum explicat Reulnerus classe 2. symb. 18. Repetit noster infra 8, 4, 11. tandem suam sententiam. Qua etiam Clapmar. de arcan. 1, 22. firmat opinionem suam, damnosum & stultum esse, ducibus adimere liberam administrationem belli, usque præscribere, prælio contendere debeant nec ne, idque illo vel illo loco aut tempore. cum ratio belli hoc non permittat. Nam vt apud Herod. 7, 49. sapientissime Xerxem monet Artabanus: *homines in arbitrio fortuitiorum, non fortuna in arbitrio hominum esse.* Longe autem stultius veteres qui ob superstitionem, nisi addicentibus auspiciis pugnare verebantur, pluribus exemplis eorum qui sic vicerunt: nonnullis & horum qui per eiusmodi ludibria falsæ religionis maximas incurerunt calamitates. Nam & Flaminius, Marcellus, Lucullus, alique contemptis hoc genus obseruationibus prospere pugnaverunt: & Germani apud Cæsar. de Bel. Gall. 1, 50. insigni clade affecti sunt, quod sibi persuasissent, non esse fas Germanos superare, si ante nouam Lunam prælio contendissent. Tamen, vt Macrobi. Saturnal. 1, 16. notat; sciendum est, eligendi ad pugnam diens Romanis non fuisse licentiam, si ipsi inferrent bellum: at cum exciperent, nullum obtinisse diem; quo minus vel salutem suam, vel publicam defenderent dignitatem. Quis enim obseruationi locus, cum eligendi facultas non super sit? Atque idem fere Iudæis post Macchabæorum monita, fuit obseruatum. De captanda temporis opportunitate sunt etiam Lipsii monita polit. 5, 16. Ex quibus intelligas quid sibi voluerit acerrimus ducum Corbulo apud Tacit. 11, 20, 1. cum Claudii mandata ceptis eius intercederet; *beatos quondam duces Romanos!* De necessitate supra quoque dictum ad 4, 3, 24. Porro non dissimulo in his, meliorem hostium, quam meo tempore, vobis meliorem mihi supposititium videri.

7, 7, 11. *HABD DVBIÆ SI*) Acidalius lectionem aliorum codicum amplexus, ita distinguit: *alieno Marte experiuntur, haud dubia fortuna.* Si miserimus &c. vt sit sensus, Bactrianos animum Macedonum alieno periculo experiri, neque fortunam belli extimescendam habere, qui eam tentent discrimine aliorum. Quæ coniectura & Radero proba videtur, & mihi non improba.

7, 7, 14. *TROPÆA STATVERE*) An Macedones tropæa statuere sint soliti, supra ad 3, 12, 27. disquisiimus. hoc igitur loco ex Radero subiiciemus, quæ altero illo non exstant, prætermisissis aliis. Diodorus itaque Siculus 16, 87. & 89. affirmat tropæum de victis Atheniensibus erectum & 16, 4. de fufis Illyriis. nisi velis Siculum quoque *ἀνάγορας* locutum, vt & Herodianum, vbi urbem ad Ilium extractam tropæum Alexandri improprie nominat. Suffragatur Siculo & Herodiano etiam Philostrat. de vita Apollon. lib. 2. extremo, qui disertissime arcum triumphalem apud Indos ab Alexandro erectum, vbi Forum vicit, testatur.

VICTORIA COMMITTERE) Eundem sensum expressit Florus 2, 2, 1. in pari animo pop. Romani. *Quis videret opulentissimam in proximo prædam &c.*

lib. 7. cap. 7. n. 16. 17. 23. 24. 26. 27. 28. Comment. in Curtium.

adeo cupiditate eius exarsit, ut quatenus nec mole iungi, nec pontibus posset, armis belloque iungenda, & ad continentem suam renocanda videretur.

7, 7, 16. **BELLI ARTEM**) Quod reputans Lycurgus legem tulit ve tantem eosdem hostes sapius impugnare, ne repugnare assuescerent, ipsi quoque bellicosi-uaderent. Plutarch. in Lycurgo cap. 24. & apophth. Lacon. cap. 90. *Itaque inferioribus temporibus Analcidas Agesilao vulnerato dixit, praclara eum doctrinae premia à Thebanis reportare, quos inuitos exereuerit, doceritque bellum gerere. Sic apud Herodian. 8, 11. Aquileienses magis magisque indies virum atque animorum implebantur, assiduitate pugnandi peritiam pariter audaciamque consequuti. Vide omnino Cl. Forstnerum ad ista Taciti 1, 10, 7. Pompeium imagine pacis deceptum.*

7, 7, 17. **VITANDO ALEMVS**) Tacit. 3, 41, 5. Tiberius aluit dubitatione bellum. Sic & Liuij 31, 15, 7. iudicio, Attalus Rhodique gaudemes viciumque composita cum Philippo pace &c. bellum atuere.

7, 7, 23. **PVDORE**) Videbat enim multorum esse sententiam, quae & Flamini apud Silium 5, 124.

- - - deforme sub armis vana superstitio -

7, 7, 24. **INTERPRETE VTI**) Sic restituo ex Mss. hactenus longe deterius: *Quem certum melere. habeo extorion interpretem meum suo. Quod de metu ait, in eo & Claudianum habet assertorem, de bello Getico vers. 262.*

Sed malus interpres rerum meus, omne trahabat

Augurium peiore via

Hinc & Onofandri Strategicus cap. 24. monet *in o φιδε ψυδης μινος εσθ. hoc est, metum falsum esse vatem. quod & noster iam attigit supra 4, 10, 10. vbi vera explorari non possunt, falsa per metum augurantur. vbi conieci leg. figurantur; quod nec dum displicet. licet enim augurare saepe reperias, ut apud Sidonium epist. 8, 6. f. in simili argumento, promptius de actionibus longinquis ambigendisque sinistra quaeque metus augurat: tamen ut citato loco recte monet Raderus, augurari *μετηννας* positum, vix ac ne vix quidem reperias.*

QUAM POTEST) Priora exemplaria saepius quam pot. Sed merito saepius proseripsit Modius ex glossemate insertum; hoc vero eleganter, *sibi quam potest, denuncio. Raderus.*

7, 7, 26. **VOCE SUPPRESSA**) Sic apud Tacit. Hist. 1, 42, 1. de T. Vinio ambigitur, *consumpsitque vocem eius instans metus. adde quae supra ad 6, 11, 37. notauimus.*

NE REGIS) Haud procul abiudunt ista Taciti nostri 3, 67, 3. *sepe etiam confutandam erat, ne frustra quesiuisset.*

7, 7, 27. **PERTVRBAT**) Alii magis perturbat. sed potest abesse, & apud Tacitum quidem solet; de Curtio ambigerem nisi Modii correctionem, nam cam vculam primus reiecit, Constantiensi quoque MS. niti testaretur Raderus: Lipsiusque inter eius locutionis exempla produceret ad Tacitum H. 3, 8, 1. & post eum Vechnerus Helleno lex. 1, 5. in quibus plurima variorum auctorum testimonia.

7, 7, 28. **FELICITATI SVÆ**) Idem ille Alexandri dicta factaque amulus Caesar inculcauit trepido gubernatori, cum speculatio nauigio solus Brundisium trajiceret; *quid times? Caesarem vobis. Flor. 4, 2, 37. Lucan. 5, 580.*

SIBI ENIM AD ALIA) Locus hic Cimmericis tenebris inuolutus, singulari face & luce indiget. Fecit hunc obscuriorem Modius omisso verbo *remisit*, quod in antiquis exemplaribus legitur, & aliis mutatis. Vetus scriptura habet: *Rex inf. c. f. suae remisit. sibi enim &c.* Potest hic sensus elici: Rex Aristandrum, remisit

sum

sum ad periclitandum, iussit habere bonum animum, neque ex inspectis extis tristitia ominari, sibi extra ordinem fauere deos, & ostenta sacrificiorum negligere, studereque felicitati & gloriae suae, quod alias saepe factum senserit. Sed obstreperit Modius, cui respondentem Acidalium audiamus. *Modius*, inquit; pro sua sapientia locum sic ait con-
 siliuisse: Rex iussu conf. f. suae ait, alia sibi ad glor. &c. cui male tamen adhuc esse, quo-
 nam pessime fuerit, nec satis diu conditum, vel ad publici saporis, vel eruditissimorum pa-
 latum. *Est* ita vero: sed ad gustum acriorem subtilioremque hominum deliciarum nos
 eum temperare non possumus, nisi è vulgari ac damnata lectione vocem pro insipida dereli-
 ctam condimenti vicem iterum accersamus, tum de nostro superaddamus aliquid &c. *Vulgo*
 est: Rex iussu conf. f. suae remisit. Sibi enim ad alia glor. concedere deos. *Reuoca-*
 mus inde verbum remisit, quod necessarium. nam remisit. *Aristandrum* rex ad sacrifi-
 cium iterandum, si peritari posset. *Reliqua* tenuer mutamus, & sic scribimus: Rex iussu
 c. f. s. remisit: alias sibi ad glor. c. deos. *Alta* & *Alexandro* digna sententia, quae haec
 etiam alias mala omnia & discrimina imminuta deos auertisse in gloria sua gratiam.
 Alias quomodo deos ipsa fata, ne gloriae obsisterent suae, immutasse, siue potius flexisse. *Sape*
 iam deos sibi cedere, ne gloriae suae cursus impediretur. *Acquiesco*, si non ita interpret-
 ationi retentaeque veteri lectioni, saltem Acidalii iudicio & explanationi. Sed ubi
 sunt, quibus omnia liquent in Curtio, quem negant vel notis, vel commentario indi-
 gere? qui [omnia] intelligendo faciunt, ut nihil intelligant. Multa attente, non per-
 functorie legenti, obscura & incerta occurrent. *Raderus*. Forte commodus etiam
 oriaur sensus, si legas: sibi & alia ad gloriam concedere deos. ergo ne desperet, laetiora
 quoque exta concessuros.

7, 7, 29. *APPARUISSE*) Videlicet in extis, alii ediderunt *aperuisse*,
 quod quidem referre possis ad *Aristandrum*, sed non sine damno melioris sententiae.

7, 7, 31. *MENEDEMVM*) Ita quidem & supra 7, 6, 24. dixerat, sed
 longe aliter *Arrianus* 4, 1, 16. Vbi quidem & *Menedemi* facit mentionem, sed non vt
 summi ea in expeditione ducis: *Alexander aduersus Spitamenem, Andromachum militem,*
& Menedemum, ac Caranum &c. His adiungit *Pharnuchem*, quae non tam adduco, vt
 in quo hi auctores discrepent, indicarem (id enim, cum per se cuilibet promptum
 sit cognoscere, supra etiam professus sum non facturum) quam, vt sensum suum re-
 stituam *Arriano*: quem obscurant illa; His adiungit *Pharnuchem*, putes enim tantum
 adiunctum vt interpretem, nec iniuria, nisi euidentissime ostenderet ipse *Arrian.* infra
 4, 1, 30. *Pharnuchi* summam expeditionis fuisse crediram. Ergo illa verba *Επινοω*
 & *ἰωρῖς* *Παρισηνῶν*, valent: imponit, siue praepositis eis *Pharnuchem*.

QVA VENTVRVM) Sic expressi cum *Radero*, cum non *Bongarsio*
 tantum & *Acidalio*, sed aliis etiam ita legendum absque dubitatione videretur.

7, 7, 32. *BINOS ARMATOS*) Hic locus acceptissimus esse posset his
 qui pulcherrime de maioribus nostris mereri autumant, si Germaniae possint accensere,
 quicquid vbiq; barbarorum fuit. Nam iste fere mos militiae etiam inter nos olim
 obtinuit, vt ad *Florum* 4, 2, 48. c. ostendi, eo ipso argumento, contra Magni Viri sen-
 tentiam, qui *Caesarianae* de *Pompeio* victoriae gloriam Germanis nostris conatus asse-
 rere: in quo & fauentem habeo *Marcell.* 16, 26. *Equitibus* *stansim* *pedites* *miscuere* *discur-*
sores & *lenes*, profecto ratione tutas an tota poscente. *Norant enim* licet prudentem ex equo bella-
 torem cum *clibanario* nostro congressum, *frena* *retinentem* & *scutum*, *hastam* *una manu vibrata*,
tegminibus *ferreis abscondito* bellatori nocere non posse: *peditem* vero inter ipsos *discriminatum*
vertices, cum nihil cauere solet, praeter id quod occurrit, *humi* *occulte reptantem*, *latere* *fora-*
to iumentum, incautum *rectorem* *praecipitem* agere, *leni negotio* *trucidandum*. Nec omitto in-
 signem *Caesaris* locum de *B. Gall.* 1, 48. *Equitum* (*Ariouisto*) *millia* *erant* *VI*, *tondem*

nume-

lib.7.c.7.n.33.36.39.& cap.8.n.2.3.5.8. Comment.in Curtium.

numero pedites velocissimi, ac fortissimi; quos ex omni copia singuli singulos, sua salutis causa, delegerant, cum his in praeliis versabantur: ad hos se equites recipiebant: hi, si quid erat durius, concurrebant: si qui, grauiore vulnere accepto, equo deciderant, circumstebant: si quo erat longius prodeundum, aut celerius recipiendum, tanta erat horum exercitatione celeritas, ut iudis equorum subleuati cursum adaequarent. Cuius generis fuisse illos, qui ipsi deinceps Caesari in Hispania, de Bel. Ciu. 1, 83. in Thessalia, de B. C. 3, 52. & in Gallia fortem fidelemque operam nauauerunt, haud difficilis est coniectura ex eo, quod fere iungit equitatu, & eorum velocitatem mire commendat. vt de bel. Gal. 8, 36. equitatum omnem, Germanosque pedites summa velocitatis omnes, ad castra hostium praemittit. Quorum imitatione credo ex suis etiam adolecentes atque expeditos ex aniesignanis electos milites ad pernicitatem armis (an armatos) inter equites praeliari iussit, de B. Ciu. 3, 84. quos etiam ipsos in quarta acie, quae victoriam Caesari peperit, si quis tendat, haud magnopere aduerser, dum ne excludantur Germani, reliquis pares, hoc etiam insignite superiores, quod a Floro diserte nominantur. Olim tamen apud Romanos idem fere vsurpatum Liius 26, 4, 4. tradit: Ex omnibus legionibus electi sunt iuuenes maxime vigoris et leuitate corporum veloces: eis parua breuiora, quam equestres, & septena iacula quaternis longa pedes data, praefixa ferro, quales hastis relictaribus inest. Eos singulos in equos suos accipientes equites assuesceverunt & vehi post sese, & desilire perniciter, ubi signum datum esset &c. ubi ad coniectum veli ventum est, signo dato velites desiliunt: pedestris inde acies ex equitatu, repente in hostium equites incurrit &c. Hispanis etiam tribuit Strabo lib. III. Nec etiam Numidarum militia longe diuersa. Sallust. Iug. 59, 3. ni pedites cum equitibus permixti magnam cladem in congressu facerent: quibus illi freti, non nisi equestri praelio solet, sequi, dein cedere, sed aduersus equis concurrere, implicare ac perturbare aciem: ita expeditis pedibus suis, hostes pene victos dare.

7, 7, 33. *OSTENDIT*) Aliis se ostendit. Sed illud se eliminarunt recentiores, quod viderent obstare sensui: sed non viderunt eum tam corruptum esse. lege: *Hic Spit. salt. circ. iussis, pariter & a lat. & fr. & a. hosti se ostendit.*

7, 7, 36. *HÆC AGENTEM*) siue aenem. Acidalius.

7, 7, 39. *MORTE DENUNCIATA*) Elegans est caput apud Frontin. 2, 7. de dissimulandis aduersis. Raderus. Merito autem hoc Alexandri consilium laudat Curtius, cum detecta clades metum iniectura fuerit militibus: nulli autem rei vsui futura. E contrario idem Vitellii consilium (tantum valet temporis, loci aliarumque rerum diuersitas) haud minus merito culpatur Tacit. H. 3, 54, 1. Ergo probe videndum, ea res plusne damni nobis allatura sit, an commodi, vt pro tempore consilia nostra moderemur. Vide Forstner. in Tacit. 1, 24, 1. de Tibetio tristissima quaeque maxime occultante.

7, 8, 2. *PELLIBVS TABERNACVLI*) Vide Indicem nostrum Florianum: sub Pellibus hiematum. item Dempster. ad antiquitat. Rosini 5, 31.

7, 8, 3. *THORACEM INDVTVS*) Quem alias tantum in discriminae, nec fere nisi rogatu amicorum sumere solebat, supra 4, 13, 25. at nunc induit ad spem militis intendendam, si videret regem iam laboribus bellicis parem esse.

7, 8, 5. *LÆTI ERGO*) Pari exultatione Alcibiadem post exilium a plerisque popularium fuisse susceptum tradunt Xenophon i. 1. & Iustin. 5, 4, 10. Item hunc Alexandrum domito Bucephaloreduntem, Supplem. Curt. 1, 4, 20. Adde Vellei. 2, 104, 5. Cicero pro Sextio cap. LV. Seneca epist. 99, 25. *ἄντι κρινοῖν ἀγαθὸν καὶ λόγῳ δάκρυά ἐστιν*, inquit Xenophon l. 7. i. 27.

7, 8, 8. *SCYTHARVM*) Hos Germanos fuisse scribit Auentinus lib. 1. *Adfuerunt & Germanorum Orientalium (quos Sarmatas & Scythas scriptores rerum, nos Venedos,*

nedos, ipsi se Sclauos vocant) oratores. Raderus. Quod autem addit equis per castra vedos, non factum est temere. Romanis enim moribus hoc non permittebatur. vide exemplum Tigranis apud Plutarch. in Pompeio.

MODICVS) Veteres vna voce auctiores; *modicus animus*. eam statim exturbauit Modius. at melius Acidal. qui correxit, legitque *modicus habitus*. quæ vox & alibi in nostro simili narrationi deseruit. Nisi forte rectius ex Mss. ubi est, *mod. animis*, aut *animis quamquam fiat*; *modicus animi*, quam *fama par videbatur*. hoc est, *mod. animi potius, quam famæ par*. *modicus animi* sicut apud Tacit. H. 1, 53, 1. *immodicus animi*.

7, 8, 10. **VT CETERIS BARBARIS)** De qua re insigni testimonium Herodoti 4, 46. quem credo respicit noster: *Pontus Euxinus nationes exhibet omnium imperitissimas, Scythica duntaxat excepta &c.* & certe quæ tam hic quam in aliis auctoribus de hac gente leguntur; non infimam ingenii sapientiæque vim, præsertim in acutis, & interdum ænigmaticis eorum aut sermonibus, aut responcionibus, aut etiam factis ostendunt.

7, 8, 11. **SICQVE LOQUVTOS)** Putes statim incipere orationem Scytharum, sicut & in Aldina editione notatum est. & sane verba hæc id requirerent. at quæ proxime sequuntur haud dubie nullam orationis eius partem faciunt. Sed mox iterum repetitur *num ita locutum accepimus*. Quæ indicia facile detexissent huius loci vitium: sed accedunt Mss. in quibus: *Si qua loquutos &c.* & mox *abhorrent*; non *abhorrentia*. Videtur itaque legendum: *Si qua loquutos e. a. r. m. proditum est, abhorrent f. m. n. e. i. e. i. c. sortitis; ut possit &c.*

ORATIO EORVM) Scytharum oratio apud Græcos etiam in prouerbium abiit, ut nudis, inculta, & nihil præ se ferens humanitatis. ad id respexit Curtius. Originem huius referunt, quod Scythæ Dario Persarum regi postulanti, ut sibi parent, nihil aliud responderint, quam *κλαίειν*, id est, ploraret. Popma.

QVÆ VTCVMQVE) Vere coniecit Bongarsius, qui *vicumque*, ego etiam omisso verbo substantiuo, sic ista conceperim; qui *vicumque tradita incorrupta perferemus*. Sic de se Tacitus 15, 53, 5. *Nobis quoque modo traditum non occultare in animo fuit.*

7, 8, 12. **SI DII)** Caullinum hic quoque adeas licet, qui huius orationis œconomiam proponit, mirisque modis prædicat sententias & artificium orationis lib. 13. pag. 561. Raderus. In his autem orationibus non facit Curtius, quod in exponendis Iustini Imp. verbis proficitur Simocatta 4, 3, 11. f. nolle se *dictionis simplicitatem expolire*: nec quod minus eleganter prolatum est, in formam aliam commutare: sed nuda eius verba suis narrationibus intexere. Quod tamen nec ipsum vbique decet, sed delectu opus est: & utrobique fere peccari solet.

ALTERA MANV ORIENTEM) In animo habuit fabulam Typhonis, cuius manuum altera ad Hesperum vsque, & altera ad Orientem peruebant. Apollodor. lib. 1.

METIVR) Mss. merit. forte metuis.

TANTI NUMINIS) Non placet ut *nominis* legas, ut non nemo putat, quamuis apud Ouidium Trist. 5, 12. legas:

Nominis & famæ quondam fulgore trahebar.

Nec Auentini scriptura ardet, qui pro *tanti numinis* posuit *solis*. Bene habet vsitata lectio. Sensus est; sitotum orbem occupares, quæres ubi tui numinis gloriam & fulgorem finire & conderes. pro numine enim se gerebat, & coli passim volebat. & maius numen apparuisset, si totum orbem subegisset. Hermolaus infra 8, 7, 13. *Si quis deorum ante Iouem haberetur, fastidiosus etiam Iouem.* Raderus. Cuius de lectione sententiam

Ecc
tiam

tiam probo; de sensu non item. Auentinum potius sequor, qui explicauit vicario verbo mentem Curtii, quid per tantum numen intelligat. Non enim hercule Alexandrum, nec illi fulgorem suum condi volebat, aut finiri, sed sine modo terminoque clare. Solem ergo innuit, quem & à Scythis cultum, vel ex Herodoti extremo lib. 1. factis constat. & nisi fallor his verborum inuolucris Oceanum designant, quem & ipsum studiosa cura lustrare mox cepit Alexander. ibi enim condi solem veteres crediderunt. Et de poetis quidem ita notum est, ut nihil æque. nec tamen ipsorum hoc figmentum fuit: sed gentium consensus. Vide quæ notat Lipsius ad Tacit. Germ. 43, 2. Quæ etiam mente consciuntur occidit solis Oceanum nominat Mamert. paneg. cap. 2. Ut autem Oceano Gaditano occasum solis, ita Indico ortum tribuerunt, qui vterque locus est, ubi tanti numinis fulgor ipsorum opinione condebatur. Hic sensus inest illis Alexandri: peruenimus ad Solis ortum, & Oceanum, nisi obstat ignavia. Id autem Scythis absurdum vanumque videbatur, fortassis & impium. nam & Florus 2, 17, 12. ait Dec. Brutum cadentem in maria solem obrutumque aquis ignem, non sine quodam sacrilegij metu & horrore deprehendisse.

7, 8, 13. DEINDE) Cogita an non Denique pro Deinde. Acidalius.

7, 8, 14. ARBORES MAGNAS) Hoc genus similitudines occidit Xerxi patrius Artabanus apud Herodot. 7, 10, 5. Vides ut pregrandia animalia fulmine deus ferit, nec sinit insolescere: parua vero nihil lædit? Vides ut magna semper adificia magnasque arbores huiusmodi fulminem tela percussant? Horat. Od. 2, 10.

Decidunt turres; feruuntque summos.

Fulgmina montes.

7, 8, 15. LEO) A leonis, aliorumque animantium robore argumentum sumpsit & mimus ille, qui Maximino subindicabat argute, non esse fidendum robori, quo ille stolidè feroc erat:

Elephas grandis est, & occiditur:

Leo fortis est, & occiditur:

Tigris fortis est, & occiditur. Capitolin. in Maxim. c. 9. Leones autem etiam à culicibus magnopere vexari, qui & mortis causam eis præbeant, testatur Marcellin. 18, 17.

RUBIGO) Ouid. de Ponto 1, 1, 17.

Roditur ut scabra postum rubigine ferrum.

Eleganter Plinius 34, 14, 6. Obsidit eadem natura benignitas, exogenis à ferro panas rubigine, eademque prouidentia; nihil in rebus mortalium facientis [hanc enim lectionem præfero.] quam quod infestissimum mortalitati. & mox. A ferro sanguis humanus se resciscitur. contactum namque eo, celerius subinde [an inde?] rubiginem trahit. Mirum est quod idem Plinius 34, 15, 2. refert: Extare ferream catenam apud Euphratem amnem, in urbe qua Zeugma appellatur, qua Alexander Magnus ibi vincerat pontem, cuius annulari, qui reserti sunt, rubigine infestari, carentibus ea prioribus. Raderus.

AB INVALIDO) Vere enim Seneca de ira 3, 28, 5. Nihil iam imbecille natum est, ut sine elidentis periculo pereat. inde à contemptissimis animalibus haud ignobiles populos patriis sedibus fuisse pullos, notatum est ad Iustin. 15, 2, 1. Santandreas ab homine, à quo minime gentium sibi metuebat, occisus est. egregio magnatibus exemplo, ut fortunam reuerenter habeant, & ab omni iniuria & iniquitate etiam erga inferiores se abstinant. Thuan. lib. XXXIV.

7, 8, 16. SYLVIS) Auentinus lib. 1. ubi verba hæc recenset, adjicit paludibusque; quod si ex libro quopiam haberet, quod ut sit vercor, non reuicrem.

7, 8, 17.

7, 8, 17. *DONA NOB.*) Acidalius legit. *Bona nobis data sunt.* quam coniecturam mirifice commendat Raderus. Nec enim vult dona fuisse data ab his Scythis Alexandro, quod quidem etiam in animo habuisse apparet Bongarsium, cum conijceret induci debere tria verba; ut esset: *Nobis sunt, ne Scytharum gentem ignores:* quod placeat præ illo. Paschal. legat. cap. 5. putat optionem hic dare Scythas Alexandro, bellum an pacem cum iis habere malit. Sed optime locum explicat Loccenius, cuius verba subijcio: *Male, inquit, excusum, dona à nobis data sunt. Horum donorum originem aperit Herodot. 4, 5. ubi refert olim calo in Scythiam demissa, puta ut ancile Romanorum.* Targitai dicunt tres liberos fuisse, Lipoxain, Arpoxoin, & nouissime Colaxain. His regnantibus demissa cœlitus in Scythiam regionem ex auro facta, aratrum, iugum, securim, phialam. *Hanc historiam, vel verius fabulam hic tangit Curtius.*

ARATRYM) Non displiceat quod hic conijcit Acidalius: *bonum aratorum.* Βῆν ἀργύρεον vocat & Hesioidus.

VINIUM) Id vnde accepterint, non immerito quæras. ipsi non colebant vites; commercia non curabant. Credo quod de singulis eorum nationibus vere seu falso creditum fuit, toti deinceps Scytharum nomini temere fuisse assignatum. Ergo de *ἀργύρεον* eorum, quod mero gauisi fuerunt, quæ traduntur, ad eos pertinere putem, qui forte ad Pontum Græcis vrbibus finitimi, à vicinis id habuerint. Quamquam & Bactriana, quæ his Scythis contermina est, vini mire ferax fuerit. Et notum est quam procliuus in hoc vitium ab omni ætate fuerint ad septentrionem vergentes populi: ipso corporum temperamento ad id tantum non cogente. De Scythis ergo idem memoratur apud Athenæum ubi & adagii vice iactatum Sparta notat verbum *Ἐπιουθήσει*, Scythicum in morem bibere. Notum est quid de Anacharside referat Diog. Laërtius. vide & Erasmi adag. Chil. 2, 3, 17.

7, 8, 18. *SYRIÆ*) *Scythie regem* vulgati codices. Sed quid Scythæ suum regem vicissent? *Syria* Modius vere reposuit pro *Scythia*. Quis autem hic Syriæ rex fuerit, Ninusne, an prior aliquis, quod equidem reor, non constat. Nam à Belo primo Assyriorum rege (quos Latini Syros vocant; ut est apud Iustinum 1, 2, 13.) vsque ad Sardanapalum, vnus & quadraginta reges numerantur. Vexori Ægypti rege ab Scythis victo, Asia quoque in potestatem Scytharum fuit per annos admodum mille. Scellig. in Canon. Ilagog. Ninus tributa Scythis primus negavit. Fuere ergo ante Ninum, quibus Scythæ in Asia imperitarunt. Aduersus Vexorim rex Scytharum Tanaus in bellum profectus est. Iustin. 2, 3. Raderus.

7, 8, 19. *LATROES*) Hoc vt de omnibus gentibus ab Alexandro subactis dici forte non contemnat, ita posse de plerisque pro comperto habeo. Idem Lucani sensus fuit 10, 20. cui *terrarum felix prædo* vocatur: idem Senecæ de benef. 1, 13, 4. & epi. 94, 67. Contra quorum auctoritatem ipsa naturali æquitate subnixam, qui iure belli tuentur Alexandrum; non intelligunt, quantum hoc illi cedere debeat: & tamen in hoc quoque vt iustum ius sit, honestam aliquam causam requiri, non solam dominandi cupidinem, quam in Alexandro fuisse summam, inficiari ne quidem ii possunt, qui maxime cum laudant. Pari autem audacia respondit Alexandro quisquis fuit, pirata: ex quo cum quæsisset, *quo scelere impulsus mare haberet infestum?* eodem, inquit, quo tu orbem terre. Cicero de rep. lib. 3. *Eleganter & veraciter iudicio D. Augustini de Civ. 4, 4.*

INDOS PETISTI) An? *Indos petis.* Nondum adierat Indos, sed mox aditurus erat. Bactriani enim proximi Indis. Raderus. Ne quid mutari patiar, prohibet Curt. infra 7, 11, 8. vbi iterum Indiam iam tum accessam narrat: *Indis sine lassitudine vim frigoris sui perpeffus.* Vtrobique tamen per exaggerationem India no-

men propinquis regionibus tribui crediderim. Sic enim & Arcorum terra, & Sogdianorum, India nomine quandoque intelligitur, vt alibi iam notauimus. Sane enim Curtius nondum Indiae proprie sic dictae meminit, quasi Alexander eam fuerit ingressus: sed quae de frigore tolerato iactat, aperte referenda sunt ad iter per Parapamidas, de quo supra 7,3.

INSTABILES MANVS) Videatur fortasse corrigendum, *auaras & insatiabiles manus*: nisi quod certe puto, notare vtrumque voluerunt [hoc est, Scythae in Alexandro notarunt tam auaritiam, quam morem passim in quosuis incurrendi: non enim, ait Acidal. vnam vocem *instabiles* vtrumque valere, vt putat explanator] & inexpletam, & vagam rapacitatem Alexandri, qui nullo sine contentus, loco nullo constans, ex aliis alia subinde inuadat. Atque huc respiciunt eorumdem superiora illa: *Ab Europa petis Asiam; ex Asia transis in Europam*. Acidalius. Aliorum coniecturas *inestabiles, incessabiles, instabiles, vacuas*, merito respuit Raderus.

7,8,20. **QVO PLURA HABERES**) Vt in hydrope: Ouidius Fastorum 1,216.

Quo plus sunt pota, plus sibiuntur aqua.

Ἐστὴν πρὸς ἡμᾶς διὰ τὸν ποταμὸν τὸν αὐτὸν, ἡμῶν καὶ τῶν αὐτῶν, διὰ τῶν μᾶλλον ἰλατῶν ὅτι τὸ λαφύειν ἔσσοδοκωμένοι, ait Maxim. Tyr. Dissert. XXXVII. Grauius hoc ipsum proponit Seneca epist. 119,8. *Post Dariūm & Indos pauper est Alexander. Macedo: querit quod suum faciat, scrutatur maria ignota, in Oceanum classes mittit nouas, & vt ita dicam, mundi claustra perumpit. Quod nature satis est, homini non est.* Quae tota epistola de veris diuitiis disputat, verissime dicerem, si ibi compareret, quod & in Platonis aliorumque Philosophorum libris D. Augustinus vnice desiderabat, CHRISTVS. Eadem cogitationes fuerunt Aeliano de histor. an. 6,13. cum enim narrasset, ceruos in colle quodam ad Hellespontum, extra illius fines nunquam progredi, subiicit: *Quid ad haec homines? quos sane nunquam ne orbis quidem terre explere queat.* sic enim vertit interpres versus Homeri Iliad. 9,404. quem adducit Aelianus:

Ὅσοι ὄσα λαίην ἔδδς ἀφ᾽ ἄλλοις ἔντες ἔεργα.

7,8,21. **BELLARE**) Malim rebellare. iam enim subacti defecerant. Vide supra 7,6,13. Ad vitandas eiusmodi rebelliones qua re opus esset, sic apud Plutarch. eap. 114. monuit Alexandrum Calanus: *Corium in medium coniecit siccum & retrorridum, cuius oram calcauit. Id vno loco pressum ceteris partibus extulit se. Idem circulus vsuque & pedibus stringens in quaque parte ostendit euenire, quoad medium pedibus occupauit, tunc omnes partes quiescere.*

ALIENIGENAM) Parthi licet petium Romae acceptumque regem, quamuis generis Arsacidarum, vt externum aspernabantur. Tacit. 2,1,2. in quem locum notam Foistueri consule. *Normanni, vt accolarum animos sibi conciliarent, Aenuisum, Beneuentani Principis fratrem, sibi ducem asciuerunt.* Gulart. in Henrico III. ex Sigon. de R. Ital. lib. VIII. Inter causas Salicæ legis hanc quoque Galli ponunt, ne Regnum matrimonii mulierum ad externos transferretur, quod minime passuri Galli essent. Limnai Notit. Franc. 1,8. ff.

7,8,22. **QUAM LATE PATEANT**) Hunc locum velut lacunosum explet Acidalius: *Scies quam late pateat fuga. Insequere, nunquam tamen consequeris Scythas.* Sed cum sententiæ ratio satis absque insertis verbis appareat, religio est, contra omnium codicum tam chirographorum, quam editorum fidem ingerere aliena. Raderus. Sententia opinor, est: si transas Tanaim, videbis quidem quantum terrarum occupent Scythae; nunquam tamen si ipsi nolint, eos consequeris, aut reperies. Quam rem etiam cum admiratione testatur antiquissimus Herodot.

rodot. 4, 46. De amplitudine autem Scythiæ collegit nonnulla Barthius Aduersar. 56, 15. Vide & Langlæi Semestr. 8, 1.

7, 8, 23. **PROVERBIIIS**) Σοφῶν ἐρημία, pro summis calamitatibus, exitioque dictum est apud Aristophanem in *Acharnensib. act. 2. scena 6.* Quo loco commentator indicat, proverbiū dici solitum de ingeni solitudine &c. *Vsurpat & Plutarch. de stoicis contrariet. cap. 33.* Chrysiippus sapientem scenoris gratia præcipitem dat in Panticapæum, & Scytharum solitudinem. Erasmus Adag. Chil. ad 3, 5, 94. Refert & Schottus in prou. è Vaticana biblioth. append. 3, 79. Earum solitudinum conditionem describit Hippocrates lib. de aëre &c. citatus ab Radero.

ŪOS DESERTA) Arrianus apud Eustathium ad Dionys. Periegetem vers. 675. docet Scythas olim vrbes habitasse, domos incoluisse, terram arasse, vetricque pane solitos, sed victos à Thracibus mores mutasse, omnibusque diris se deuouisse, vbi vel ædes exædificassent, vel aratro terram profcidissent, aut vrbes condidissent, aut opes aurumue possedissent. Postra igitur sibi comparasse, ferinam in cibum adhibuisse, lac potasse. Iumentis duntaxat illis solis vsos quibus veherentur, & quæ terras terris commutantes sequerentur. Indeque dictos Nómadas, quasi tu diceret pascuales, seu pastores. Raderus.

7, 8, 24. **SALVRE**) Totam hanc pericopen miror cur eiecerint. cum sit genuina & germana sine dubio: insuper elegantem contineat sententiam, quam puto iuues adhuc, si pro ostendit legas ostenderet. Sensus: ex ipso euentu euidentius cognosces, quam salubre fuerit hoc consilium.

FRÆNOS) Hunc credo locum respexit politissimus Politianus, cum illa Herodiani I, 4. *ῥολιπὸν ἢ μετῆσεν ἢ καὶ ὄργη ἐπιθῆναι ἐπιθυμίας, ὑπερταύσης ἐξυσιός:* ita verteret: *Est autem difficile in maxima licentia moderari sibi, quasque frænos imponere cupiditatibus.*

7, 8, 25. **SINÆ PEDIBVS**) Multas fortunæ formas, multa eiusdem symbola, figuras, statuas alio atque alio modo effigiatas, nomina & cognomina recenset Alexander Neapol. genial. diar. 1, 13. (quem iuuabit hoc loco cum Tiraquello consulere) & inter alias effigies etiam hanc à Curtio hic expressam. Tiraquellus hoc modo fictam & depictam non nisi ex hoc Curtii loco docet. Alatam quidem & pinnatam apud Euseb. Horat. Od. 3, 29. & fortasse alios cognosces, sed *ἀπόδα* nusquam nisi hic. Habes generatim de fortuna apud Alciatum & eius scholiasten in symbolo Fortunæ; multa etiam apud Pierium, vt taceam Pausaniam, Plutarchum; & alios. Raderus.

7, 8, 26. **BENEFICIA**) Id enim maxime diuinum est, vnde & **DEI** nomen deduxere veteres à dando, quia omnia commoda hominibus det. Festum vide. Ea de re contra Epicureos grauius & prolixè disputat Seneca post princ. lib. 4. de benef. Ergo sapienter Pythagoras dicebat, *hæc duo diuinius hominibus data esse longe pulcherrima: veritatem amplecti, & beneficium operam dare:* & addebat vtrumque cum deorum immortalium operibus comparari posse. *Eliau. histor. var. 12, 59.* Quam deinde sententiam certatim arripuerunt retuleruntque Philo lib. de iudice: Clemens Stromat. lib. 2. Synesius epist. 31. Damaſcius apud Suidam in *Ἀγαθότητες.* Senec. de benef. 3, 15, 4. *Qui dat beneficia, deos imitatur.* Julianus in *Cæsar. ex persona Marci Deorum imitationem esse ait: θεῶν μὲν ἰλαξίτων, εἰ ποτεν ἢ ὡς ὅτι καλίστα πράττει.* Ceterum Alexandri beneficentiam cum alii commendant, de quibus forte infra ad 10, 5, tum & Polyænus 4, 31. ridiculo hoc beneficii genere, quod constituerit omnes non homines sed *Alexandros* vocare. cuius muneris gratiam haud grauate, puto, fecisset ei Diogenes. Sed hæc beneficentia non proficiscébatur ex voluntate iuuandi alios; sed tantum ex cupiditate

nominis & gloria. Absque eo enim esset, non utique spoliaret magnam terrarum orbis partem, ut paucos locupletaret &c.

SEMPER ESSE TE COGITA) Hoc à patre Philippo Alexander discere poterat, qui ex ephelis vni præcepit, ut quotidie prima luce ad lectum cubicularem adesset, regemque his verbis de hominis mortalitate admoneret: *φίλιπποι, ἄσπρωπ* &c. *Philippe, homo es.* Ita Ælianus hist. var. 8, 15. Raderus.

7, 8, 27. *INTER PARES*) Probe Cæsar Pompeium moneri iubet de bel. Ciu. 3, 10. hoc unum esse tempus de pace agendi, dum sibi uterque consideret, & pares ambo viderentur. Sic apud Florum 4, 10, 1. *Experis inuicem Parthis acque Romanis, quum Crassus atque Pacorus vringue virium mutuarum documenta fecissent; pari rursus reuerentia integrata amicitia.* Quod alterum genus esse fœderum de tribus, dicit Menippus apud Liuium 34, 56, 9.

VIDENTUR PARES) Idem Menippus eodem loco: *Tertium esse genus, quum, qui hostes nunquam fuerint, ad amicitiam sociali fœdere inter se iungendam coeant, eos neque dicere, neque accipere leges, id enim victoris & victi esse.* Nam *Dubis sunt vires in experta.* Seneca de Constant. Sapient. cap. III. Confer Rucifner. Symb. 2, 42, m.

7, 8, 28. *QUOS VICERIS*) Eadem mens illis Taciti H. 2, 7, 1. *victores victisque nunquam solida fide coalescere.* Plinius Paneg. 85, 2. *Nam quæ poterat esse inter eos amicitia, quorum sibi alii domini, alii serui videbantur.* Ergo & Molo apud Polyb. 5, 52. *Susiana & Babylonie populis recens à se & inopinata victoria subactis parum fidebat.* qua de re & supra ad 4, 6, 31. dictum. Adi Gruterum ad illa Liuii 8, 21, 7. *Ibi pacem esse fidam, vbi voluntarii pacati sint.* & Alb. Gentil. de iure belli 3, 13.

ETIAM IN PACE) Victi enim victoribus parere coguntur, serui domino, subiecti magistratibus. Nam quæ leges & conditiones victis belli tempore late datae sunt, deinceps perpetrato bello obleruantur. Raderus.

GRÆCORUM) Iniuratis Scythis plus ait credendum, quam iuratis Græcis. Quia apud Græcos, ut Euripides in Iphigenia Taurica canit: *πιστις Ἐλλῆς ὀδὴν ἔδει.* *Nihil fidi nouis Græcia.* Græcorum vanitatem miris modis exagitat Sat. 3. Iuuenalis. Cicero ad Q. Fratrem, epist. 1, 5. *Græci fallaces, & leues, & diuturna seruitute ad nimiam assentationem eruditii.* Virgil. Æn. 2, 106.

Ignari scelerum tantorum, arisque Pelagæ. Et v. 152.

ille dolis instructus & arte Pelagæ. Raderus.

Græcorum autem tantum mentionem hic facit ex persona Scythæ Curtius, quod illa natio tum maxime innotescebat Græcis: cumque ea in præsentia res erat. Ceterum aliis gentibus, ipsisque Romanis idem fuisse moris, non ignorabat Curtius. M. Marcello Siculos absque iureiurando non credidisse, tradit Diodor. lib. V. in Excerpt. Valer. Antonius & Augustus pacem non semel sanxerunt iureiurando, ut apud Dionem 46, 8, 40. sed quomodo seruauerint, idem indicat 46, 8, 26. & 35. & statim 46, 8, 43. item Tacitus 1, 10, 4. & ex ipso euentu potest concludi. Adiuncta Eusebii Scaligeriana pag. 377. tradunt, Græcos consentire consuetudinem eam ortam ex contractu Abrahami cum Ephron Chetræo Gen. 23, 7. vbi speluncam sepeliendæ vxori emit, filiis Chet in testimonium aduocatis. Non tempero adscribere mellitissima Senecæ in hunc morem verba de benef. 3, 15. *Vnam nulla stipulatio emptorem venditori obligaret! nec pacta conueniæque impressis signis custodirentur! fides potius illa seruaret, & equum colens armis. Sed necessaria optimis præstulerunt, & cogere fidem, quam spectare malunt &c.* Ergo Scythis natura dedit, quod Græci longa sapientum doctrina, præceptisque philosophorum consequi nequiverunt, teste Iustino 2, 2, 14. Pulchre hoc transtulit ad pisces Ætnæ os Ælian. 1, 13. quod genus & *δέτοις στυμδολαίωι ἐὶς πίστιν,* ad inuicem fidem nihil opus habet tabulis.

Comment. in Curtium. lib. 7. cap. 8. num. 30. & c. 9. n. 13.

lis. Idem Ælianus hist. var. 4. r. 3. Indos quoque scribit *Syngrapham non facere*. Græcæ lubricitatis suggillatio etiam in illis est apud Plautum *Asin.* 1. 3. 47.

— — — *queque volumus uti Græca mercamur fide*, hoc est, præfenti pecunia opus est: nemo fidem nostram sequitur, non magis quam si Græci essemus. Nec minus in his *Lucani* 3. 301.

Phocæis in dubiis ausa est servare iumentis,

Non Græcia leuitate fidem, signataque iura.

ubi simul de actis consignandis, quæ Curtius dixit agnosceis. Cicero ad Trebat. epist. 7. 17. *Quando vestre cautiones infirma sunt, Græculam tibi misi, chirographi mei.* Quæ tamen ipsa parum valida, Polybio, Græco quidem & ipso, viro tamen graui, teste, 6. 54. *nec decem quidem chirographis datus à Græco homine fidem seruari.* O Græcia, quo terrarum non misisti colonias!

ACTA CONSIGNANT) Alii *facta*, vnde Bongarf. *facta* quæ emendatio firmari possit ex Senece verbis modo relatis.

IN IPSA FIDE) Quæ nobis, ut dea, religiose colitur, ridiculum ergo putamus, aduocatis per iusiurandum diis religionis metu nos adstringere, si ii simus, ut fidei numen possimus contemnere. Phrygas etiam abstinuisse iureiurando scribit Nicol. Damascenus, in Excerpt. Valef. pag. 517. Sane iurandi parum validum videbatur vinculum Augusto apud Dion. lib. 54. *Quæ sponte sunt, ea etiam citra iurandi vinculum obseruantur: at quæ sunt ingratis, non, si milles iurata sunt, præstantur, nisi videlicet cum Scythis religionem in ipsa fide noueris.*

7, 8, 30. *UTRIQUE*) Bongarfii, Acidalii, Sebilsique coniectura conspiciat in vnum, ut *virumque* legeretur. Nec sane ineptum hoc esset, sed cum haud minus proba sit vulgata, cur non tueri se possit interdicto uti possidetis? Agnouit hoc idem Acidalius, duo posse imperia tribui Alexandro, idque solere probat Raderus veteri epigrammate Parmastionis:

Τύμβον Ἀλεξάνδροιο Μακκίδου ἢν περ αἰεὶ ἦ,

Ἡπέτης κείνῃ σῆμα λέγ' ἀμφοτέρων.

Quisquis aues tumulum Pellæo ponere regi:

Europam atque Asiam ponito pro tumulo.

& quod Curtio infra 8, 4, 29. *Asie* Europæque rex dicitur. sed & 9, 6, 21. *Pellæor* utriusque regionis à semetipso appellatur. At Iustinus 12, 16, 5. disertissime duo imperia ei assignat: *ea die qua natus est, duæ aquilæ tota die perpetuè supra culmen domus patris eius sederunt, omen duplicis imperii, Europa Asiæque præferentes.*

7, 9, 1. *CONSILIIIS SPORVM*) Legendum olim sic conieci: quod postea & Ruterfio Var. Lect. 3, 4. ita visum deprehendi; & iam ante Auentino. sic enim ille locum hunc refert lib. 1. pag. 25. *Quid enim leuius aut turpius, quam auctore hoste de summis rebus capere consilium? iudicio Aurunculeii aliorumque apud Cæsar. de bel. Gall. 5, 28. Ita Cæsar Pothino respondet, minime se Ægyptiorum consilium requirere. Plutarch. in vita cap. 70. ergo cum Pal. 1. cum duobus editis ad stipularentur; haud dubitavi scripturam eam recipere. Vulgata tamen lectio ferri possit, si recipias explanationem Acidalii quam seq. statim nota proponimus.*

ET AUDACTER) Attende ut recte capias. *Nō* particula non referenda tibi ad *audacter* pariter, ut ad *tenere*. Sensus iste, distributus in sua membra verbis: *Secuturum se & consilium eorum, ne quid temere: & fortunam suam, ut audacter faciat. Acidalius. Auentinus expressit, aut audacter, longe diuerso sensu, probo tamen: & quem illi præferam.*

7, 9, 3. *A FRONTE*) Quomodo à fronte, ut tela nullam ex armatis circum-

lib. 7. cap. 9. n. 4. 7. 10. 13. 14. 15. 18. 20. Comment. in Curtium.

circumstantibus læderent? interualla relinquebant armati, per quæ tela exibat, Raderus. Ibidem statim lego *circumdati armatis: reliqui post tormenta conflicerant. Remigem &c.*

7, 9, 4. *OBIECTÆ RATES*) MSS. male *obiecta* erant rates: illustri anadiploso exemplo, quale supra ad 7, 6, 13. ex Liuiio retulimus. notatque Rutgerus in nostro infra ad 10, 1, 19. vt suo loco, DEO bene iuuante, videbimus.

7, 9, 7. *TORMENTA*) Quorum subsidio & Corbulo propositum tenuit. Tacit. 15, 9, 1. *ne ponti* (Euphrati) *iniciendo impedimentum hostiles uerme afferrent, (iam enim subiectis campis, magna specie uolitant) naves magnitudine præstantes, & connexas trabibus, ac uiribus anclas, agit per amnem, catapultisque & balistis proturbat barbaros. in quos saxa & hasta longius permeabant, quam vt contrario sagittarum iactu adæquarentur.* Sic & Arrian. 4, 1, 19. ait Scythas fuisse *longinquo uolorum iactu perterritos.* Adde Tacitum 1, 56, 5. *Dausqueium in Silium pag. 35. m.*

7, 9, 10. *FRÆNATOS HABEBANT*) Multi enim equitum, qui à puppi equos nantestrahant, tardius ad pugnam uenire. Raderus. Equestris itaque fuit hæc pugna.

DUCUM OFFICIO) Quippe cum ad tam periculosum bellum exercitum legeret, non iuuenes robustos, nec primum florem ætatis, sed ueteranos; plerisque etiam emerita militiæ, qui cum patre patriisque militauerant, elegit, vt non tam milites, quam magistrum militiæ electos putaret. Iulianus 11, 6, 4. Merito ergo commendat eos Charidemus supra 3, 2, 14. Ex quo tempore iam continua exercitatione, multum etiam adhuc accesserat illorum peritiæ. Sic in proelio cum Neruis milites nihil iam *Cæsaribus imperium spectabant, sed per se, quæ uidebantur, administrabant.* ea enim erat eorum, vt paulo supra dixerat, *scientia atque usus, vt superioribus præliis exercitati, quid fieri oporteret, non minus commode ipsi sibi præscribere, quam ab aliis doceri poterant.* Cæsar de bel. Gall. 2, 20.

7, 9, 13. *EQUESTRIS ACIES*) Cuius & in Luciani dialog. mortuorum dial. 12. mentio, ait Alexander: *Scythas homines certe non spernendos, Tanaim (Iaxarten) transiens, magna equitum pugna uici.*

LXXX STADIA) Plutarch. in Alex. cap. 80. centum numerauit; de fortuna Alex. 2, 21. centum quinquaginta: adeo incertus uacillauit Plutarchi calamus. nec in notis error obseruari potuit, integras enim uoces posuit. Ceterum 80. stadia efficiunt milliaria nostratia duo & semis: centum uero, tria cum dimidio quadrante: centum denique quinquaginta, quatuor prope cum triente. Raderus. Non igitur longius penetrauit Scythicas solitudines. Quod causæ fuisse crediderim, cur eum intrasse Scythiam plane negent Iustinus 38, 7, 3. & apud Io. Magnum hist. Gothor. 3, 11. f. Strabo, & nescio quis Arrianus Campanus.

7, 9, 14. *RELIQVVM*) Non intelligo quid sibi uelit. Annon fuit? *ibique substitit.*

7, 9, 15. *LIBERI TERMINOS*) Non illos in India, notos & fama insignes, quos infra 9, 4, 21. necdum transierat; sed alios, quibus expeditionem in Scythas signauerat. quorum si alibi est mentio, mihi iam non succurrit.

7, 9, 18. *CAPTIVOS*) Imitatus eum hic vt in aliis multis Pyrrhus apud Cicer. de off. 1, 12. & Flor. 1, 18, 15. apud quem & Hannibal 2, 6, 40. ubi notam p. uide. quem ea arte plurimos sibi conciliaffe, multasque & magnas urbes eorum opera in ditionem redegeffe ex libb. 22. 23. & 24. Liuii abunde conitat. Inspice etiam Gruteri discurs. in Tacit. cap. 25.

7, 9, 20. *ILLI PAR ERAT*) Alii lepore haud sane *uirili par non erat.*

Comm.in Curtium. lib.7. c.9. n.22. & c.10. n.1.2.4.6.7.9.10.11.

erat. unde fortassis haud ineptus prodeat sensus: par non erat Hephæstioni, quod esset lepore haud sane virili. Hephæstioni pulchra quidem species erat: sed tamen viriliter decora. Excipino non item.

7,9,22. **INTERFICI PVBERES**) Occisorum ingens fuit numerus, vt ex lemmate Diodori in alteram partem lib.17. constat. ὡς Ἀλέξανδρος δὲ συνέστειλε τὰς Σογδιανὰς καὶ πελοπονησιακάς, καὶ κατὰ τὸ φαζὶν αὐτῶν ἀπέκτεινε πρὸς δέκα μύρια. Vt Alexander Sogdianos perduelles armis subegerit, & plures quam 120000. interfecerit. Id enim caput ex historia Diodorea perit. Vide & Arrianum 4,1.

7,10,1. **OCTINGENTA**) Sic omnino rescribendum, pro octoginta, recte vidit Glarcanus, cui fauet etiam Arrianus 4,1,32. qui Alexandrum ex eo loco, quo mouit à Tanai inquam, ad Maracanda, non octoginta, sed mille quingenta stadia intra triduum per Sogdianam confecisse scribit. Raderus. Sic legendum primo statim intuitu cognoueram, etiam ex istis verbis *vasta solitudines*, Plin. 6,16. circum ea loca agnoscit *harenosas solitudines per CXX. M. passuum*.

7,10,2. **VOCANT INCOLÆ**) Casaubonus in lib. II. Strabon. pag. 357. affirmat Strabonem & Curtium dissentire in auctoribus huius nominis Polytime- ti: à Strabone enim Macedonibus adscribi nominis impositionem, à Curtio incolis: quod verum est; sed verum non est illos dissentire: Curtius enim non respexit tempus quod Alexandrum præcessit, sed secutum est. Incertum est enim, quo nomine vocitatus prius fuerit, postea à Græcis Polytimeus appellatus: quis enim non videt vocem esse Græcam, non barbaram? ab incolis ergo aetatem Alexandri secutis, qui plerique fuere Græci (sex enim oppida Alexander non procul ea regione condidit, infra 7, 10, 15. Græcis potissimum habitata) & nomen à Macedonibus fluuio inditum acceperunt, & in posteros propagarunt. Raderus.

TORRENS) Sic retinui cum pluribus, cum nihilo deterius sic legatur; quam vt est in aliis. fertur. *Torrentem eum*, immo aliquanto propius ad veram lectionem: quæ, ni fallor, hæc est: *fertur torrens; cum ripe &c.* ea particula creberrime sic vitur. hoc ipso cap. n. 14. *Nec exstibat humor, cum in ipso &c.*

7,10,4. **TRIGINTA NOBILISSIMI**) Hoc absque dubio prodidit etiam Diodorus lib. 17. vt ex argumento eius libri conicio. nam ipsa narratio intercidit.

7,10,6. **A TANTO REGE**) Virg. Æn. 10, 829.
*Hoc tamen infelix miseram solabere mortem,
Æneæ magni dextra cadis*
Ad quem locum multa Pontanus noster, qui hanc ipsam ex Curtio historiam adducit; & plura Ludouicus de la Cerda ex diuersis scriptoribus Græcis & Latinis, quos tute videbis. Raderus. adde supra ad 3,5,5. Simile de Turcis narrat apud Sansouin. de Turc. fol. 124. b. Spanduginus.

7,10,7. **TVM REX**) Omisi cum aliquot editionibus, quæ in aliis hic sequebantur, hæc verba; *admiratus magnitudinem animi*, quod tantum est odiosa repetitio ex num. 5.

7,10,9. **QUANDOQVE**) Forte *quandocumque*. Sebisus.

7,10,10. **PEUCOLAO**) Ab hoc duce, regio postea nomen accepit, distaque est *Peucolaois*, vt est apud Arrianum lib. 4. Raderus. Hinc ergo intelligas alium fuisse Peucolaum, qui supra 6, 7, 15. inter cõniuratos minatur.

7,10,11. **MENIDAS**) *Menide* apud Arrian. 4, 2, 1. nulla hic mentio, sed cuiusdam *Melamidae*, seu *Melanide*. Menidam Curtius supra sæpe laudat. Raderus.

7, 10, 12. *ALEXANDER*) Cognominis hic Alexandro regi fortasse ille fuit, de quo Curtius 8, 11, 10. *Duces his dati sunt Charus & Alexander, quem rex nominis, quod sibi cum eo commune esset, admonuit.* Sequitur mox de generosa eiusdem morte, quam eodem loco leges. Raderus.

7, 10, 13. *CONSTERNATIONIS AUCTORIBUS*) Defectionis principibus. Arface, Barzane, & aliis. Arrianus 4, 2, 1. *Interea ad eum venerunt Phra-taphernes Parthorum Satrapa, & Stasanor ad Arcos missus, ut Arfacem comprehenderent, quem quidem vinculum adduxerunt, & Barzanem, quem Bessus Parthis Satrapam dederat, ac nonnullos alios, qui tum temporis una cum Besso defecerant.* Raderus. Ego vereor ne fallatur Raderus, nam Curtio ut puto, de Sogdiana defectione sermo est: iterum enim atque etiam tertio defecerunt, ut ex lemmatibus Diodoreis promptum est cognoscere. Arrianus autem agit de seditione, auctore Satibarzane in Arcis concitata. Deinde nihil hic Arrianus de nece illorum, quam expresse tradit Curtius, nec enim necesse est, ut statim interfectos credamus, quos audimus captos. Sic enim hunc ipsum Alexandrum euasit Sandrocottus, postea ad amplissimum imperium prouectus. Iustin. 15, 4, 13. quem nescio quis auctor, Strabo ni fallor, prodit deinde quoties meminisset Alexandri toto corpore inhorrescere solitum.

OXVM) Magnopere falluntur apud Alciat. parerg. iuris 12, 4. Grammatici, qui flumen hoc Mesopotamiae faciunt, & interpretantur de eo vexatum Virgilii versum eclog. 1, 67.

Pars Scythiam, & rapidum Creta veniamus Oaxem.

7, 10, 14. *CONSPECTVS EST PONVS*) Plutarchus in vita cap. 107. scribit eum fontem fuisse pinguis liquoris, non gustu quicquam ab oleo differentis. Strabo autem lib. 11. refert Macedones qui in exercitu Alexandri erant, prope Ochum effodientes, olei fontem inuenisse. *Nam verisimile est, inquit, ut nitrosa quedam & aluminosa, & sulphurea & bituminosa terram persoluit, ita quoque pinguis inueniantur: raritas autem efficit admirationem.* Idem Athenaeus 2, 2. *Apud alios, inquit, sunt fontes, qui pingue nescio quid habent, veluti qui in Asia, de quo Alexander scripsit, se olei fontem inuenisse.* Tiraquel. ad Alexand. Neapol. 13, 12. Eustathius ad Dionysium, vers. 747. ex Arriano 4, 3, 6. geminos fontes profluisse tradit, aquae & olei. Proinde si verus Suabo, & alii, fallitur Thomas Bzouius, qui ante Christum natum, nullum oleo fontem fluxisse existimat. tom. 2. cap. 16. Raderus.

7, 10, 15. *MARGINIAM*) Pro Antiochia Margiana habeo, in Margiana regione, & Margiana restituo. Ortelius. Ego quidem Margiana leg. puto. sicque expressisse video Sabellicum in hac historia: sed non fat scio, an recte pro Antiochia habeatur. Curtius enim de hac Margiana loquitur, quasi tum vrbs fuerit: at Antiochia postea exstructa est, ortumque suum Alexandro debet, si recte capio Plin. 6, 16. Eam igitur Margianam puto tum fuisse caput regionis, ipsique cognominem. ita supra vrbes Hyrcaniam habuimus ad 6, 5, 22. Notabile autem est, quod lib. 11. tradit Strabo Antiochium totum eum tractum inclusisse muro stadiorum 1500.

SEX OPPIDIS) Strabo lib. 11. testatur octo vrbes in Bactriana & Sogdiana ab Alexandro conditas. Iustinus 12, 5, 13. *In Bactriana quoque Sogdianisque duodecim vrbes condidit, distribuitque his, quoscumque in exercitu seditiones habebat.* Raderus. Has etiam intelligere videtur Elian. hist. anim. 16, 3. *Deduxit eas colonias Hephæstion.* Arrian. 4, 3, 8.

7, 10, 16. *ORIGINIS OBLITA*) Gruteri discurs. in Tacit. cap. 45.

7, 11, 1. *ARIMAZES*) Strabo lib. 11. *Ferunt etiam petras eam admodum alias, atque munias, prodicione interueniente, cepisse: qualis fuit Sisimithre in Bactriana,*

Arriana, in qua Oxyartes filiam habuit Roxanem: Et in Sogdiana alia, item Oxi petra, quam alij Ariamaze nominant. Polyæno 4, 3, 29. est Ariomazes.

7, 11, 5. *AN VOLARE POSSIT*) Arrian. 4, 3, 22. à quo paululum diuerse narrat Eustath. in Dionys. vers. 747. Alludit eodem Polyænus 4, 3, 29. in descriptione huius petreæ, solis volucrum a se perniciam predicans. Et ut puto, Florus 2, 12, 4. Perses ita Macedoniam suam armis ferroque vallauerat, ut non reliquisse aditum, nisi celo (deleo enim particulam à) venturis hostibus videretur. & 4, 12, 4. Norici animos dabant Alpes atque niues, quo bellum non posset ascendere.

7, 11, 7. *PECORA AGERE*) Hi enim ad scādenda prærupta erant exercitissimi, & in ignotis quoque montibus inuestiganda viæ gnari. Tali duce iam supra 5, 4, 50. Persidem intrauerat, qui ibi ait; pastorem se fuisse, & omnes eos calles percurrisse. Quomodo apud Liuium 32, 11, 2. pastor quidam à Charopo principe Epirotarum missus ad T. Quintium, se in eo saltu, qui regis tunc oneratus castris erat, armentum pascere ait: omnes montium eorum anfractus callesque nosse, si secum aliquos mittere velit, non iniquo, nec perdifficili aditu supra caput hostium deducturum. Qui locus euentusque non sine fructu atque delectatione cum hoc comparatur.

7, 11, 8. *POBISCVM*) Hanc orationem exempli causa cum argumento & œconomia posuit in XIII. eloq. parall. noster Cassianus Raderus.

ET MEI DOCUMENTA) Que res immensum vltro citroque necit animos, & mutæ confidentiæ implet. Non ignorauit hoc Hannibal apud Liuium 21, 44, 19. Non ego illud perui astino milites, quod nemo vestrum est, cuius non ante oculos ipse saepe militare aliquid ediderim facinus, cui non idem ego virtutis spectator ac testis, notata temporibus locisque referre sua possum decora.

VESTRI HABEO) Ex Acidalii castigatione ita scripsi & edidi; antea erat, vestra habeo. Raderus. Regredere ad notam 6, 9, 3.

7, 11, 9. *QVÆ CASTRA*) Verius puto, qua (sc. parte) castra spectant, nempe barbari.

7, 11, 10. *NIHIL TAM ALTE*) Nobilissima sententia; quam videas à variis varie expressam. Naso Metamorph. 14, 113.

Inuia virtuti nulla est via - - -

Claudian. de bel. Gildon. vers. 320.

Inueniet virtute viam - - - Maro Georg. 1, 145.

Labor omnia vincit Improbus - - -

Terent. Heauton. scen. 1. act. 4.

Nihil tam difficile est, quin querendo inuestigari posset.

Sic de Neruii Cæsar de bello Gall. 2, 27. vbi virtutem eorum exposuisset, addit: ut non nequidquam tanta virtutis homines iudicari deberent ausos esse transire latissimum flumen, ascendere altissimas ripas, subire iniquissimum locum: que facilia ex difficilissimis animi magnitudo redegerat. Huius sententiæ veritatem, dum hæc scribo, recenti exemplo approbat Saxonum Principum splendor BERNHARDVS, qui & ipse virtute sua in munitissimam Brisacensium arcem, cum ingenti celeberrimæ famæ incremento, sibi patefecit aditum.

EXPERIENDO) Theocrit. Edyll. 15, 61.

- - Conando Græci Troiam peruenerunt:

Optima filia, conando omnia perficiuntur.

vbi Casaub. notat sic locutum Herodot. 7, 9. fin. ἡσὺ δ' ἐν μὲν δὲ ἀπέειπεν. αὐτὸς μὲν γὰρ εἰδὼν, ἀπὸ δὲ τοῦ πείρου μὲν τὸ ἐπιπέσειν φησὶν εἶναι: Nihil sit quod non experiamur. nam sua sponte nihil sit, sed omnia ab experimento hominibus fieri consueuerunt. Hinc

lib. 7. cap. 11. num. 12. 15. 19. 21. 22. 23. Comment. in Curtium.

Tacitus 15, 59, 3. *Multa experiendo confieri, qua segnibus ardua videantur.* Et Annibal apud Liviū 25, 11, 17. *Multa, qua impedita natura sunt, consilio expediuntur.*

7, 11, 12. **AD DECEM HOMINES**) Arrian. 4, 3, 23. scribit vltimum 300. Daricos accepisse, quod eodem recurrit. Daricus enim duobus Philippæis æstimabatur. Plura de Daricis Matth. Hostus de re numaria. lib. 5. num. 9. pag. 765. Ex Radero.

CERTVM AVTEM) Aberat particula, nonnullo sententiæ damno, quam volentib. Mss. restitui.

7, 11, 15. **QVVM CUNEOS**) Quis ita barde loquutum fuisse credat Curtium? *cuneos defixerunt, quis insisterent gradus.* qua enim notione gradus hic accipias, vt non ridiculus exeat sensus. MSS. habent; *defigerent gradus subinde quis insisterent.* Vnde certum est scripsisse Curtium: *quum cuneis inter saxa defigerent gradus subinde, quis insisterent.* Sicut apud Arrianum 6, 2, 14. *οἱ μὲν πρὸς ἄλλες ἐπιτηρώοντες ἐς τὸ τεῖχος ὄντες ὄντες, καὶ τὸς ἄλλους ἀπερμαίνοντες καὶ ἀπέπεσον.* Sic apud Suidam in *Σάπρις*, quidam nominis eius vir fortissimus, Beiudaes Perfarum castellum cepit. Nec finit dubitare Liviū 28, 20, 3. *sicubi nimis arduum & laue* (sic volui scribi supra ad 5, 3, 20.) *saxum occurrebat, clausos per modica interualla figentes, quum velut gradus fecissent.* cuneis igitur defixis fecerunt gradus, tanquam in scalas quibus insisterent ipsi. Quo genere scandendi exercitissimus fuit Eurybatus fur, quem ferunt dum in carcerem esset coniectus, & custodiretur, à suis custodibus compotantibus solutum fuisse, & iussum edere specimen sua solertia in adibus conscendendis, primum quidem hoc recusasse, deinde vero, ipsi ipsum recedentem rogantibus, cum hoc ipsi agere persuasissent, tandem circumpositis spongiis, & stimulis, vel resinaculis ferreis, in parietes cursim ascendisse. Illis autem suspicientibus, & has artes admirantibus, ipsum occupasse lectum, coque superato, priusquam illi domum circumuisissent, de lecto desiliisse. Suidas.

7, 11, 19. **INTELLECTVM EST**) Ms. vnus in intellectu; aliis intellectu; omisso est: videatur fuisse: Ex quo intellectu illam hostium latebram esse, hastis impo-
posuere quod conuenerat signum &c.

7, 11, 21. **NUNC INTERNITENTE**) Certissima hæc est lectio ex Mss. Contra illa quam vana: *dubitare cogebat varietas cæli, internitente lucis fulgore conditi.* Qui primus hunc locum corrupit, videbatur sibi, credo, acutule rem proposuisse: *internitente lucis fulgore oculos fuisse præstrictos, vt cælum intueri non possent, essetque iis pro condito.* Sed vt largiamur ita fuisse, fatendum erit, *varietatem* quam cælo tribuit Curtius, non congruere. At quanto melius Mss. *dub. cog. varietas cæli, nunc internitente lucis fulgore, nunc condito.* Plene vel vnus hic locus (sunt autem plures hac ope restituti) efficiat, vt persolutum mihi credam laboris operæque, quæ in Varias Curtii contuli, precium. Ita suauius depingit nobis rem ipsam, nec auditores modo sed spectatores facit. Sic enim solet esse cæli facies, diluculo, crepusculoque, vnde Latinis *dubia lux* appellatur. Seneca Hippol. 1, 1, 41. sic describit diluculum:

*... dum lux dubia est:
Dum signa pedum rosida tellus
Impressa tenet*

Sic apud Ouid. Metam. 11, 597. *dubia crepuscula lucis.* Sed & voci crepusculi eadem hæc significatio.

7, 11, 22. **OSTENDI A TERGO**) Vt inde metus ei iniiceretur, si videret alios superiorem tenere verticem, quod accidit. Simile exemplum in Liviū 4, 22, & 32, 12. Thucyd. 4, 7, 18. vbi & Thermopylarum mentio. Sallust. Jug. c. 93.

7, 11, 23. **ADMISSVS**) Verissima lectio vnus ex Ms. *admissus*, nimirum

Comm. in Curtium. lib. 7. c. 11. n. 27. 28. 29. & 1. 8. c. 1. n. 1. 4. 5.

rum in conspectum colloquiumque barbari. sic alibi hoc verbi eodem significatu in Curtio. mox eadem recte legi puto in recentioribus, *petram traderes*, non *tradere*. consequenter etiam pro *inituro*, legam *initurus*. nam & eam vocem haud commodam hic esse, vidit etiam Scbifius, mutauitque *initurum*, non inepte. Mihi tamen etiam Ms. fauere comperio.

7, 11, 27. *ILLE QVAMQVAM*) Recte vidit Raderus, pronomen ad Alexandrum pertinere, quem iam adierint isti oratores. nam Acidalio, qui ad Cophen referebat, immerito suspecta fuit hæc lectio.

7, 11, 28. *VERBERIBVS AFFECTOS*) Id enim solitum ante crucem ostendit Lipsius de Cruce 2, 2. & 3.

CRUCIBVS) Arrianus longe diuersa à Curtio tradit; nihil enim de cruciariis, sed multas ibi multorum vxores & liberos captos, atque inter has etiam Roxanem, quam postea rex duxit in vxorem, Oxyartæ filiam, de qua Strabo lib. 11. Curtius 8, 4, 25. & alii in Syfimithræ petra, longe alia ab hac, postea capta, prodiderunt. Arrianus omnia fere in vnum contulit, & vnum chaos confecit. Raderus.

7, 11, 29. *ESSET EI*) Melius, quæ *apposita est ei*. Acidalio. Possent tamen & vulgata lectio defendi, eadem ratione qua defensa est supra 7, 5, 29.

8, 1, 1. *ALEXANDER*) Liber hic Curtii ordine octauus, omnium longe nobilissimus, & rerum maiestate admirandus; & argumenti varietate iucundissimus, & fortunæ casuumque admirabilitate plane stupendus est. Raderus.

8, 1, 4. *PRÆDA*) Hanc vocem male à Modio eiectam restituit Acidalio. Sic apud Liuium 2, 50, 3. *Fabiis pecora prædantibus aliquoties, velut casu incidissent, obuiam acta &c.* & apud eundem 28, 33, 3. *arte Scipionis Hispani in conspecta procul pecora, velites in Hispanos præda occupatos incurrere.* Sic Ibancus cum Græcis insidiis eadem ratione collocasset, *illis prædam rapientibus inopinatus aduenit, & Protostratorem cepit.* Nicetas lib. 3. de Alexio. *Quibus locis omnibus, in simili narratione præde vocabulum comparet.* Sic & Anglos vicerunt Scoti An. Chr. MDXLV. *Rec. Anglic. Annal.* Interdum tamen contrarium euenit, vt eiusmodi insidiatores suis artibus caperentur. Sic apud Frontin. 3, 10, 6. & 7. *Viriatu Segobrigenses, Scordisei Lucullum Heracleæ duarum paruum præsidio præpositum (estne leg. suarum: an duar. cohortium?) deciperunt: quos pecora abigere simulantes, fugam deinde mentium in insidias deduxerunt.* Eodemque fere modo Hispani in obsidione Baroli, cum Galli inuisissent pecora in campos Cerignolæ deduci, dispositis insidiis ea rapere aggressi sunt, magnamque Gallis insequentibus intulissent cladem, nisi fortuito casu consilium eorum in contrarium vertisset. Vide Iouium in Camillo.

8, 1, 5. *CVM OMNIBVS INTEREMERVNT*) Aliter paulo hæc Arrianus 4, 3, 9. vt ex collatione horum auctorum est cognoscere. non enim alia causa eum aduoco, quam vt moneam n. 10. apud eum legi: *ἡγὶ ἐν τῷ τοῖς Πείθω πὶ ἐ Σωπελίης, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἡγοπέας τοῖς ἐν Ζαχάρωις περὶ γαίης &c.* vbi primo *velim τῆς ἐν Ζαχάρωις.* Zaria spa enim erant Bactrianæ caput, consentaneum igitur tam ibi, quam in aliis præcipuis urbibus habuisse Alexandrum suam rem priuatam, Curatoresque rei dominicæ, vt posteriora secula vocauerunt. Idque exemplo regis Persarum: cuius in omni imperio passim erant *σαδομοὶ βασιλῆος*, siue mansiones *regiæ*. Herod. 5, 52. nam de regis per prouincias sparsis supra ad 5, 8, 1. dictum. Talis igitur ille Pithon fuit: non ergo numerandus in his, qui inuoluntatis causa ibi relictam, quod fecerunt interpretes: sed credendum præter eos, ibi fuisse Pithonem, & qui adiicitur, Aristonicum citharædum, qui quacunq; de causa ibi tum morari potuit.